

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Insertni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.

Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošti: Ljubljana št. 11.842, Praga št. 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za izmenstvom Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Vzgleđ in opomin

V avstrijskih političnih homotijah, ko je tik pred odločilno bitko med režimom in marksizmom dosegla tudi sovraina napetost med režimom in Hitlerjevim svoj višek, je postalo vsaj za kratko dobo aktualno vprašanje nadaljnje obstoja bojne organizacije »Deutscher Schulverein Südmärk«. Društvo je v nemško-avstrijskem sporu zavzelo velikomemsko stališče in je položilo kljub svoji oficialni nepolitichnosti vso svojo težo na politično tehtnico, kar je seveda kvarilo koncept onih, ki so hoteli pretrgati vse zveze s Hitlerjevo državo. »Schulverein« je zaradi tega pred razpustom rešila le njegova popularnost in globoka zakoreninjenost v vseh plasteh avstrijskega nemštva.

Zdaj, ko je ogroženost društvenega obstoja odvrnjena, se obrača »Schulverein« na svoje funkcionarje in na članstvo z obširno okrožnico, v kateri podčrtava svoje nacionalno-bojno delo in naglašja pomen narodno-obrambne in osvajalnega prizadevanja za nemško poslanstvo v Evropi. Ta okrožnica mora v obilni meri zanimati tudi nas, ne samo zaradi spominov in nedavne preteklosti, ki je nastopal »Schulverein« kot avantgarda imperialističnega pangermanizma na našem narodnem ozemlju, temveč pred vsem zato, ker se nam v nji razkriva tudi sedanji program nacionalne ekspanzije, ki kljub mirovnim pogodbam še vedno smatra za polje svojega delovanja vse staro avstrijsko ozemlje. Dokument nemškega društva nam predločuje vzgleđ, kaj premoreta nacionalna borbenost in požrtvovalnost, ki ne čakata s prekrizanimi rokami, kaj bo storila država s svojim službenim aparatom, in se ne zanaša na prispevke iz državne blagajne. Obenem pa je za nas resen opomin, da se otresemo ravnodušnega fatalizma v narodno-obrambni vprašanji in da se vendar enkrat zavemo zavedati, kako nujna je potreba, da proti tuji ekspanziji ustvarimo protiutež iz lastne narodne iniciative.

V predvojni dobi so nemška osvaja-lna društva v Avstriji postavila v glavnem dve fronti: proti češkemu severu in proti slovenskemu jugu. Delo, ki smo ga bridko občutili na našem narodnem telesu, je bilo razdeljeno na dve centrali. »Schulverein« je vršil nacionalno osvajanje na šolskem in kulturnem polju, »Südmärk« pa je skrbela za gospodarsko penetracijo, za kolonizacijo in za osvajanje zemljiške posesti. Po vojni sta se obe društvi združili v enotno organizacijo pod skupnim imenom in prilagodili svojo taktiko spremenjenemu stanju.

Iz prej omenjene »Schulvereinov« okrožnice izvem, da je organizacija ob mejah na Koroškem, Štajerskem in Gradiškanskem sama brez državne pomoči zgradila 16 novih šol in ustanovila 7 otroških vrtec, da podpira nešteto šolskih ustanov z bogatimi sredstvi, da leto za letom obdari šest do deset tisoč otrok na obmejnih šolah. Kaj pomeni ta ofenziva za našo severno mejo, kaj posebej še pomeni za koroško slovensko manjšino, pač ni treba razlagati.

Toda z vsem tem delo nemške ekspanzije še ni izčrpano, kajti v okrožnici čitamo, da vzdržuje »Schulverein«, zavedajoč se nemško avstrijskega poslanstva na vzhodu (»der österreichischen Ostsendung entsprechend«) stalne stike z nemškimi manjšinami v češkoslovaški republiki, v Madžarski, v Jugoslaviji in Rumuniji in da vrši v velikem obsegu s publicističnim, poročevalskim službo (!!) in odločnim podpiranjem manjšinskih pravic nacionalno delo, ki bi ga država zaradi svoje politične vezanosti ne mogla vršiti.

Jasno besedilo nemške okrožnice ne potrebuje nobenega komentarja, pač pa je potrebno, da pride do znanja vse jugoslovenske javnosti, pred vsem pa one slovenske javnosti, ki je izgubila za pomeno narodno-obrambne dela in za nacionalne potrebe naših mej skoraj vsak smisel. Ne bilo bi čudno, če bi se nam smele očitati, da je naša domoljubna zavodnost manjša, kakor ona naših sosedov, in da zaostaja naša pripravljenost za potrebne žrtve za požrtvovalnost avstrijske prebivalstva, ki po številu za nami daleč zaostaja, ki pa kljub »kri-zu«, ne manjši ali manj občutni, kakor jo poznamo pri nas, zmore take vzgleđne rezultate, kakor jih našteva samozavestna nemška okrožnica.

Tudi v Avstriji država ne more sama opraviti nacionalnega dela. Kakor povsod, tudi tam nedostaja finančnih sredstev in zunanje politični oziri vežejo službenim mestom roke. Vzel pa izpolnjuje narod sam, ki zbran v nepolitichni organizaciji vrši politično misijo ogromnega pomena. Ali bo naš narod hotel zaostajati?

Zato mora naša narodno-obrambna organizacija v vseh oziirih sprejeti vzgleđ severnih sosedov in ne sme preslišati resnega opomina, ki zveni za nas iz vsake vrstice poročila o ofenzivni ekspanziji tujstva ob naših mejah in na naših tleh samih.

FRANCIJA JE PRESEKALA GORDIJSKI VOZEL RAZOROŽITVE

Po sodbi angleških krogov daje francoski odgovor mnogo nade na dosego razorožitvenega sporazuma

London, 7. aprila. AA. Zunanje ministristvo je prejelo francosko noto na angleška vprašanja o razorožitvi, ki je zelo kratka in brez podrobnih predlogov. Francoska vlada podarja predvsem vprašanje jamev, o katerem bo podala nova pojasnila. Po poročilu pariškega dopisnika »Timesa« se more sedaj računati, da bo razorožitvena konvencija končno vendarle sprejeta. Po mnenju uradnih krogov pomeni francoska nota znatno izpremembo. Francija je doslej odklanjala vsako novo oborožitev Nemčije. Odklanjala je celo njeno dosedanje oborožitev, nova nota pa kaže, da bi bila pripravljena razpravljati o delni oborožitvi Nemčije, čeprav vztraja na tem, naj bi odločitev padla na razorožitveni konferenci kot celoti. Po mnenju angleških uradnih krogov je po tej noti upanje, da bodo prizadete države pristale na razorožitveno konvencijo. Britanskim uradnim krogom se zdi francoski odgovor zadovoljiv in primeren temelj za nadaljevanje razgovorov.

Francija dokazala dobro voljo

Pariz, 7. aprila. AA. Pariško časopisje je sprejelo odgovor francoske vlade na verbalno noto angleške vlade z dne 28. marca zelo ugodno.

»Matin« pravi, da je ta odgovor dokaz dobre volje in da bo dobrodošel tistim, ki se sestanejo na seji predsedništva razorožitvene konference prihodnji tork v Ženevi. Podobno pišejo tudi drugi veliki listi. Vsi ugotavljajo, da se Francija ne more razorožiti, ne da bi vedela, kakšna bodo jamstva v bodoči razorožitveni konvenciji. »Petit Parisien« vprašuje, kako naj se določijo jamstva za izvrševanje bodoče konvencije, če obstojajo v tem vprašanju tako različna naziranja med Francijo, Veliko Britanijo, Italijo in Nemčijo in če se o nlem še ni izjavila niti splošna komisija razorožitvene konference. Potrebna bodo nova pogajanja, da se to vprašanje končno razčisti. Gre sedaj za dve veliki vprašanji, za pravno utemeljitev, ki jo hoče angleška vlada dati novi konvenciji, in za novo oborožitev Nemčije, ki nasprotuje tako versailleski pogodbi, kakor paktu Društva narodov in sami razorožitveni konvenciji. Bodoča konvencija mora biti taka, da je nihče ne bo negiral. Le v tem primeru jo bodo spoštovali bolj kakor dosedanje pogodbe. Po mirovnih pogodbah bi se morale države razorožiti. Francija ne odklanja te obvez-

nosti, je pa proti enostranskemu izvajanju. Nemčija n. pr. se je odstranila iz Ženeve samo zaradi tega, da bi se mogla vnovič oborožiti.

»Razorožitev se ne dá parcelirati«

Pariz, 7. aprila. AA. Predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve Berenger je napisal v listu »Agence economique et Financiere« članek, v katerem pravi, da je razorožitveno vprašanje zato tako težko, ker ga ni mogoče regionalizirati. Po njegovem mnenju ga ni mogoče omejit niti na posamezne celine. Glede na sedanje stanje politike je treba pri rešitvi tega vprašanja upoštevati ves svet. Če bi se torej to vprašanje omejilo na posamezne kralje ali celine, bi s tem n.česar ne dosegli.

Henderson je optimist

Pariz, 7. aprila. AA. Predsednik razorožitvene konference Henderson in vodja razorožitvenega odseka Društva narodov Agnides sta ob 10. dopoldne obiskala zunanega ministra Barthouja. Po končanem sestanku so objavili naslednji komunikate:

Predsednik Henderson in minister Barthou sta imela dopoldne dolg razgovor o splošnem položaju razorožitvene konference, posebej pa še o torkovem sestanku predsedništva v Ženevi. Če bi se pojavil predlog za sklicanje splošne konference za v sredo 23. maja, se bo francoska delegacija pridružila temu predlogu. Ko je Henderson zapuščal zunanje ministristvo, je izjavil: »Zelo sem zadovoljen. Razgovor je bil zelo koristen.« Na vprašanje, ali veruje v rešitev razorožitvene konference, je odgovoril: »Kjer je še kaj življenja, tam so še vedno nade.«

Po razgovoru z zunanjim ministrom Barthoujem se je predsednik razorožitvene konference Henderson odpeljal naravnost na železniško postajo in odpotoval v Ženevo.

Garancijski pakt med Francijo in Rusijo

Pariz, 7. aprila. »Oeuvre« piše, da je pričakovati odgovora na francosko noto šele po Edenovih konferencah v Ženevi in Suvichevem posetu v Londonu. Medtem se bo francoska vlada pogajala z Rusijo. Ta pogajanja so potrebna za primer, če bi bila sklenjena konvencija, ki bi določala omejitve nadaljnega oboroževanja in kontrolo nad oboroževanjem v Nemčiji, istočasno pa priznavala status quo v ostalih državah. Francija bo skušala zato doseči s pomočjo Rusije tudi garancijo za vzhodno-evropske meje. Rusija je že stavila predlog za sklenitev pakta o medsebojnem podpiranju, kar smatrajo v Franciji za sprejemljivo in oportuno.

Koroški Slovenci brezpravna raja

Dollfuss obeh bivših slovenskih deželnih poslancev na Koroškem ni hotel sprejeti, da bi slišal njune želje

Dunaj, 7. aprila. r. Te dni sta prispela na Dunaj slovenska poslanka koroškega deželnega zbora gg. dr. Fran Petek in župnik Ivan Starc, da obrazložita dunajski vladi želje in težnje koroških Slovencev. V ta namen sta se prijavila za sprejem pri zveznem kancelarju dr. Dollfussu, toda kancelar dr. Dollfuss slovenskih odposlancev ni hotel niti sprejeti ter jima je dal sporočiti, da smejo koroški Slovenci izraziti svoje želje le s privoljenjem in posredovanjem koroškega deželnega glavarja, generala Hülgertha.

Postopanje avstrijskega kancelarja dr. Dollfussa, ki so mu slovenski glasovi pri volitvah sicer zelo dobrodošli, je popolnoma v skladu s politiko prejšnjega in sedanjega klerikalnega režima napram jugoslovenski narodni manjšini na Koroškem. Dr. Dollfuss je sicer šele nedavno na nekem shodu v Beljaku zatrjeval, da so mu koroški Slovenci zelo pri srcu ter da jim bo dala njegova vlada vse svoboščine, ki omogočajo narodni manjšini gospodarski in kulturni razvoj. Toda te besede so ostale prav tako prazne obljube, kakor so ostale neizpolnjene tudi vse obljube, ki jih dajejo koroškim Sloven-

cem že od plebiscita sem ob vsakih volitvah, ko jim gre za volilno zmago in pomoč Slovencev. Toda s tem, da kancelar dr. Dollfuss, ki hoče biti nosilec režima, zgrajenega na papeževih enciklikah krščanske poštenosti in pravičnosti, ni hotel slovenskih odposlancev niti sprejeti, je še prav posebno izrazil svoje omalovaževanje koroških Slovencev, kar si je treba zapomniti. Kolik krik in vik bi zrebali Nemci, če bi se zgodilo, da bi na primer predsednik jugoslovenske vlade odklonil sprejem kake manj važne nemške deputacije, čeprav danes niti Nemci ne morejo več prikriti, da uživa nemška narodna manjšina v Jugoslaviji v primeri s položajem koroških Slovencev v Avstriji prav raj. Prepričani smo, da bodo koroški Slovenci iz tega postopanja najodločilnejšega predstavnika sedanjega avstrijskega režima izvajali potreben nauk in temu primerno uravnavali svoje nadaljnje zadržanje. V ostalem kaže ta primer še prav posebno, kako nujno je potrebno, da posveti Jugoslavija svoji manjšini na Koroškem malo več pozornosti kakor doslej ter poskrbi, da bo tudi avstrijska republika izpolnjevala obveznosti, ki jih je prevzela z mirovno pogodbo.

Kulturni boj v Nemčiji

Oster članek Hitlerjevega organa proti zlorabi vere in cerkve v politiki — Grožnje bivšim centrumaškim voditeljem

Berlin, 7. aprila. »Völkischer Beobachter« je danes objavil članek pod naslovom »Novi centrumaški poskus«, v katerem naglašja, da se že nekaj časa opaža pokret, ki ga inspirirajo visoki cerkveni funkcionarji in ki gre za to, da bi postale cerkvene prižnice sredstvo za njihove politične namene. Cela vrsta centrumaških desničarskih voditeljev bi morala biti hvaležna narodno-socialistični državi, da je na debelo črtala preteklost. Povsem razumljivo bi bilo, če bi bila nova vlada ustanovila posebno izredno sodišče z nalogom, da dokumentira vlogo centrumaških voditeljev v separatističnem pokretu v Porenju. Vodstvo centroma je ostalo nedotaknjeno, pa tudi najzagrizenejši nasprotniki narodnega socializma dr. Brüning še vedno svobodno živi v Nemčiji. To je treba naglasiti, da se pravilno ocenjemo, s katero se pod zaščito visokih cerkvenih položajev oporeka narodnemu socializmu pravica propagirati tudi svoje poglede na svet. Monakovski kardinal Faulhaber je izdal posebno spomeniko, ki jo je v svojih pridigah porzelo tudi več drugih škofov. List citira govor, ki ga je imel na veliki petek berlinski škof dr. Barres, nadalje pridigo freiburškega nadškofa dr. Gröberja, pa tudi stališče »Germanie« napram neki sodbi, po kateri je katoliški tisk v Nemčiji sploh nepotreben. »Völkischer Beobachter« nato nadaljuje: Razumemo, če se tu pa tam pojmo dojmom starih in zastarelih poglédov še kdo najde, ki ne razume novih misli. Potrebno pa je, da vodil ne osebnosti, ki nastopajo v javnosti, sprejmejo narodno-socialistična načela kajti sicer bo narodno-socialistični pokret prisiljen, da adomesti, kar je dosedaj opustil. Vemo tudi, da imajo ti napadi samo namen, da bi ustvarili »mučenike«.

Berlin, 7. aprila. g. Osrednji odbor nemškega katoliškega kongresa je sklenil, da se kongres, ki bi se moral vršiti letos v Gleiwitzu, ne bo vršil. Utemeljitev ni znana.

Tudi Torgler med izpreobrnjenci?

Bivši vodja nemške komunistične parlamentarne frakcije je prosil za sprejem v Hitlerjevo stranko

Berlin, 7. aprila. d. V zadnjem času se mnogo govori, da je tudi bivši vodja komunistične parlamentarne frakcije poslanec Torgler prosil za sprejem v narodno-socialistično stranko. Že v procesu v Leipzigu, ki se je vršil zaradi požiga nemškega državnega zbora, je Torgler s svojim zelo oportunističnim zadržanjem zbujal čudno nasprotje z borbenim Bolgarom Dimitrovom. Ko ga je sodišče v Leipzigu oprostilo odgovornosti za požig državnega zbora, ni bil Torgler poslan v koncentracijsko taborišče, kjer so vsi komunistični prvaki, temveč so ga pridržali v zaporu berlinske policije, kjer se še sedaj nahaja. Kot zanesljivo se ve, da postopajo z njim mnogo bolj tolerantno kakor z ostalimi političnimi interinanci. Tako je znano, da more zapuščati zapor v spremstvu policijskih agentov in da ga neprestano obiskuje njegova žena. Govore celo, da so Torglerja pridržali v zaporu ne zaradi tega, ker bi se policija bala izpustiti ga na prosto, temveč zato, ker se

sam boji, da bi se mu kaj ne zgodilo v svobodi, ker so radikalni levičarski elementi nezadovoljni zaradi njegovega zadržanja pred sodiščem v Leipzigu. V nekem nedavnem razgovoru s tujimi novinarji je predsednik pruske vlade Göring izjavil, da sam osebno skrbi za Torglerja in da je z njim v stalni korespondenci. Sodeč po nekem pojasnilu, ki ga je dal šef tajne policije za stopniku tujega tiska v Berlinu, Torgler sploh ne bo več postavljen pred sodišče zaradi zločina vlezidaje s komunistično propagando, zaradi katerega bi se moral v kratkem pričeti proces proti njemu in vsem ostalim komunističnim prvakom.

Oboroževanje Turčije

London, 7. aprila. »Times« je objavil vest iz Carigrada, da namerava turška vlada ojačiti turško vojno brodogradnjo in letalske vojne sile. Potrebne kredite bo vlada vnesla že v proračun za prihodnjo poslovalno dobo.

Zle slutnje Italije

Senzacionalne italijanske vesti o novih načrtih Francije in Male antante proti revizionističnim težnjam

Rim, 7. aprila. Fašistična agencija »Oriente« je razširila po Italiji senzacionalne informacije svojega berlinskega poročevalca o načrtu, ki ga baje pripravila Francija skupno z Male antanto proti Italiji. Te informacije prinašajo danes že vsi rimski listi in se glase:

Rimski protokoli, ki imajo namen ojačiti prestiž Italije v Srednji Evropi in utrditi sodelovanje Italije, Avstrije in Madžarske, so naleteli na velik odpor v nekaterih krogih Male antante. Neki njen diplomatski zastopnik je izjavil, da je Mussolinijeva izjava, da bo Italija storila vse za nadaljevanje revizionističnega pokreta, in da je treba predvsem podpreti revizijske težnje Madžarske, izzvala veliko vznemirjenje v državah Male antante in dala povod za odločno protiakcijo. Italija naj bi se za enkrat postavila pred dve dovršeni dejanji, ki naj bi v osnovah zamajali njeno zunanjo politiko. To naj bi se dogodilo ob koncu aprila takoj po posetu francoskega zunanjega ministra Barthouja v Pragi in Varšavi.

Poročevalec omenjene rimske agencije trdi, da gre za nevarne načrte, ki bi močno zapletli in otežili že dovolj kočljivi sedanji politični položaj v Evropi. Gre pred-

vsem za naslednje:

1. Mala antanta bi ublažila svoj odpor proti priključitvi Avstrije k Nemčiji na ta način, da bi zavzela nevtralnno stališče napram morebitnim izpremembam v odnosih med Nemčijo in Avstrijo.

2. Francija bi pripravila trumfalen vstop Rusije v Društvo narodov, ki je bilo dolgo vrsto let instrument angleško-francoske zunanje politike in ki naj bi sedaj postalo mednarodno politično sredstvo v rokah Francije in Rusije. Neposredno zatem bi pripravila Francija vse države, da bi pod francosko-ruskim vplivom sklenile politično zvezo v obliki splošnega pakta o nenapadanju in pogodbe o vzajemni obrambi.

S tem naj bi se zadal Italiji hkratu dvojen udarec, ki bi prav tako hudo zadejal tudi Veliko Britanijo. V svojem kratkem komentarju pravi agencija »Oriente«, da kaže ta načrt »nesramnost« francoske politike, ki sega po vsakem sredstvu, samo da ohrani svoj vpliv nad državami, ki so izšle iz zadnje svetovne vojne kot premaganci, in da istočasno dominira nad onimi silami, ki so bile kot zmagovalke njene vojni zavezniki.

Notranje težkoče Rumunije

Nesoglasja v vladi Tataresca — Ponovne vesti o nameravani ostavki vlade

Bukarešta, 7. aprila. AA. Rador poroča: Pooblaščenim smo najodločneje demantirati vesti ki krožijo v inozemskem časopisju o predstojeci vladni krizi v Rumuniji. Vlada uživa zaupanje vseh ustavnih činiteljev in bo nadaljevala z izvajanjem svojega nalogov. Tako n. pr. z izvedbo zakona o konverziji dolgovi, ki je bil nedavno tega v parlamentu sprejet. Kar se tiče sodbje vojnega sodišča glede atentatorjev, ki pripadajo »Železni gardi«, je to stvar sodišča in zato ne more vplivati na položaj rumunske vlade.

Bukarešta, 7. aprila. Č. Včeraj dopoldne bi se moral pod vodstvom kralja Karla sestati kronski svet, ki naj bi razpravljal po-

trditvah listov o splošnem političnem položaju. Seja pa je bila odgođena do popoldneva. »Adeverul« pravi, da so nameravali na njej razpravljati o vsem, kar je v zvezi s poslednjim konvenczijskim posojilom, poleg tega pa tudi o političnem položaju, ker je treba kljub vsem službenim demantjem vendarle ugotoviti, da so nastale znatne težave pa tudi spori med posameznimi člani kabineta.

Pa tudi popoldne se ni vršila seja kronskega sveta, marveč le običajna seja ministrskega sveta. Dopoldne se je izvedelo, da so na seji ministrskega sveta odgodili za nedoločen čas potovanje finančnega ministra Slavescu in predsednika rumunske banke Dimitrescu na Dunaj. Na seji so razpravljali pred vsem o državnem proračunu ter o pripravah za bližnje občinske volitve.

Rumunska pogajanja z Rusijo

Bukarešta, 7. aprila. g. »Cuventul« poroča, da bo zunanji minister Titulescu dne 11. ali 12. t. m. prispel v Ženevo kjer se bo z Litvinovim ali drugim zastopnikom Sovjetske unije pogajal za obnovu političnih in gospodarskih odnosov med obema državama. Ker je češkoslovaška edina država Male antante, ki vzdržuje s Sovjetsko unijo gospodarske odnose je verjetno, da bo dr. Beneš sodeloval pri pogajanjih kot posredovalec iz Ženeve bo Titulescu odpotoval v Pariz kamor bo 17. t. m. prispel na oficilen obisk.

Sestanek italijanskega parlamenta

Rim, 7. aprila. d. Novoizvoljeni italijanski parlament bo slovesno otvorjen 28. aprila. Otvoritvene seje se bo udeležil tudi kralj. Vse člani kraljevske rodline. Za sedanje novega parlamenta bo otvoril kralj Emanuel s prestolnim govorom, nakar bodo novoizvoljeni poslanci zapriženi.

Naši kraji in ljudje

Rudarski glavar inženjer Vinko Strgar gre v pokoj

Ljubljana, 7. aprila. Po več ko 34 letih neutrudnega službovanja pri rudarski oblasti v naših krajih odhaja rudarski glavar g. inž. Vinko Strgar v zaslužni pokoj. Da počastijo uspehe njegovega velikega dela, so se nocoj zbrali rudarski inženjerji in drugi prijatelji v »Zvezdi« k poslovnemu večeru. Bilo je izrečenih mnogo lepih napitnic, v katerih se je povelevalo delo moža, ki je vsa dolga leta konsekvntno podpiral stremiljenja po ojačenju naše domače rudarske industrije, moža, ki je od mladih let neustrašno branil interese svojega rodu. Nepozabno ostane zapisano v zgodovini našega rudarstva, kako je inž. Strgar takoj po prevratu pomagal pri konsolidaciji novih razmer: ure-

čil je poslovanje novo ustanovljenega rudarskega glavarstva v Ljubljani, aktivno je sodeloval pri ustanovitvi slovenskih kulturnih zavodov, zlasti tehnike, in je dal pobudo, da je organizacija njegovega poklicnega stanu prva manifestirala za idejo združenja z ustanovitvijo Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov.

Po rodu je g. inž. Strgar iz Leskoveca (1870), študiral je gimnazij v Novem mestu, pravne študije v Gradcu, nato pa je šel v Leoben, kjer je bil na montanski akademiji 1898. diplomiran kot eden prvih slovenskih inženjerjev. Po praksi v Idriji je prišel v Celje, kjer je 3. januarja 1900 kot rudarski adjunkt pri okrožnem rudarskem uradu pričel kariero v rudarski upravni službi. Leta 1907. je prevzel vodstvo okrožnega rudarskega urada v Ljubljani in uveljavil v poslovanju s strankami materni jezik. Po prevratu je bil imenovan za prvega našega rudarskega glavarja. Vidno priznanje za velike zasluge mu je bilo izkazano z odlikovanjem z redom sv. Save III. in V. stopnje, ob odhodu pa mu je lahko v največje počaščenje zavest, da ga visoko cenijo vsi njegovi stanovski tovariši in ves naš rudarski živelj, spoštujemo ga pa tudi vsi, ki ga poznajo kot moža čistega značaja in odkritega srca. Želimo g. dvornemu svetniku, da bi pokoj dolgo užival v najlepšem miru, pri tem pa prav nič ne dvomimo, da bo njegova vzorna delojubnost še v marsičem koristila narodu.

Bodočnost socialnega vprašanja

Ljubljana, 7. aprila

O tem sodobnem vprašanju je v sredo, 4. aprila, v okviru delavsko-prosvetnega društva »Tabor« predaval šef ljubljanske podružnice »Agencije Aval« g. dr. J. Birs. Predavatelj je posegel v to vprašanje brez vsakih teoretičnih predsodkov. Pokazal je, da diktatorski režimi v Nemčiji, Italiji in drugod ne kažejo resne volje, da bi nadaljevali socialno politiko uničenih socialističnih strank. V kolikor se ohranjajo dosedanje socialne pridobitve, ravno tako pred vsem zato, da okrepe vojaško silo svojih narodov. To jim je glavno. Pri tem pa se mrzlično pripravljajo le na svoje specialne imperialistične cilje. Zato je bodočnost socialnih stremiljenj dokaj meglena. Spengler trdi nekje, da prehajamo zdaj v dobo velikih svetovnih bojev za prvenstvo sveta, ki bodo trajale po njegove mnenja kakih 200 let. Dejstvo je, da pod diktatorskimi režimi ne uspevajo cvetke socialne pravičnosti. Ti režimi niti resno ne načenujejo vprašanja o vsestranskem zadovoljivi ureditvi razmerja med delom in kapitalom.

In kako je s sovjetsko Rusijo? Odstranitev zasebne lastnine se daleč ne pomeni ureditve socialnega vprašanja. S poddržavljenjem kapitala in podjetij se nismo odstranili vprašanja delavskih mezd, čeprav se te navidezno izplačujejo v obliki raznih nakaznic. Odločilnega pomena je, ali premeš za te nakaznice toliko življenjskih potrebščin, kakor za mezo v kapitalistično urejeni družbi. Sovjetski pisci sami priznavajo, da je življenjski standard n. pr. v USA mnogo višji kakor v Rusiji sami. Tolažijo pa se s tem, da bo v bodočnosti bolje. Predavatelj v to ne verjame, marveč misli, da je življenjski standard neodvisen od lastninskega ali brezlastninskega gospodarstva.

S tem je prešel v končna svoja izjava. V Rusiji kakor v fašističnih diktaturah so za dogledno dobo izključeni stari vseljudski pokreti z izrazitimi socialnimi stremiljenji, to je s težnjami po čedalje višjem življenjskem standardu. Tak je svetovni položaj delavstva, oziroma tistih milijonov, ki jim usoda ni naklonila posebnih sposobnosti za uveljavitev tako v svobodnem kakor v vezanem gospodarskem sistemu. Tudi v Rusiji obstoja hierarhija ljudi, položajev, mezd, ki je identična s klasifikacijo ljudi v kapitalističnih družbah.

Edini svetli žarki prihajajo z druge strani. Industrijalizem je že dozdaj ustvaril življenjsko-standardni povprečnik, ki prekaša navzlic raznim temnim pojavom (kakor brezposelnost itd.) v mnogočeno bolni način življenja v prejšnjih človeških dobah. Konzum dobrin je narastel v nedoglednost. S tem pa je prišel stroj, ki te dobrine v glavnem proizvaja, povprečnemu človeku sedanjih civilizatoričnih položaj, ki je pač vse drugačen, kakor je bil v srednjem ali starem veku. Napačno bi bilo zahtevati, da se na pr. odvzame sedanja

možnost milijonom, da si nabavijo ceneno obutev, ker neko neznatno število ljudi začasno ne najde v tej industriji zaposlitve. Konzum milijonov je prvo. Ko stroji še niso delali knjig, so bile knjige dostopne le bogatašem, sedaj so tudi vsakemu delavcu. Ali naj to pridobitev, ki jo je deležno skoro vse človeštvo, sedaj žrtvujemo zaradi brezposelnosti neznatne peščice? Vprašanje brezposelnosti je treba pač drugače rešiti.

Temeljni socialni problem bodočnosti je po predavatelju zato vprašanje, kako civilizatorično dobrine narediti dostopne čim širšemu krogu ljudi. V znanih tehnokratskih težnjah vidi činitelje, ki bodo milijonom, za družabno uveljavitev nespodobnim, dali cenene konzumne potrebščine in s tem dvignili življenjski standard človeštva. Že zdaj so ameriški tehnokrati izračunali, da bi moglo človeštvo pri sedanjem stanju tehnike in fizikalne znanosti živeti mnogo udobneje kakor dozdaj. Človek bi delal od 20. do 40. leta po par ur na dan in bi potem lahko posvetil ves ostanek svojega življenja vsem drugim, recimo duševnim nagnjenjem in potrebam. To pa so vidiki, ki daleč presegajo vse dosedanje socialne pridobitve in teorije.

Novomeščani za spomenik skladatelju Hladniku

Pesem Gospodu naj poje se nova, ker čuda velika je storil za nas... Uvodne besede 97. psalma.

Novo mesto, 7. aprila.

Pokojni Nace se je ob psalmu zamislil. Nekako maja 1915. je skončal to veliko delo. Velicostno so zapele orgle. Že prvi akordi mogočne skladbe so ukovali poslušalca. Kar je priborjevala desnica njegova, se da le občutiti.

Naceta že dve leti ni med nami. Šel je pot slehernega, ker se Večnosti nikdo ne more odkupiti. Večno Pravico je dosegel, saj jo je iskal vse življenje. Gorenjska grca je bil Ignacij Hladnik, rodil se je 25. septembra 1865. v Križah. Kijuboval je nešteti viharjem, ki ga pa niso omajali

tik do smrti. Že z 8. leti je pokazal velik glasbeni talent. Po dvehletni glasbeni šoli v Ljubljani je služboval kot organist pri Sv. Jakobu ob Savi in Stari Loki, nato pa nepretrgoma 43 let v priljubljenem Novem mestu. Petje je tu poučeval na gimnaziji 37 let, od 1. 1900. dalje je bil pevovalja Glasbene Matice, poučeval je tudi na grmški Kmetijski šoli in nad 25 let je orgljal pri novomeških frančiškanih.

Za večno so zanj utihnile orgle na Jožefovo 1932. Utihihla pa ni in ne bo njegova pesem. Vprav tisti čas, ko se je pokojni Nace poslavljval od vsega minljivega, so dijaki novomeške gimnazije, ki jih je tako ljubil, pri običajni šolski maši v frančiškanski cerkvi peli njemu najbolj priljubljeno pesem: »Marija skoz' življenje«. Kako plodonosen je bil Nace, je razvidno iz 73 opusov njegovih skladb, nešteto pa je še neobjavljenih.

Iz hvalečnosti bodo pridelili oo. frančiškani v Novem mestu s pomočjo cerkvenim pevskem zborom ter s sodelovanjem sokolskega orkestra »Hladnikov cerkveni koncert« dne 15. aprila 1934 ob 15. Ker je čisti dobiček namenjen za nagrobni spomenik pokojnemu skladatelju, je pač častna dolžnost vseh, ki so ga poznali, zlasti pa njegovih učencev, da se koncerta udeležijo ter se primerno oddolže možu, ki je mnogo ustvaril za slovensko glasbo.

Oproščena obtožbe, da je umorila lastno sestro

Razprava proti Urši Rormanovi v Novem mestu se je prednočnim zavlekla pozno v noč, zato smo mogli šele v drugi izdaji poročati, da je bila obtoženka oproščena krivde in kazni. Po precej obsežnih govorih državnega tožilca dr. Rusa in zagovornika dr. Globevnika je predsednik velikega senata dr. Kavčič nekaj pred 23. uro razglasil oprostilno sodbo, utemeljuju-

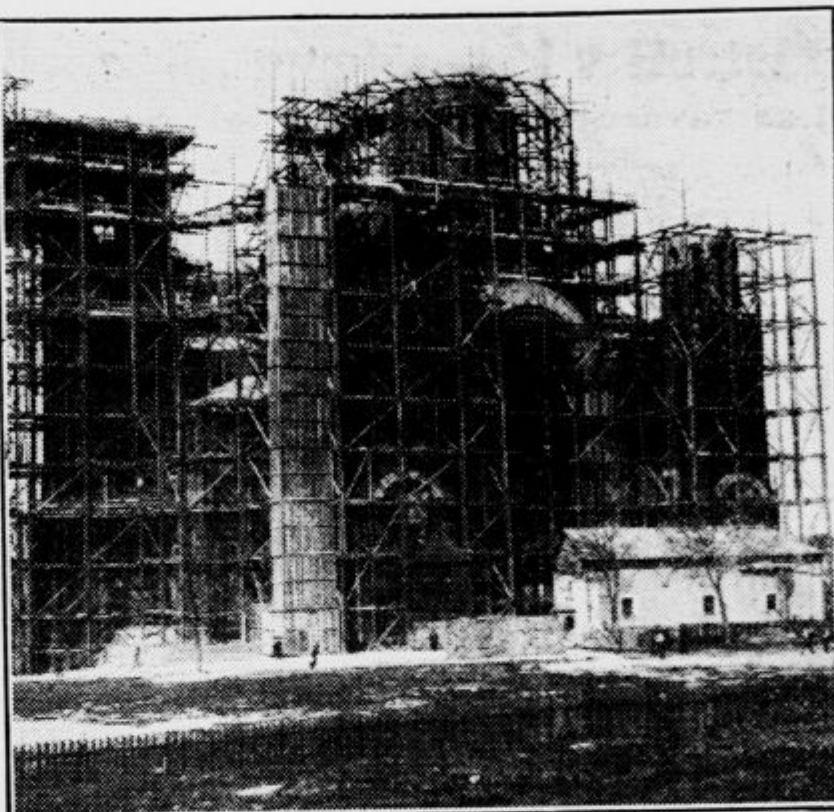

joč, da se senat ni mogel uveriti, da bi bila mogla Urša Rormanova z naklepom izvršiti umor, temveč je to storila možka oseba, ki je edira mogla pristaviti lestvo

in storiti vse na ta način, kakor se je umor zgodil. Nesoglasja v izjavah se lahko razlagajo iz takratne opojenosti z alkoholom, končno pa tudi za umor pri obtoženki ni pravega povoda, ker sta s sestro živeli skupaj vsaj znosno ž od leta 1916. Tudi krvni odtisi niso enaki in se izvedenci lahko motijo. Obtoženka se torej oprosti zaradi pomanjkanja dokazov. Na vprašanje predsednika, če je zadovoljna, je oproščena Urša Rormanova odgovorila kratko: »Hvala«.

Pričujoča slika, ki je bila posneta dan po umoru, kaže, kako je bila prislonjena

Pravoslavna cerkev sv. Marka v Beogradu

Kakor slika sama kaže, je to največja pravoslavna cerkev iz armiranega betona. S kupolo in križem vred bo še malce višja kakor ljubljanski nebotičnik.

Ob priliki državnega šahovskega prvenstva v Beogradu so si šahisti in gradbeniki ljubljanske tehnike ogledali pod vodstvom univ. prof. dr. inž. Miroslava Kasala ogromno katedralo sv. Marka. Katedralo so začeli zidati pred dvema letoma in sicer sta napravila osnutke arhitekta gg. Petro in Branko Krstić. Statični proračun in vodstvo je bilo po poverjenju našemu najboljšemu statiku univ. profesorju dr. Kasalu, ki je s to zgradbo posebno odlično pokazal svoje znanje in prakso v železobetonskih konstrukcijah.

Za cerkev so izbrali res idealen prostor. Leži na Aleksandrovi cesti nasproti parlamentu tik poleg stare pravoslavne kapele, odnosno ruske cerkve. Tloris cerkve obsega 1600 m² ploskve. Stil cerkve je srbsko-bizantinski, za vzor služijo staroznana pravoslavna cerkev Gračanica na Kosovem polju. Stare srbske cerkve so bile vse grajene v kamnu in opeki ter so zato dosegle le skromne dimenzije. Kontrast tem starim cerkvam je vprav nova cerkev sv. Marka, ki je zidana po najnovejših načelih in ima naravnost ogromne dimenzije. Zgrajba je namreč zaključena s srednjo kupolo, katere višina seže 60 m nad teren. Na to kupolo bo postavljen še križ, ki bo visok 10 m, tako da bo s tem dosežena višina 70 m, torej še več kakor ljubljanski nebotičnik.

Cerkev je fundirana delno na skalo (lapor) in sicer 12 m pod terenom Zahodni del je pa fundiran na trdi ilovci. Oba dela

Mirim kraljica čokolade

Specijalitete so: MLEKITA — polmlečna čokolada KAVITA — mlečna s kavinim okusom MASLITA — dezertna čokolada brez primesti GRENKITA — plemenita gorčica naravne čokolade.

Zapomnilo imena, da moremo zbirati po svojem okusu, ko kupujemo čokolado.

Naše jadralno letalstvo v razvoju

Čeprav so planote ponekod že zasnežene, gre jadralce vendar že pogumno na delo. Pomlad je ozračje najčistejše in vetrovi najugodnejši...

Ljubljana, 6. aprila. V zadnjem času se vzporedno z razvojem motornega letalstva pri nas prav živahno razvija tudi najmlajša in najzanimivejša panoga modernega sporta: let z brez-motornimi, jadralnimi letali. Gojiti so pričeli pri nas to panogo pred kakšnimi tremi leti, toda zaradi pomanjkanja sredstev izprva ni moglo priti do pravega razmaha. Člani našega Aerokluba, ki so se zavzeli za jadralni let, so zgradili najprej samo enega »Zöglinga« (nemško ime, ker je bilo letalo tega nemškega tipa) in z njim so poizkusili prve skoke na šišenskem letališču, deloma z avtomobilskim startom. Šele lani se je to gibanje ozvelo na novo. Naša se je skupina mladih članov kluba, ki so zgradili novega »Zöglinga« prav za otvoritve aerodroma, pa zaradi nastopa zime ni moglo priti takoj do pravega letanja z njim. Čez zimo je skupina zgradila novo, boljše jadralno letalo »Zelena pošta« in dokončala še »Zöglinga«, ki ga je bil zgradil podjetni mizarski pomočnik France Pretnar iz Kranja, pa ga sam ni mogel do kraja izvršiti.

Tako ima naša šola za brezmotorno letanje, ki bo obenem osrednja šola za vse jugoslovenske klube in ki bo pričela delovati z nastopom poletja na razpolago dva »Zöglinga« in »Zelena pošta«. Razen tega je naša skupina za brezmotorni let, ki šteje zdaj 15 navdušenih fantov, po večini visokozgodilcev tehnikov in srednješolcev in ki jo vodi neumorni, požrtvovalni strokovnjak prof. inž. Kuhelj, zgradila tudi ličen, pripraven vozček, ki bo pri vajah služil za prevoz letal.

lestva k lini na zadnji strani Rormanove domačije.

35 let je zvesto služil eni hiši

Drešinji vas, 6. aprila. V Drešinji vasi je nedavno umrl kmetijski delovodja Alojz Senič, ki je 35 let zvesto služil Stribarjevi, po domače Gorškovi hiši. Dne 1. januarja l. 1900. je prišel iz Vojnika, kjer je bil služil pri g. Pečarju, ter nastopil službo pri veleposestnici Heleni Gorškovi, ki ji je bil do njene smrti pri vsem delu desna roka. Tudi njeni naslednici gospe Tereziji dr. Stribarjevi je nad vse skrbno pomagal opravljati veliko posestvo, ki je imelo po prizadevanju njegovega pred dvema letoma umrlega soproga dr. Martina Stribarja vzorna hmeljišča Gospa dr. Stribarjeva bo težko pogrešala poštenega, delavnega in skrbnega služabnika.

40.000 žepnih robcev

opere gospodinja sebi in svoji družini v svojem življenju. In ko bi bilo vsaj samo to. Pa kaj ne pride še vse na dan žehte na vrsto: Živотно perilo, posteljno perilo, kuhinjsko perilo, otroško perilo, pralne obleke!

Ali mora biti dan žehte res dan strahu? Ali se mora gospodinja res sklanjati nad pralnim čebrom in perilo otepati in mencati? ... Zdaj je vendar tako lahko oprati perilo brez truda s Schichtovim Radionom. Zakaj Radion pere sam.

Tako lahko je zdaj to:

- zvečer se perilo namoči,
- drugo jutro se Schichtov Radion v mrzli vodi raztopi, v raztopini pa se potem kuha perilo vsaj 15 minut,
- nato se perilo izpere najpoprej v topli, potem v mrzli vodi, dokler ni voda čista ... in perilo je oprano!

Brez menčanja, brez opanja prizanesljivo in hitro kakor sneg belo perilo s Schichtovim Radionom.

Ne muči se!
Vzemi SCHICHTOV
RADION

kjer sta zlasti inž. Cijan in g. Pivko dosegla s svojo skupino zavidljive rezultate, in v manjšem obsegu tudi Sarajevo in Zagreb. Vse te šole pa vendar niso imele pogojev za sproščene razmah in tako so naši letalski centri delj časa iskali pripraven teren, na katerem bi mogla šola doseči tudi uspehe, ki bi se lahko merili z uspehi drugih šol v mednarodnem svetu. Obni zbor osrednje uprave Aerokluba je nato sklenil, da se bo letos ustanovila takšna centralna šola za jadralno letanje na Blokah, ki nudijo po sodbi strokovnjakov najboljše pogoje za tako šolo. S svojimi letali ter ob sodelovanju z Mariborom in z drugimi bližnjimi klubi bo naš Aeroklub skušal to poletje uspeha naših brezmotornih letalcev približati uspehom, kakršne so drugi narodi dosegli že mnogo pred nami.

V zvezi z jadralno šolo bo naš Aeroklub v času letošnjih počitnic organiziral tudi modelni tečaj, združen s tekmovalnim. Kdor se bo zanimal za ta tečaj, ki ima namen, v mladini zdramiti zanimanje za tehnične probleme, bo pri klubu dobil na razpolago potrebno gradivo in literaturo. Najspodobnejši izmed udeležencev bodo sprejeti v skupino za brezmotorni let. Brezmotorno letanje pa ni morda samo igranje, ki naj bi bilo zgolj za zabavo. Preizkušeni brezmotorni letalci lahko polagoma preidejo med motorne pilotke, zakaj kdor ima brezmotorno šolo, ima takorekoč tudi pol pilotske šole za seboj. Po vsem modernem svetu se je jadralni let uveljavil kot najcenejša in obenem najsolidnejša šola za pilote in v ameriški vojski so prav letos uvedli za vojaške pilote obvezno predhodno brezmotorni tečaj.

Lovstvo in turizma

Podrobno pojasnilo v zaščito lovskega gospodarstva

Lovci in planinci so prijatelji prirode; prvi kakor drugi iščejo razvedrila v gozdovih in na planinah. Toda prav tako kakor je bilo nekoč v drugih državah, kjer je planinarstvo na visoki stopnji, se pri nas že nekaj let opazajo nasprotja med lovci in turisti. Ker bi to gotovo škodovalo ne le omenjenim, nego tudi naši ostali družbi, je treba, da prepričamo javnost, kakor so storiili po vseh drugih državah, kjer cvete planinarstvo in z njim vezano smučarstvo. Predno pričnemo zdraviti bolezen, je potrebno, da jo dobro poznamo. Vedeti je treba, kaj je lovstvo, posebno v planinah, in kaj prava turizma.

Nekateri hočejo videti v lovstvu stare, od tuje gospode podedovane razvade, ki spominjajo naš narod na žalostno dobo tujega gospodarstva. Drugi vidijo v lovstvu uničevalce prirodnih zakladov in lepote, tretji pohajkača, ki ne ve, kako bi napravljali dragoceni čas.

Vsi, ki tako mislijo, se zelo motijo! Lovstvo se je v zadnjih letih zelo spremenilo. Danesnje lovstvo po vsem kulturnem svetu temelji na opazovanju in uživanju prirodnih lepote, na lovski spretnosti, ki daje lovstvu obelodetje športa, in pa na gospodarski podlagi. Prirodne lepote uživa posebno planinski lovec, v okvir lovske spretnosti spada dobro streljanje, ker je nujno potrebno, da se divjad ne muči, temveč je kolikor mogoče hitro mrtva, in pa plezanje in smučanje, ki je važno za dobrega planinskega lovca. Glede važnosti lovskega gospodarstva pa naj omenim le to, da prejema samo naša dravska banovina vsako leto milijone Din za zakupnine lovišč, prav toliko za prodano divjačino in kožuhovino, nadalje pa lovstvo preživlja tisoče ljudi v naši državi, bodisi kot lovske čuvaje in pa obrtnike, ki preskrbujejo lovce z različni potrebščinami.

Najvažnejša vloga, ki jo igra pri nas lovstvo, je pa ta-le: Sedemdeseteri od sto današnjih lovcov niso, kakor mnogi mislijo pri nas, uničevalci prirode, marveč čuvarki prirodnih zakladov, ki žrtvujejo ogromne svote za lovišča. Za to imamo nepopitne dokaze. Vprašajte le naše »Dolince« in »Bohinjce«, kako je bilo z gamsi in s srnjadjo pred petdesetimi leti, ko lovstvo še ni bilo urejeno in so lovili domačini po svoji volji. Če bi ne bili postavili zakupniki lovišč lovske čuvaje in to iz ljubezni do lova, bi danes ne bilo v vsej dravski banovini niti ene srne in gamsa. Tako pa lahko trdim, da imamo samo na Gorenjskem nad 3000 gamsov. Ker so naši gamsi najmočnejši po rogljih, se za to zanimajo bogati ljudje, kar je zopet važno za povzdigo tujeskega prometa. Planinski lovec je vesel, če ima v lovišču dosti zdrave močne divjadi. Ni ga pravega lovca, ki bi streljal kar od kraja. Danes streljamo le starejše kozle, slabše in pohajke in pa to, kar je potrebno za odstrel zavoljo uravnovesenja spola.

Bogato lovišče ljubi lovec ne le kot strelce ali »streljaje«, temveč v prvi vrsti kot prijatelja prirode.

Nu, ali ni poseben užitek tudi za planince, če vidi v planinah življenje? Pravi planinec uživa, kadar gleda gamsa ali srne, bodisi pasče se po posekah in tratah, ali stoječe na prodi in po pečinah.

Če pa hočemo to doseči, mora biti v prirodi mir! Lovec in turist imata veselje v bosatih loviščih, razlika obstoji le v tem, da lovec sme streljati divjad, kar pa zelo drago plača. Zakupniki gamsov lovišč lahko potrdijo, da jih vsak gams, ki ga ustrelje v svojem lovišču, stane najmanj 2000 Din. Je to torej zelo draga zabava! Vzemimo za primer majhna lovišče v Begunjski dolini, ki meri samo 250 ha, pa stane letno, brez uračunanega lovca, 12.000 Din. V tem lovišču ustrelje letno k večjemu tri gamsa. Lovec zelo drago plačuje pravico, da sme streljati in hoditi po vsem lovišču, sredi tih in mirno.

Ali se potem čudite, če se lovec jeze na kričanje, ki hodi po planine za to, da vriskajo in vale kamenje, česar v mestu ne smejo ohraniti ne morejo? Kdor pozna planince, ve kako daleč se sliši vsak šum. Divjad, ki v planinah v mnogih primerih nima posebnega kričja, beži že na velike razdalje in se s časom izseli v zelo oddaljene kraje. Posebno nevarno je kričanje po planinah pozimi in pomladi. V hudih dnevih se zatečejo gamsi v takozvane »zimске stanove«, ki jih posejajo že leta in leta. Pa pridejo ljudje, ki kričijo v bližini takih krajev. Gamsi se prestavijo v pečine in na prode, kjer jih zajamejo plazovi in vržejo v prepad. Največ se med begom ponesreči mladine. Le vprašajte lovske čuvaje v Bojstrani in v Kranjski gorji! Čudili se boste številnim mrtvim najdenim gamsov vsako pomlad!

V Avstriji in Nemčiji imajo stroge za-

kone, ki prav zaradi omenjenega prepovedujejo motenje prirode. Noben pameten lovec ni nasprotnik legega športa smučarstva, saj so po večini mlajši lovci tudi smučarji. Vprav med njimi najdemo večkrat najboljše vozače. Toda ne samo lovci marveč vsi tisti, ki ljubijo in spoštujejo svetost prirode, se morajo izgrajati nad ravnanjem nekaterih mlajših smučarjev, ki ne znajo ceniti legega športa, kaj še, da bi se zavedali svetosti prirode.

Samo eno nedeljo pojdite v planine in jih opazujte pa boste lahko podpisali to kar sem zapisal. Ni ga več tihga kotička, kjer bi lahko človek užival mirno prirodo. Daleč od potov, v krajih, kamor pred leti ni stopil nihče in kjer ni absolutno nič zanimivega, najdeš ljudi in to v vsakem letnem času. Nihče ne vidi rad, da se hodi

Tožba o katastrofi v kamnolomu „Banjici“

Okrožni urad za zavarovanje delavcev toži podjetje

Skopje, 5. aprila.

Velika nesreča v kamnolomu »Banjici«, ki se je zgodila 19. marca t. l. in je stala življenje petih delavcev, je bila predmet raziskavanja raznih komisij, ki so naposled ugotovile, da se je nesreča pripetila po nesrečnem naključju in da nikogar ne zadeva zaradi nje krivda. Med delavstvom je vladalo že od vsega početka in vlada tudi še danes drugačno prepričanje in na drugačno stališče se je tudi postavil Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Skopju, ki je sedaj vložil kazensko tožbo proti podjetju Batignol, ki gradi železniško progo od Prištine proti Peči in je iz kamnoloma »Banjice« jemalo kamen za to gradnjo.

Okrožni urad, ki toži podjetje Batignol po § 197. k. z., češ da se pri delu v kamnolomu ni ravnalo po zakonskih določbah o zavarovanju zaposlenih, daš je bilo očitno, da se bo zgodila nesreča, se v svoji tožbi naslanja na pričevanje delavstva, ki trdi, da bi se nesreča ob temeljitšem nadzoru ne bila pripetila. Navaja pa tudi nov, doslej v javnosti neznan razlog, ki silno obremenjuje podjetje Batignol. V tožbi se namreč pravi, da je že lanskega oktobra posebna uradna komisija, v kateri je bil odposlanec Osebnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, inženjer, zastopnik ministrstva v socialne politike in narodnega zdravlja in predstavnik socialnega oddelka banke

kar po dragi volji po njegovem posvetu. Slab bi bil gospodar, ki bi to dovolil. Prav tako pa je tudi z lovišč. Lastnik ali zakupnik lovišča, ki plačuje visoko najemnino in vzdržuje čuvaje ne bo zadovoljen, če bodo nepoklicani hodili po loviščih in podili divjad. Pa tudi s človeškega stališča je zelo žalostno kar uganjajo nekateri, ki niso vredni lepih imen smučar ali planince. Ali je to človeško drveti po visokem snegu, na smučeh za sestrado divjadjo dokler ne omaka. Znan je primer, ko so slavlili junake, ki so s palicami pobili omaga-nega divjega prašča. Ali ni to največje trpinčenje živali?

Nad takim početjem se morajo zgrajati vsi prijatelji prirode, ki jih je največ prav med planinci. Lovci in turisti, čitajte evangelista prirode dr. Kugyja in premisljajte njegov evangelij! Vsi, ki ga boste razumeli, si postanete prijatelji, vaše prijateljstvo in medsebojno spoštovanje bo temeljilo na ljubezni do legega božjega stvarstva.

uprave Skopju, tudi inženjer, točno pregledala kamnolom »Banjico« in ugotovila, da se v kamnolomu ne dela na način, kakor določa zakon. Zato je banska uprava v Skopju izdala 23. oktobra lani pismen odlok, s katerim se je določilo, kako se sme in kako se ne sme delati v kamnolomu. V odloku so izrazno poudarjeno, da je izpodkopavanje v kamnolomu prepovedano in da se mora kopanje vršiti odzgor navzdol v etažah. Če bi se delo ne moglo vršiti na ta način, bi moralo podjetje obvestiti in spektivno dala in v kamnolomu izvesti velike varnostne ukrepe. Vse to pa se ni izvršilo v osemih dneh, kakor je izločilo odlok banske uprave, in kakor je isti predstavniki socialnega oddelka banske uprave ugotovili po nesreči, se podjetje sploh ni ravnalo po omem odloku banske uprave. Kopalo se ni odzgor navzdol v etažah, temveč se je skopavanje izpodkopavalo in se je največ miniralo v spodnjih delih, kar je pri n-kompaktnih masah strogo prepovedano in je bilo podjetje opozorjeno na to ter je vedelo, da hrib ne tvori kompaktnega bloka. V tožbi je napovedano, da je podjetje uporabljalo ta nedovoljeni način izkoriščanja kamnoloma na način, zaradi katerega uspeha, zaradi večjih koristi.

Kakor se zatrjuje, se tožbi Okrožnega urada pridružujejo tudi družine delavcev, ki so se ponesrečili v kamnolomu.

Od Beograda do Zemuna

Kako je LŠK na desnem bregu Donave dosegel najslajnejši trijumf, na levem pa svoj najbolj črni poraz

Ljubljana, 7. aprila.

Vest o tem, na kako sijajen način si je Ljubljanski šahovski klub priboril državno prvenstvo v Beogradu, in o tem, kako je v Zemunu, pred vrati Beograda, takoj naslednji dan doživel poraz, ki je na gloriolo mladega državnega prvaka od vsega početka vrgel senco neke pesimistične problematike, je tako živahno odjeknila v vsej široki javnosti, da se komentariji najbrž ne bodo izlezali polegli. Naprosili smo predsednika LŠK vseuč. prof. dr. inž. Miroslava Kasa la za kratek pomenek o tej stvari in g. predsednik se je ljubeznivo odzval našemu povabilu.

— Kako pa ste si rešili prvenstvo v Beogradu, g. predsednik, smo vprašali, in kako je bila potem ta reč v Zemunu?

— Vsa ekipa našega tekmovalnega moštva, je pripravljena g. profesor, je bila skoraj iz samih visokosolcev, tako da naše potovanje v Beograd ni bila samo pot na šahovski match, temveč tudi znanstvena ekskurzija, katere namen je bil, da si ogledamo tudi nekatere tehnične zanimivosti Beograda. V prestolnici smo bili sprejeti več kot prijateljsko. Na kolodvoru so nas pričakovali beograjski šahisti. Nastanili so nas prvotno, in tudi kar se večerje in drugih prozaičnih reči tiče, so nas odlično postregli. Zanimiv slučaj je, da je predsednik beograjskega kluba tudi inženjer in profesor na srednji tehnični šoli, kar mi je dalo priložnost, da sem ves čas govoril skoraj več o betonu kakor o šahu. Naši fantje so se zvečer zadržali strogo disciplinirano, kar izpričuje dejstvo, da se alkoholne plačje sploh niso servirale. Naslednje jutro so se šahisti prelevili v študente ter so si pod mojim vodstvom ogledali eno najzanimivejših stavb modernega Beograda, pravoslavno cerkev sv. Marka, za katero sem železobetonke konstrukcije računal in konstruiral jaz. Tekma se je vršila od treh do sedmih popoldne, nakar je sledil odmor in

večerja do devetih, nato pa se je bitka nadaljevala do enajstih. Naši tekmovalci so igrali v naravnost klasičnem stilu. Beograd, ki je znan kot odlični šahovski center, je postavil proti nam nič manj ko štiri mojstre, med njimi priznanega internacionalca Königa, medtem ko je naša ekipa imela samo enega mednarodnega mojstra, Pirca. Kljub temu so vsi štirje beograjski mojstri dosegli proti Ljubljani samo en remis. Ostali naši tekmovalci so izmed vseh partij izgubili samo eno, tako da je končni rezultat glasil 5½ : 2½ in je tako Ljubljana postala državni prvak v šahu.

Jasno je, da je večerja, ki nam jo je krasno priredil BSK, potekla v vselem razpoloženju, ker nam je bila že od sedmih zagotovljena zmaga vsaj v razmerju 5:3. Saj so bili tudi beograjski šahisti veseli in navdušeni za lepo igro Ljubljane. Pred nadaljevanjem matcha se je po večerji odigrala med menoj in pa najmlajšim beograjskim šahistom še majhna senzacionalna bitka. Neki Beograjec je privedel k meni svojega slučka, starega štiri ali pet let, ki je izreden fenomen na šahovskem polju, z željo, da bi ga predstavil predsedniku bodočega državnega prvaka. Seznani sem se s simpatičnim fantom, čez čas pa je oče izrazil še željo, da bi smel njegov sin odigrati partijo z menoj. Jaz sem bil rade volje pripravljen v sosednji sobi sva s fantom sedla k šahovnici. Od vsega početka sem videl, da imam resnega igralca pred seboj: z obema rokama si je mali podpiral glavo, strmel v desko in tehtal poteze. Da si ne bi mogel očitati »drukarstva« proti njemu, sem na tistem prepuštil lovca. Na koncu se je partija, ki je bila prava senzacija za zbrano publiko — ljudje so do zadnjega kotička napolnili sobo in drug vrh drugega grmadih po mizah in stolah — končala z mojim porazom. V priznanje malemu igralcu sem snel iz gumbnice znak

Ali so boleznj pljuč ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima očitno vse, ki trpe na astmi, pljučnem katarju, zastarelem kašlju, zaslinjenju, dolgotrajnem prehladu in hripi, a dosedaj še niso našli zdravila. Vsi taki bolniki dobe od nas

popolnoma brezplačno knjigo s slikami

Izpod peresa dr. med. Guttmanna, bivešga šef-zdravnika v zavodu za Finsenovo zdravljenje (kuro) o temi: »Ali so pljučne bolezni ozdravljive.« Da damo vsakemu bolniku priložnost, da si razjasni vrsto svoje bolezni, smo se odločili, da pošljemo to knjigo vsakomur brezplačno in franco zaradi spoštovanja blaga. Treba je pisati samo dopisnico (frankirano s Din 1.75) s točnim naslovom na Puhlmann & Co., Berlin 614, Müggelstrasse Nr. 25-25a. Odobreno od min. soc. politike, sanitetni oddelek S. br. 2416 od 12. decembra 1933. 2944

LŠK in ga njemu zataknil v gumbnico, da mu bo za spomin na dan, ko je premagal predsednika državnega šahovskega prvaka. Fantu so kar zažarele oči od radosti in naslednji dan mi je prinesel kazet, kakor je znak shranil v lepi žametasti šatuli.

— Kako pa je bilo potem v Zemunu?

— Beograjčani so bili več ko bratski proti nam. Iz navdušenja nad našo igro so nas po končanem matchu povabili v svojo prijateljsko družbo. Tega povabilo nismo mogli odkloniti, čeprav nas je naslednji dan čakal Zemun. Dasi se vsi naši tekmovalci čim prej odpravili v svoj hotel, se je drugo jutro vendar poznala neka utrujenost po prvenstvenem matchu. Razen tega smo bili vsi skupaj nekoliko zrnage pijani in matcha z Zemunom nismo vzeli tako resno, kakor bi bila to naša sportska dolžnost. Iz vseh teh razlogov je bil potem zemunski rezultat precej drugačen, kakor smo ga pričakovali mi in vsa Ljubljana z nami. Steer pa moramo priznati, da je zemunski klub danes tako močan, da bi bil moral tudi državni prvak nastopiti proti njemu v najboljši kondiciji in napeti vse sile, da doseže rezultat, ki ustreza razmerju resnične kvalitete obeh klubov. Zemun nam je resen opomin, da bomo kot državni prvaki morali v bodoče drugače štediti s svojo močjo.

Principielno važna sodba

Iz Sv. Jurija ob Ščavnici nam poročajo: Na čitanje škofskove protiskolske poslanice je tukajšnji župnik g. Štuehec dne 8. januarja 1933 s priizne opozorilo zbrane vernike z besedami: »Zdaj poslušajte, pri-de nekaj važnega. Naj nikdo ne odide.« Nato je prečital in razlagal obširno poslanico, katero je končal z besedami: »Ne pustimo, da nas od te vere odvrne školsstvo, ki noče nič vedeti o našem Odrašeniku in

noče nič vedeti o poštenem slovenskem imenu«. Na zasebno tožbo Sokola kraljevine Jugoslavije, katero je vložil kot zastopnik Saveza župni starosta mariborske školske župe in odvetnik dr. Goršek Milan, je sodišče prve stopnje v Gornji Radgoni vpoštevajo zagovor obtoženega župnika, češ da je poslanico prečital kot uradno listino knezoškofjskega ordinarijata kot podprejni dušni pastir in da njega ne zadene nobena odgovornost. Zato je g. župnika oprostilo.

Zoper to oprostilo razsodbo je vložil zastopnik SKJ priziv na okrožno sodišče v Mariboru. Prizivu je bilo ugodeno ter prvostopna sodba razveljavljena; župnik gospod Štuehec je bil spoznan krivim prestopka po § 301-2 k. z. ter obsojen na deset dni zapora in 20 Din denarne kazni pogojno za 2 leti. Sodba je pravomočna.

Prizivno sodišče utemeljuje svojo sodbo med drugim tako-le: »Prostorec prve sodbe se opira na naziranje, da je obdolženec s prečitanjem pastirskega lista z inkriminirano vsebino le izvršil svojo uradno dolžnost kot župnik in da torej za vsebino ne odgovarja on, ampak avtorji pastirskega lista. Temu naziranju prvega sodnika pa ni mogoče pritruditi. Res je sicer, da odgovarja župnik škofskemu ordinariatu kot svoji nadrejeni oblasti in da odnosa pa se nanaša zgolj na verske zadeve in se to le v mejah zakona. V predmetnem primeru pa ne gre za nikako versko stvar, ampak za kleveto, česar tudi prva sodba ne zanika. S prečitanjem inkriminirane vsebine pastirskega lista je obdolženec vsakega prekoračil svojo službeno dolžnost in s tem prišel v konflikt s kazenskim zakonom, ki velja zanj tako kot za vsakega državljan. Iz ravnanja obdolženca tudi sledi, da se je obdolženec z vsebino škofskove poslanice solidariziral, s čimer je pač storil več, kot pa svojo dolžnost.«

KULTURNI PREGLED

Češki teden v ljubljanski operi

V proslavo letošnjih jubilejev dveh čeških glasbenih genijev, Bedřicha Smetanove in Antonína Dvořáka, priredi ljubljansko gledališče v operi češki teden. V teku prihodnjih 14 dni se bodo uprizorile Smetanove opere »Libuša« (prvič v slovensčini) in »Prodana nevesta« (novo nastudirana), Dvořákova »Rusalka« in Janačkovi operi »Jenufa« in »Katja Kabanova«. V okviru češkega tedna bo priredil operni orkester simfonični koncert s Smetanovim ciklom »Má vlast«.

Predavanje M. Lipovška v Jugoslov.-češkoslovaški ligi

Uvod v ta teden bo predavanje prof. Marijana Lipovška »Letošnji jubilej češkoslovaških glasbenih mojstrov«. Predavanje priredi v torek, dne 10. t. m., Jugoslov.-češkoslovaška liga v prostorih restavracije »Zvezde«. Predavatelj bo prikazal

poslušalec značaj in pomen Smetanove in Dvořákove glasbe. Predavanje se bo pričelo ob pol 21. uri in so vabljeni vsi prijatelji glasbe in češkoslovaškega naroda. Vstop je prost.

Češki teden bo Jugoslov.-češkoslov. liga tudi zaključila. Dne 23. aprila bo v istih prostorih predavanje našega priznanega slikarja mojstra Ivana Vavpotiča o praški gotiki in baroku (s številnimi skopičnimi slikami). Po predavanju se bo vršil občni zbor JC lige.

Tako bo Ljubljana dostojno proslavila Smetanova in Dvořákove spomin in z zgoraj omenjenimi prireditvami zopet manifestirala svojo neomajno zvestobo jugoslov.-češkoslovaški vzajemnosti ideji in stari, tolikokrat preizkušeni bratski odnos Slovencev do češkoslovaškega naroda.

Opozarjamo občinstvo zlasti na torkovo predavanje in ga vabimo k številni udeležbi!

Koncert praškega pevskega zbora »Smetana«

Moški zbor praškega pevskega zbora »Smetana« je koncertiral v četrtki v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. »Smetana« je odlični zbor prvotnosti kvalitete. Nad profundnimi basi se grade ostali glasovi, ki jim ne manjka niti prožnosti, niti izdatnosti. Njihov dirigent, prof. Fran Spilka, jih vodi z umerjenimi, le najpotebnejšimi gestami. Preko 50 grl broječi moški zbor obvlada ves program na pamet ter lahko sledi dirigentovim intencijam do podrobnosti. Intonacija je vzorna, brezhibna, in ne odreče tudi pri najtežjih sodobnih pesmih.

Spored je bil skrbno izbran ter je nudil lepo zbirko umetnih in narodnih slovaških pesmi. Le v poslednjem delu je bilo napravljen nekaj koncesij okusu širih mas na škodo umetniškemu nivoju celotnega sporeda. I. del je obsegal češke skladatelje Balcarja, Foersterja, Petřelzko in Smetano. Foersterjev ciklus »Mamice« je posebno kočljiva skladba zaradi intonacije; no,

zbor je pokazal svojo odlično kvaliteto že pri tej točki in jo stopnjeval še v nadaljnjih. V drugem delu smo čuli pesmi Axman, Milojeviča, Hegarja, Zicha in nekaj slovaških narodnih, v tretjem pa Dobronica, Jindřicha, Poláška, Vomečka, Pokornica, Spilke in Maláta, ki so bili vsak reprezentiran z eno značilno skladbo. Nekaj pesmi je publiko tako navdušilo, da so jih morali delno ponoviti.

Vobče je nastop »Smetane« našel najtoplejši odziv publike, ki je dvorano popolnoma zasedla ter sledila vsem točkam z naraščajočim zanimanjem in oduševljenjem. Ugled, ki ga upravičeno uživa ta zbor v tujini, je bil s tem ponovnim nastopom pri nas (prvič smo jih čuli l. 1922.) uvrščen, kakor je bilo pričakovati. Upajmo, da nas tudi na svoji bodoči turneji ne prezre, temveč znova seznanijo z najboljšimi deli slovaške zborovske literature.

L. M. S.

Šest mesecev v internaciji

Prvi članek inž. Frana Dedeka smo objavili v velikonočnem »Jutru«, — tu sledi nadaljevanje, konec pa objavimo prihodnjo nedeljo.

V Kopru

Medtem ko se je moja rodbina v Ljubljani trudila na vse mogoče načine, da bi prišla z menoj v srk sem bil jaz ves mesec oktobra kot »drezan od sveta. Nobenih poročil o moji materi in nobenih o mojem podjetju. To vse me je silno potrljo. Zasliševanja so se vlekla in vlekla in po vsakem je bilo malo upanja, da bom zmagal in dokazal svojo nedolžnost. Denarja nisem imel nobenega, zato si nisem mogel privoščiti nobenih »oboljškov« k hrani, katere nisem mogel uživati. Želodec mi je stal bel, zelo sem hujšal. Nato so mi dali neka zdravila za apetit, kar je povzročilo, da sem bil vedno lačen. Vsakdanjo porcijo kruha sem pojedel že dopoldne in tako razka je jutrišnja obeda nisem imel ničesar. K vsemu temu so se pridružili še tožni je-senski dnevi, kar vse je vplivalo na me duševno uničujoče.

Veliko noči sem takrat govoril sam sebi in temi, ki me je obdajala, tiste lepe Goethejeve stih: »Kdor ni s solzami jedel kruha, kdor ni prečul dolgih noči sedel na svoji postelji — vas ne pozna, sile nebeškel«.

Stabilizirane penale — kaznilnica

To je veliko, notranje sedaj povsem moderno urejeno poslopje (nekdanja trdnjava), ki leži tik morja. Poleg enonadstropnega poslopja, v katerem so celice za kaz-novence in one, ki se pričakujejo kazni ali svobode, se nahaja še več nadstropnih poslopj, v katerih so nameščene bolnica,

velika kuhinja, kapela in prostori za razne obrtniške delavnice: mizarna, čevljarna, krojačnica, pletilnica in sl. V vseh teh poslopjih živi s kaznjenci, pazniki in uradniki nad 2000 ljudi.

Dnevni red je naslednji: ob pol sedmih zjutraj je »svetla«, budnica. Nato dobi vsak jtnik 2 komadčka kruha, kar je za ves dan do drugega jutra. Potem pride star jtnik, ki pospravi celico. Nato se vrši zamenjava med nočnim in dnevnim paznikom. Ta zamenjava je združena s kaver-kom, ki obsoji v tem, da novi paznik preizkuši omrežje na oknu. To napravi na ta način, da udarja po železnem, vzdignem omrežju s kosom železa ta... ta... ta... rrr... ta... rrr... Po teh udarcih in resonanci spozna, da ni omrežje prepiljeno. Po zamenjavi paznikov se začne dolgo predpoldne, katerega dolgočasnost je prekinjena le, če je jtnik prejel pred preiskovalnega sodnika. Drugače si mora krajšati čas s čitanjem romanov. — Ob enajstih uri je obed, ki obstoji iz enega litra juhe, v kateri je vsa mogoča zelenjava, riž in makaroni. Zjutraj kruh in popoldne ta juha — to je vsa hrana, ki jo dobi jtnik, če nima denarja, da bi si kupil približke iz kaznilniške kantine. Te ugodnosti se pa more posluževati samo oni jtnik, ki se nahaja v preiskovalnem zaporu. Če je obsojen, pač odprade ugodnost dobivanja denarja od svojcev. Samo ob nedeljah dobivajo jtniki poleg juhe tudi kosček mesa.

Po obedu slede »spesi«, ki obstoje v tem,

da napiše jtnik na določeno tiskovino vse, kar si želi približkovati za drugi dan, n. pr. cigarete, žgigalice, sadje, mleko, sir, marmelado. Kakor že omenjeno, velja to samo za jtnike v preiskovalnem zaporu. — Potem sledi sprehod po dvorišču in to eno ali dve uri. K sprehodu pa jtnika nihče ne sili. Če ni razpoložen za sprehod, ali če je slabo vreme lahko ostane v celici. — Po vrnitvi s sprehoda sledi zopet dolgočas večera, da se izmenjata dnevni in nočni čuvaj, kar je združeno zopet s takim koncertom kakor zjutraj: ta... ta... rrr... Ob trideset na osmo uro zvečer mora jtnik leči v posteljo, paznik pa ugasne luč.

Ponoči se izvrše trije obiski, in sicer ob devetih, polnočni in ob treh zjutraj. V celici prideta paznik, ki ima službo, in kak višji paznik ter pogledata, če jtnik ni morda prostovoljno ali neprostovoljno umrl.

Taki so dnevi in noči tam v Kopru. Najtežje so večerne ure, ko se oglašijo bližnje cerkve večerni zvon. Ave Maria!... Takrat se združi v človekovem srcu vse hrepenenje v zvo žalostjo in solze lahko zalijejo oči. Nikdar skozi ves dan, draga mati, ti nisem bil tako blizu kakor te večerne ure, ko sem te v duhu gledal kako stopaš s sklonjeno glavo in težino v srcu s svojega vsakdanjega sprehoda — iz cerkve — proti domu...

Težki so tudi trenutki v celici, ko se začne, zlasti ponoči mnogokrat, iz sosedne celice jok nepoznanega sotrpina. Nekoč se je oglašil iz celice pod menoj obupen klic: »Mati, mati, zakaj me nisi počakala!« Temu klicu je sledil krčevit jok, prekinitven večkrat od klicev po materi. To je trajalo skoraj ves dan. Zvedel sem, da je pod menoj v celici zaprt mlad fant, kateremu so spo-

ročili, da mu je umrla mati — — — Da, taki so dnevi in noči tam v Kopru: trpljenje in hrepenenje, žalost in veselje, če dobi človek pozdrav od doma, ali če ga kdo prijazno pogleda. Dnevi in noči se vlečejo v neskončnost in že nekatere ure so dolge, kakor da jim noče biti konca. In vendar: vse mine.

Prvi stik s svojci

Prve dni meseca novembra so me pripeljali zopet v Trst. Niso me pa vedli v zapore k Jezuitom, temveč v neke druge, moderne, v tako zvane »Corone«. Dne 6. novembra so me odpeljali iz moje celice v veliko dvorano, kjer je bilo zbranih mnogo uradnikov in civilnih policistov. Predme je stopil mlad eleganten gospod in mi začel z listka, ki ga je držal v roki, čitati v slovensčini: »Gospod inženjer, vaša mati je zdrava in vas pozdravlja. — Vaša podjetja — — —

Ko sem slišal besede »vaša mati«, in to po dolgem času v slovenskem jeziku, mi je nekako tako stisnilo srce, da sem zaplakal in so mi bile vse druge novice skrajno brezpomembne. — Tisti gospod, ki mi je prinesel te vesti, je bil gospod podkonzul dr. Vodusek od našega generalnega konzulata v Trstu. Novice, ki mi jih je sporočil, mi je napisal moj prokurist, ki se je mudil istočasno v Trstu. Dovoljenje, da me je smel g. Vodusek obiskati, so mi izposlovali moji svojci preko našega poslanstva v Rimu. — Se tisti dan so me odpeljali zopet v Koper. Toda življenje se je spremenilo mnogo na bolje. Dobil sem denar, da sem si mogel privoščiti približek h hrani, da sem si mogel kupiti cigarete in da sem smel pisati materi. Se tisto popoldne sem ji poslal svoje prvo pismo, katero je sprejela po de-

stih dneh. Dobil sem tudi perilo in zimsko obleko, kar so mi bili poslali od doma. Torej, velika izprememba, hvala Bogu!

Ampak vsa izprememba je bila le vna-ja. Duševno me je še vedno trla negotovost moje usode in me strašno motilo vprašanje, kako dokazati nedolžnost. Potek vse dolgotrajne preiskave se je usmerjal proti meni. Tako je potekel mesec november, nato se vlek v brezkončnost decem-ber z lepimi božičnimi prazniki. Moj preiskovalni sodnik mi je tisti čas priznal, da bom moral iti v Rim — pred tribunal. V teh težkih dneh so mi bili edini, solnčnim žarkom podobni dnevi, ko sem prejel kako pismo od svojcev iz Ljubljane.

Materina slika

Mnogo sem trpel tiste mesece zaradi mra-za, ker se v zaporu ne kuri. Dokler nisem prejel od doma zimskega perila in obleke, sem si pomagal na ta način, da sem si iz nogavic napravil rokavice zaplestnice.

BYK - FOTO - PAPIRJI

10 Byk dopisnic Din 8.— Lomberg film 6/9, 26° Sch., 8
100 50.— posnetkov Din 16.—
1x10 bromosrebrni papir 18x24 28.— 1 ducat Lomberg plošč 6 1/2 x 9,
1x10 papir za brom. olje 18/24 30.— 26° Sch. 30.—

Edini zastopnik: Drogerija KANC, Ljubljana-Maribor

Domače vesti

Pravoslavni naročnikom, čitateljem in prijateljem želimo srečne velikonočne praznike. — Hristos voskres! — »Jutro«.

Ljubljana odpravi užitnino za kmečke pridelke

Prejeli smo naslednji dopis:
Malo pred veliko nočjo je bilo na lgu pri Ljubljani bojevniki zborovanje. Glavna govornika sta bila g. Marinko in Vidmar, ki govorita tudi na drugih bojevnikiških shodih. Gosp. Marinko se je v energičnih besedah zavzemal za pravice kmetov, zlasti onih iz ljubljanske okolice. Označil je za krivično, da morajo kmetje, ki vozijo v Ljubljano živila, plačevati visoko užitnino; zahteval je, da se mora užitnina odpraviti. Ker je vse to govoril v navzočnosti drugega glavnega voditelja bojevnikov g. Staneta Vidmarja, ne da bi ta oporekal, se sme iz tega pač sklepati, da je g. Marinko za zahtevo po odpravi ljubljanske užitnine dal izrazu nazor in volji vodstva bojevnikiške organizacije.

Bojevnikiška organizacija temelji na načelu stroge discipline, ki so ji zavezani vsi člani. Korporativno je v organizaciji vključeno ljubljansko združenje rezervnih oficirjev. Predsednik tega združenja je g. dr. Dinko Puc, ljubljanski župan. Torej je tudi on zavezan k disciplini. Ker je iz izjav na iskem shodu razvidno, da zahtevajo bojevniki odpravo ljubljanske mestne užitnine, smemo sedaj s polno upravičenostjo pričakovati, da se bo to res zgodilo in da bodo izanci in drugi kmetovalci iz ljubljanske okolice že v najkrajšem času vozili svoje pridelke prodajati v Ljubljano, ne da bi morali plačati užitnino.

Sporočite, gospod urednik, to veselo vest ljubljanski okolici, ki se ji bo s tem izpolnila stara želja. Bojevniki.

NAJVEČJO IZBIRO POVRŠNIKOV IN OBLEK ZA GOSPODE IN OTROKE ima

J. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12.

• Napredovanje častnikov. Na predlog ministra za vojsko in mornarico so povišani pešadijski potporočniki 1. planinskega pešpola v pešadijske poročnike: Vladislav Atanacković, Branko Jerković, Milan Filipović, Branislav Burkić in Tihomir Petrović. Čestitamo!

• Planarna seja sreskega kmetijskega odbora za srez Radovljico se je vršila nedavno. Sejo je otvoril sreski načelnik dr. Vrečar. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za načelnika župan Ivo Azman iz Lesc, za podpredsednika pa najstarejši član Josip Mulej iz Potokov. Konstituiral se je tudi ožji odev šestih članov. Novozvoljeni predsednik je poudarjal važen pomen te gospodarske ustanove, katere uspešno delo pa je zelo oteženo zaradi malih dotalci kmetijskemu odboru. Kmetijski odbor bi moral sam določati svoj proračun. Zadoštevati bi 2 do 3 odstotke dotalce v okraju. Nato je govoril tajnik inž. Rataj in naglašal potrebo izboljšanja položaja našega kmetijstva z izpremembami v zadevnih zakonih. Nato se je sprejel proračun v znesku 75.000 Din. Zborovanje je trajalo tri ure in je bil ves čas navzočen sreski načelnik g. dr. Vrečar, ki je obljubil vsi pomoč pri izvrševanju sklepov sreskega kmetijskega odbora. Predsednik je zaključil sejo s pozivom k složnemu delu in naglašanjem važnosti selekcijskih organizacij, nabave plemenskih bikov, merjasev in novega plemenskega zvečja, ki bil lažji od sedanjih težkih pingavskih.

HOTEL

naprodaj.

Dobro vpeljani hotel z restavracijo in kavarno na zelo prometnem kraju večjega industrijskega mesta ugodno naprodaj. Informacije pri

TEH. BIRO, Ljubljana, Nunska ulica 17.

• Načrt za važne univerzitetne zgradbe v Beogradu. Beogradska pravna fakulteta ima vsako leto večje število slušateljev, sedaj jih je že nad 3000, in so prostori v stari zgradbi že davno postali premajhni. Tudi juridična knjižnica nima primeren prostorov. Da bi se odpravo vsem nedostatom, je izdelan načrt za zgradbo nove pravne fakultete, ki bo imela velike predavalnice, seminarje in svojo biblioteko ter bo stala okrog 12 milijonov dinarjev. Monumentalna palača pravne fakultete bo zgrajena v bližini univerzitetne knjižnice. Pripravljajo pa se tudi načrti za zgradbo geološko-mineraloškega zavoda, otroške medicinske klinike in tehniškega instituta. Sredstva za gradnjo nove pravne fakultete so že zagotovljena.

• Razmerje med številom prebivalcev in zdravnikov. Ko se v zadnjem času toliko govori in piše o krizi v zdravniškem poklicu, za ilustracijo še vedno nimamo zadostne statistike. Po statistiki, ki so jo izdelali v Zagrebu, pride na 660 zagrebških meščanov po en zdravnik. Če bi se vsi ti prebivalci zdravili, ali z drugimi besedami: če bi bili vsi deležni zavarovanja za primere bolezni, bi imeli zdravniški dosti dela. Statistika se nanaša tudi na razmerje med številom prebivalstva in med številom babic in lekarnarjev. Razmerje bi bilo ugodno tudi za lekarnarje in babice, če bi prebivalstvo imelo potrebna sredstva. Od statistike v mestu pa se silo

DOBRNA

BOLEZNI, POČITKA POTREBNE! ZA SRČNE, ŽIVČNE IN ŽENSKÉ

Do 30. junija in od 1. septembra do 30. oktobra 20-dnevno zdravljenje za pavšalno ceno Din 1200.— (oziramo Din 1380.—) (avto, soba, hrana, kopeji, zdravnik, taksa in davki). Prospekti na zahtevo.

Privolite si čašo zdravja!

Pred vsako jedjo, zlasti pa pred kosilom in večerjo

kozarec

ROGAŠKE SLATINE,

ki izboljša tek, gasi žejo in utrja zdravje! Dobra je, okusna in poceni! 3065

kojni Vojislav Lukić član rodbine, ki ima mnoge zasluge pri razvoju stenografije. Njegov oče Jovan je že leta 1873, ko je bil ustanovljen prvi stenografski biro v srbski Narodni skupščini, postal njegov prvi šef ter je kot stenograf deloval dolgo vrsto let. Tudi brat pokojnega Vojislava, Ljubila, je odlični stenograf in zavezanec važnega mesta med praktičnimi jugoslovenski stenografi.

• Tragična smrt velikega idealista v zdravstveni službi. V Smederevu si je vzel življenje sreski zdravnik dr. Žilvan Marković in je beogradska »Politika« objavila sedaj obširen članek, v katerem dokazuje, da je dr. Marković sel v smrt, ker njegove velike ideje o reorganizaciji zdravstvene službe niso našle pravega odmeva. Pokojni dr. Marković je bil dolga leta vojaški zdravnik in eden najuspešnejših organizatorjev vojaških bolnišnic v mirni in vojni dobi. Ko je postal sreski zdravnik, je bržko občutil pomanjkljivosti zdravstvene službe na deželi. Leta 1932 je z lastnimi stroški izdal svojo knjigo, ki nosi naslov »Sreske bolnišnice« ter apelira za prebivalstvo in na oblast, naj bi se v vseh srezih ustanovile moderne sreske bolnišnice, ki ne bi ljudstvu nudile samo pomoči v primerih bolezni, marveč tudi ves pouk v vseh zdravstvenih vprašanjih.

V svoji knjigi se je obširno bavil tudi z vprašanjem oskrbe sredstev za sreske bolnišnice. Predlagal je, naj bi se za zgradbo takih ustanov, če treba, zadolžile vse občine v srezih, poleg tega pa naj bi razne ustanove in podjetja uvedle obvezne prispevke za sreske bolnišnice. Njegovi pozivi k človekoljubnosti, poštrevnosti in odločnosti pa niso našli pravega odmeva in je bil to povod njegovega obupa.

SMUČARJI!

Uporabljajte proti mrazu in vetru kakor tudi za solnjenje

dr. Kmetovo mazilo

IN OLJE. — Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah po 10 Din.

• Huda neurea zaradi slabo urejene ceste. Cesta iz St. Jurja pod Kumom vodi ob nevarnih prepadih v Skledrovcu proti Zagorju. Nad Potrpinovo žago, kjer je najbolj ozka in nevarna zaradi prepado, se je pripetilo že več nesreč, ker ni bilo varnostne ograje. Zadnja žrtev nesreče je bila žena posestnika Boršila, ki je nosila mleko v Zagorje. Na poti proti domu je na najbolj nevarnem kraju srečala nekoga kmeta, ki je vodil kravo in tele. Ko se je žena s kmetom razgovarjala, se je krava zagnala proti njej in je posestnica pri tem, hotela se ogniti, strmoglavila kakih 20 m pod cesto. Pri padcu je dobila hude notranje poškodbe, zlomila pa si je tudi ključnico in več reber na desni strani. Ponesrečenko so prenesli v najbližjo hišo in poklicali na pomoč zdravnika iz Zagorja. Vsi se čudijo, da je reva pri nevarnem padcu sploh še ostala živa.

KAMNOSEŠKO IN KIPARSKO PODJETJE

Kunovar Franjo

pokopališče

Sv. Križ pri Ljubljani

telefon 27-87

ZALOGA IN IZDELAVA

MODER. SPOMENIKOV

Nizke cene!

• Nenavaden spor med župnikom in farani. Iz Aleksandrova na otoku Krku nam poročajo: O veliki noči se je pripetil dogodek, kakršni še ni bil zabeležen v analih župnije Sv. Trojice. Po starodavnem običaju pripravljajo naši vrli Puntari za veliko noč »vele hile« — kruh, ki ga prinesejo pred cerkev k blagoslovitvi potem pa ga razdelijo revežem. Po stari navali se zbera ljudje v kruhom pri občinskem načelniku ter gredo potem pod njegovim vodstvom v cerkev. »Veli hile« so bili udi letos pripravljene v velikem številu. Okrog 950 komadov in s kosarami v rokah so čakali ljudje z načelnikom na želu na glas zvona, da bi se podali proti cerkvi. Zvon pa se ni oglašil kakor po navadi in med farani se je razširila vest, da načelnik ne sme v cerkev. Pri svoji starodavni lepi navadi razhajeno ljudstvo je sklenilo, da bo kruh tudi brez blagoslova razdelilo. To so izjavili tudi župniku, ki je po maši v spremstvu drugih duhovnikov prišel med ljudstvo, z drugimi pred cerkvijo.

• Spet ponarejeni 50-dinarški kovanec. Pred dnevi je čestni nadzornik Lederer Erhar iz Logatca plačal v Starem trgu pri Ložu nekaterim posestnikom gramoz za banovinske ceste. Med drugimi je izplačal tudi posestniku Nanutu Janezu iz Podgore s samimi kovanci po 50 Din. Po prejemu

denarja je Nanut šel k trgovcu Baragi v Pudoob, da mu plača neki dolg. Pri štetju denarja je Baraga ugotovil, da eden kovanec nima pravega zvoka. Nanut se je vrnil v Stari trg ter zahteval od cestnega nadzornika, da mu kovanec zamenja. Cestni nadzornik pa je nesel ponarejeni kovanec orožnikom v Ložu, ki so ga zaplenili. Kovanec je dobro ponarejen in ga na pogled ni mogoče ločiti od pravega, samo zvoka nima pravega. Kaže, da je oklep kovanca na zunaj vsaj približno iz iste snovi kakor pravi 50-dinarški kovanec, a znotraj je najbrž napolnjen s svinčom.

• Tuhinjski umor. V začetku marca je mirno Tuhinjsko dolino zelo razburil umor v vasi Buču, kjer so našli na gozdnem potu ustreljenega 29 letnega Filipa Gerbeca, posestnikovega sina iz Pšajnovice pri Zlatem polju. Orožniki iz Smartna so vneto zasledovali zločinca, ki je ponoči iz zasede ubil Gerbeca. Pred kratkim so aretirali nekoga Gerbecovega tovariša, ki si sicer zanika vsako krivdo, vendar pa so domneve in razne okoliščine tako prepričevalne, da so ga v petek prepeljali v ljubljanske zapore ter uvedli proti njemu preiskavo.

Pariški velesejem

od 9. do 24. maja.

Veliki popusti na železnica in zračnih linijah za obiskovalce velesejma.

• Sleparije z zapuščinami v Ameriki. V V Clevelandu izhajajoči dnevnik »Enakopravnost« je nedavno poročal o velikih sleparijah, ki se vrše pri clelandskem zapuščinskem sodišču. To sodišče je bilo ustanovljeno leta 1912. In je imelo doslej opravka z 225.000 zapuščinskimi zadevami. V zadnjem času je postalo zapuščinsk sodišče gnezdo največje korupcije in izkoriščanja. Uradniki sodišča so se namreč zvezali z različnimi odvratniki, ki oskodujejo dediče z visokimi računi za malenkostna posredovanja in potem svoj sleparski zaslužek delijo s posameznimi organi sodišča. Korupcijski pajdasi imajo najlažje delo z zapuščinami priseljencev. Sorodniki umrlih priseljencev so razkropljeni po vseh državah Amerike in se mnogokrat zgodi, da od zapuščine ničesar ne ostane, ko izterjajo odvratniki svoje posredniške račune. Pri zapuščinskem sodišču je uvedena praksa, da se izmed onih dedičev, ki se prvi javijo, odbere eden kot varuh zapuščine in si potem izbere za »legalno pomoč« kakoga odvratnika. Korupcije se vršijo že pri imenovanju varuhov, nadaljujejo pa se potem še v večji meri pri posredovanjih. List je navedel mnogoštevilne primere, v katerih so odvratniki pri najlažjih polizvedbah poržili vsi dedščino. Pri zapuščinskem sodišču je sedaj uvedena stroga preiskava in je tudi sam sodnik, ki jo vodi, dejal, da je postalo sodišče gnezdo najhujših izkoriščevalcev.

• Preiskava o skrivnostnem umoru v Požarevcu. Lani v začetku decembra je bil, kakor znano, blizu Požarevca umorjen zdravnik dr. Stanjo Milivojević, ki so ga zarotniki pod pretežno zdravniške pomoči izvalili od doma in ubili na samotni cesti. Moža, ki je kritičnega večera poklical zdravnika, je videl samo neki brivec, ki je potem sodeloval pri preiskavi v vsej okolici, da bi spoznal neznanega zarotnika. Orožniki in policijski organi so perustirali doslej na tisoče ljudi iz okolice, zaprli so tudi že nekaj sumljivcev, preiskava pa je ostala na mrtvi točki. Te dni pa se je v okolici Požarevca kmet Svetomir Jovanović skregal s svojo ženo Marijo in sosede so slišali, kako je žena možu očitala, da je lani v decembru z nekim Martinom ubil zdravnika iz Požarevca. Ko so orožniki doznali za obtožbe, izrečene v prepiru, so zaprli Jovanovića in njegovo ženo. Preiskava je sedaj, kakor upajo, na pravi poti.

• Javna zahvala. Ob priliki vloma v občinsko blagajno, iz katere je vilmolec odnesel prilično tisočakov, je Vzemajna zavarovalnica, pri kateri je bila občina zavarovana proti vlamu, povrnila vso nastalo škodo. Podpisana občina Radeče se Vzemajni zavarovalnici v Ljubljani za njeno hitro in kulantno poslovanje najtojeleje zahvaljuje. — Občina mesta Radeče, dne 5. aprila 1934. Predsednik: Polanc Anton, s. r.

• Aleksander Dumas sin: »Dama s kamelijami« (prevle Boris Rihteršič). Je izšla vsi naročniki I. knjižne zbirke Tiskovne zadruge za leto 1934-35 so knjigo prejeli. »Dama s kamelijami« je mojstrski roman, ki gane čitatelja do solz. Cena za broš, izvod 50 Din, v platno vezan 60 Din, v polovno 75 Din. Naroča se v Knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

• Gospodinja in njen hišni škrt. Dandanes ne prihajajo več vile — vodni in gozdni duhovi naših prednikov — k ljudem, da bi jim kakšno zagodile, ali pa prinesle pomoč. Dandanes gospodnje tudi nimajo več takšnega strahu pred veliko žento. Priden in zanesljiv hišni škrt jim prihrani težavno delo z menačem in krtačo v čeburu. Ta hišni škrt pere čisto sam, Schichtov Radion se mu pravi — in on poskrbi tudi, da postane perilo samo od sebe zopet belo kakor sneg — kakor novo. Vsaka gospodinja, ki ima Radion v pralnem kotlu, je rešena hude nadloge.

• Iznajdljivost ne pozna mej in se udeležuje tudi pri krojenju oblek ne samo z lepoto in prikladnostjo kroja, marveč tudi s prihrankom blaga. Zatrjuje se, da se more po posebnem sistemu prihraniti na blagu pri normalno razvitim možu srednje velikosti 50 do 80 cm blaga, ne da bi pri tem trpela oblika kroja. To bi bilo dandanes gotovo vsem dobrodošlo.

• Darujte podporo društvu slepih. Ljubljana, Pod Trnovo 2-III.

• Polnina peresa v veliki izbiri priporoča M. TIČAR, Ljubljana.

• Obledela obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna Jos. Reich. Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorčici v želodcu, krvnih navali, glavobolu, splošni slabosti vzemite jutraj na tešče kozarec »Franz Josefov« grenčice.

Iz Ljubljane

— Razstava slikarja M. Jams v Jakopičevem paviljonu. Prijatelje umetnosti in kulture ponovno opozarjamo na najnovejšo razstavo v Jakopičevem paviljonu: sakor že nekaj ponudila, je tudi letos razstavi naš priznani umetnik Matija Jams svoja novejša in najnovejša dela. Jams ustvarja neprestano, vsaka njegova razstava pokaže kaj novega in vedno ima ob svoji strani velik del našega umetnostnega občinstva, ki sponuje v njem solidnega umetnika, pesnika naše zemlje in slikarja značilnih kompozicij, zlasti že kmečkih motivov. Jamova razstava je tih, vendar pomemben dogodek v našem kulturnem življenju.

— Dečji dom Franje Tavčarjeve ob morju. V Kraljeviči nudi toliko naravnih krasot, kakor jih najdeš le malokje. Če se vam zahoče morja, solca, zdravja, pridite na naše morje! Kolo jugoslovenskih sester vam nudi pod najugodnejšimi pogoji ugodno bivanje v Domu Franje Tavčarjeve v Kraljeviči ter tako omogoča tudi manj premožnim, da si utrdijo svoje zdravje. Dne 1. maja otvorimo predsezone za posamezne odrasle (dnevno stanovanje in vsa oskrba 35 Din; za otroke v spremljevalni odrasli dnevno 25 Din). Počitniška doba, to sta julij in avgust, je namenjen izključno dečjim kolonijam za osnovno in srednješolsko mladino (mesečno 650 Din z vožnjo tja in nazaj). Vse prijave na naslov: Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani, Rimska cesta 9, pritrilje. Istomastna pošta posla vsak četrtek od 16. do 18.

Najugodnejše kupite ali naročite damske plašče in kostume v damski konfekciji

A. PAULIN, Ljubljana KONGRESNI TRG 5

— Pevski zbor Glasbene Matice. Prihodnji teden bodo naslednje vaje: v ponedeljek ob 18^h, ženski, ob 20. moški zbor, v torek in četrtek ob 20. mešani zbor. — Odbor.

— Koroški Danes ob pol 17. se udeležimo vsi pogreba bivšega voditelja koroških Slovencev, našega častnega člana in dolgoletnega odbornika dr. Janka Brejca. — Klub koroških Slovencev.

— Jadrnaši! XXIX. redni občni zbor se bo vršil v sredo 11. t. m. ob 20. v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom. Samostojne predloge predložite do ponedeljka odboru. Udeležba za vsakogar obvezna. — Odbor.

— Društvo »Soča« matica v Ljubljani naznanja, da priredi dne 17. junija veliko narodno poletno veselico. Zaradi tega prosimo vsa bratska in druga ugodna društva, da blagovolijo to upoštevati ter da za ta dan ne določajo zase kake zabavne ali druge prireditve. Prosimo!

DR. JOSIP MUSTER

ZOBOZDRAVNIK

Ljubljana, Rožna ulica 7 (pri Sv. Jakobu) ordinira od 8. do 13. in od 16. do 19. ure.

— Železničarska sekcija krajevne odbora JS v Ljubljani priredi 9. t. m. ob 20. v prostorih Ljubljanskega dvora v dvorani »Sloce« predavanje priznanega strokovnjaka g. dr. Böhma, hon. profesorja tuk. univerze o obali in zaledju. Vabimo člane in prijatelje JS, da se predavanju udeležijo.

— Odev brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUJ v Ljubljani se najlepše zahvaljuje neimenovanemu, ki je odseku poklonil 100 Din, kakor tudi izreka iskreno zahvalo g. dr. Gasperju Peletu, ki je odseku poklonil 50 Din.

— Zveza gospodinj opozarja, da se vrši polkusno pranje s pralnim praškom »Perlon«, ki ga izdeluje domača mlarna v Celju, v torek 10. t. m. ob 16. na Bregu št. 8.

— Danes ob 11. uri je še čas, da si ogledate kriminalni vefilom »Tajnost modre sobe«. Film je napev in zelo zanimive vsebine. V glavnih vlogah znani in priljubljeni filmski umetnik H. A. Schletow, Betty Bird, Else Elster, Theodor Loos in drugi. Cene najnižje 2.50, 4.50, 6.50 Din. Izven programa kolosalni film »Zamorski poturci«, na kar ljubitelje glasbe posebno opozarjamo.

— Po 25 velikih steklenic rogaške slatine sta zadela po loteriji na tramvajskih listih Mahnič Alojzij, železničar Zg. Šiška 70, in Završnik Alojzij, nameščenec bolnice v p. Ravnharjeva ulica 9.

— Velikodušni dr. Društvo slepih. Džaki in dijakine dvorazredne trgovske šole v Ljubljani so darovali Podpornemu društvu slepih 130 Din v počastitev spomina umrle g. Jerice Gogala. Društvo se darovalcem iskreno zahvaljuje.

— Spet prinašajo ženske in otroci z dežele zaščiteno cvetje na prodaj. Vsako leto izdajo obiloma opozorila in pretnje, a vse nič ne pomaga. Včeraj so ponovno bile na prodaj cele košare datne blagajane, šopek po 1.50 Din in prodajalec — ženske in otroci — so napravili dobro kupčijo. Zakaj tudi Ljubljancani se za zaščito ne zmenijo in cvetje kupijo. Da se razumemo: revnim ljudem z dežele ne zavidamo zaslužka, toda izigravanje zaščite naših izrednih prirodnih dragocenosti je nedopustno! Je greh, je rop na našem narodnem premoženju.

Split, Hotel „Salonae“

Najbližji kolodvoru in pristanišču. 50 novo opremljenih sob Zmerne cene. 95

OMIŠ PRI SPLITU

HOTEL BELLEVUE. Nova stavba, tekoča voda Pension Din 60—80; za daljše bivanje zahtevajte specialno ponudbo!

Film, ki bo vsakemu ostal neizbrisno v spominu, umetnina, katero si mora vsakdo ogledati!

Elizabet Bergner Carica Katarina

Kot partner slavnj DOUGLAS FAIRBANKS jun.

Režija slavnega PAULA CZINNERJA.

Godba: ERNST FOCH

Danes ob 3., 5., 7.1/4 in 9.1/4 uri zvečer

NOV ZURNAL!

Predprodaja vstopnic od 11. do 1/213.

ELITNI KINO MATICA

Telefon 21-24

u— Med cigane je šel. V šepanju vas je prišla večer družina ciganov, za katero so se pričeli kaj hitro zanimati orožniki. Med njo so možje postavili takoj opazili postavnega možkega, ki po svojem obrazu ni kazal ciganskega rodu. Jeli so ga izpraševati o tem in onem in so slednjič dognali, da je možakar neki Anton Luin, doma iz Primorja. Zanj se je sicer potegovala brhka ciganka, ki je trdila, da je to njen mož, vendar so policigane orožniki poslali na policijsko upravo. Tam pa so ugotovili, da je Luin nevaren kriminalen tip, ki je pred leti uganjal po Ljubljani in deželi prav hude reči, zaradi česar je bil že leta 1927. za vselej izgnan iz Jugoslavije. Policija ga je takoj popoldne s primernim priporočilom izročila sodišču, kamor je poslala tudi vse spise, ki govorijo o njegovem pisnem življenju.

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Telefon 27-30

Danes ob 3., 5., 7. in 9. uri zvečer

nov senzacionalni program: 1. Slavni

cowboy Georg O'Brien v velifilmu

»V IMENU ZAKONA«

2. Dvodejanska šaloigra veselja »Boj za ženo« — 3. Foxov zvočni tehnik!

Vstopnina Din 4.50 in 6.50

u— Vrnjena domačim ljudem. Večera smo poročali, da sta dva pasanta izročila v siški mlado dekletko stražniku, ker je tavalno okrog brez nadzorstva. Otrok je pozneje na stražniški poveljavi, da se piše Silva Novak, ni pa znala povedati, kje je doma. Na podlagi časopisnih vesti in po poizvedovanju policije so že predpisovali njemu ugotovili, da je deklica doma iz Prizana pri St. Vidu in je prišla ponosi ponjo njena teta, ki je obenem njena rednica ter je malo pogrešano odvedla domov.

u— Dete v peči. Tole je sličica iz predmestja. Mlada žena Ana, soproga moža z mesečno plačo 800 Din, je po prvem otroku se enkrat stopila v blagoslovljeno stanje. S skrbjo je gledala v bodočnost, v petem mesecu pa se je odločila, da poišče pomoči. Stopila je k neki babici v mestu, ki ji je pomagala splaviti. Dan nato je njen postopek učinkoval in je mlada mati porodila otroka ženskega spola, seveda mrtvega. Sklenila je, da sežge trupelce v peči, kar je tudi storila. Dim in smrad pa so zavohale tudi ženske v hiši. Naslednji dan so opazile na Ani spremembo in že so prišle šušljati. Šušljanje pa je prišlo na uho tudi oblasti, ki je večerj odredila aretacijo mlade matere, njenega moža in pa babice. Rezultat zaslišanja je bil ta, da so bili vsi trije izročeni sodišču.

u— Vsi v restavracijo »Frankopanski dvor« danes na veselico, kjer se dobijo razna jedila in pristna vina ob prijetni godbi Brez vstopnine. Se priporoča Ukmar.

RADENSKA MINERALNA VODA JE:

1. Najmočnejša natron-litijska voda Jugoslavije. Liti je glavni mineral za raztapljanje in izločanje sečne kisline iz telesa.
2. Najboljše voda Jugoslavije po količini vsebovane ogljikove kisline, katere je panormon krivi.
3. Edina min. voda Jugoslavije v kateri so najdeni in določeni težki metali, katere ima telo v krvi in so važni za zdravje.
4. Radio-aktivna.
5. Nenadkrijliva po svojem okusu in kot krepčilo.
6. Zato je Radenska slatina tako dobra za zdravje in tako pitna!

Iz Celja

e— Občinski svet za Celje-okolice je imel v petek zvečer sejo. Občina je že nestrastno prosila bansko upravo in sresko načelstvo za izdatno podporo za najbednejše. Posrečilo se ji je dobiti 25.000 Din državne podpore, ki je bila porabljena za najrevnejše, nesposobne za delo in za zaposlitev brezposelnih pri regulaciji Koprivnice. Občina bo nadalje prejela za regulacijo Koprivnice 25.000 Din iz bežnostnega sklada in 20.000 Din od zaostanka lanske državne podpore, kar pa izdaleka ne zadostuje vsaj za delno oskrbo vseh brezposelnih. Sedaj občina prosi za nadaljnjo podporo iz bežnostnega sklada vsaj v višini ene četrtine v okoliški občini plačnega zneska za ta sklad. Občina bi porabila ta denar za javna dela pri regulaciji Koprivnice, Hudinje, Voglajne, Sušnice in Ložnice ter za ureditev po poplavi poškodovanih cest. Dobava in dovoz 450 kub. metrov gramoza je bil oddan najnižjemu ponudniku po 48 Din kub. meter. Banska uprava je vrnila občini novi proračun in želi, da se osebni izdatki ter potni in komisijski stroški znižajo in črtajo noveletne nagrade, občina pa naj pojasni, zakaj se je proračun ubožnega sklada zvišal za 50.000 Din. Občinski svet je soglasno sklenil, da vrne banki upravi proračun in neizpremenjeni obliki s prošnjo da ga odobri brez oklinitve. Občinski svet se je v načelu izjavil za odobritev lastne klavnice mesarskima mojstrima Gg. Permozerju in Svetlu v Gaberju. Interesenti bodo napravili na cesti pod Petričkovim njivo in Liscach lesen splan, na Miklavškem hribu pa bodo popravili cesto pod Jančevim posestvom. Interesenti bodo dali na razpolago material, občina pa delavce. Zahteva mestne občine, kaj okoliška občina zaradi likvidacije pomožne akcije iz l. 1932-33 prispeva 10.642 za

kritje primanjkljaja, je odklonjena. Okoliška občina zahteva primerno zastopstvo v banovinskem svetu in v sreskem odboru za javna dela. Občina bo zahtevala čiščenje, ureditev in škropljenje državne ceste v Gaberju in na Sp. Hudinji. Urediti bo treba tudi cesto na Ostrožnem. Cestni odsek bo ugotovil, kje je potrebna namestitve javnih električnih svetiljk.

e— Ogled Westnovih tovarn. Člani Društva jugoslovenskih akademikov v Celju so si v sredo 4. t. m. popoldne ogledali Westnove tovarne, njih obrat in tudi posamezna specialna dela. Gospod obratovodja je polni dve uri vodil akademike, 35 po številu, skozi vse prostore, od skladišča skozi stiskalnice, lužarno, oddelke za izdelovanje radiatorjev, emajliranje posode, za varjenje itd. do oddelka za odpravljanje blaga v svet. Vsako posamezno delo je razložil vsakemu razumljivo. Informiral je ekskurziste tudi o stanju delavstva, o delu, prejemkih itd. Izvajanje g. obratovodje so ekskurzisti z zanimanjem sledili in prav zadovoljni zapustili tovarne. V kratkem bo društvo priredilo ogled še ostalih celjskih tovarn, kolikor bodo seveda to uprave dovolile, v velikih počitnicah pa si bo ogledalo velenjski rudnik, steklarno in kemično tovarno v Hrastniku, železarno in samotno tovarno v Storah, Falo, Ruše, jeklarno v Guštanju itd.

e— Šahovski brzoturnir, ki ga je priredilo Društvo jugosl. akademikov v petek zvečer v hotelu »Evropia«, je trajal tri ure in se ga je udeležilo 9 najboljših šahistov društva. Po lepi, napeti in disciplinirani igri so bili doseženi naslednji rezultati: 1. Ivan Marek 7 in pol, 2. Vladimir Diehl 6 in pol, 3. Albin Dobraj 4 in pol točke, 4. mesto si delita Heli Gorinšek in Milan Skitek s 4 točkami, sledijo Viktor Šmigov, Rado Hodžar, Vladimir Leban in Marjan Ogrizek.

e— Danes popoldne ob 4. v Narodnem domu nova narodna igra »Kletv nezvestobe«, katero priredi kulturno društvo »Triglav« iz Medlog. Vsi prijatelji lepe igre iskreno vabljene.

e— Iz celjske statistike. V marcu je obiskalo Celje 971 tujcev (nasproti 763 v letošnjem februarju in 716 v lanskem marcu) in sicer 726 Jugoslovenov in 245 inozemcev, med temi 130 Avstrijcev. Tujski promet v Celju v zadnjih mesecih stalno narašča. Število brezposelnih je v zadnjem času padlo. Pri ekspozituri borze dela se je od 21. do 31. marca na novo prijavilo 45 brezposelnih (36 moških in 9 žensk). Dne 31. marca je ostalo v evidenci 745 brezposelnih nasproti 836 dne 20. marca. V marcu je umrlo v Celju 6 oseb v mestu in 15 v bolnišnici, v okoliški občini pa 2 moška in 5 žensk.

e— Streljanje s karbidom. V zadnjem času se je med otroki razpasla navada, da na ulicah polnijo razne posode s karbidom, nato karbid zmoliijo in ga zažgejo, da eksplodira z močno detonacijo. Pozivamo starše, da odpravijo to grdo razvado otrok, ki po nepotrebnem razburja prebivalstvo.

e— Ne zamudite priložnosti in si nabavite srečke drž. razredne loterije takoj v podružnici »Jutra« v Celju.

e— Kino Union Danes ob 16.15, 18.30 in 20.45 in jutri ob 16.15 in 20.30 zvočni vefilim »Sin Indije« in dve zvočni predigrji.

Iz Maribora

a— Prvi letošnji promenadni koncert. Danes popoldne bo ob lepem vremenu prvi letošnji promenadni propagandni koncert brez vstopnine v mestnem parku. Igrala bo vojaška godba pod taktirko kapelnika g. Svobode. Spored koncerta je naslednji: Fudrikova »Florentinska koračnica«, Ziehnerjev valček »Dunajske madienke«, Valceveja overture k operi »Maritana«, Svoboda fantazija iz opere »Luciana Lamarmora«, Havačekov potpuri narodnih pesmi »Večer na Slaviči«, Šmidov ameriški »Two step« in Füllekrusova koračnica »V lepi dolini Drave«.

a— Ljudska univerza. Prihodnji petek 13. t. m. pričnemo spet z rednim delom, in sicer predava g. dr. Precbrazenski, lektor ljubljanske univerze, o velikem ruskem pisatelju Buninu, nositelju Nobelove literarne nagrade.

a— Mariborski ribiči. Odbor mariborskega Ribarskega društva je imel v petek zvečer svojo prvo redno sejo in se konstituiral tako: predsednik dr. Fludernik podpredsednik primarij dr. Dernovšek, prvi tajnik upokojeni podpolkovnik Gajovšek, drugi tajnik upokojeni podpolkovnik Gajovšek, blagajnik trgovec Greiner, nadzornik voda Schmautz, nadzornik ribnikov Jereš, kontrolor Drave Ussar, nadzornik vališči dr. Sekula, privatni konzulent dr. Šmid, knjižničar dr. Fludernik in arhivar Jugovč.

a— Tat na živilskem trgu. Večera popoldne se je na trgu smukal neznan žepar, ki je izmaknil neki gospodinjici iz košare denarnico z 200 Din. Ravnal je tako sproti, da gospodinja ni slutila, kdaj je segla njegova roka v košaro.

Iz Novoga mesta

a— Kino »Doma« v Sokolskem domu predvaja danes ob 15., 18. in 20.15 zvočni vefilim »Straussov valček«. V glavni vlogi: Gustav Fröhlich. Predigra: Paramount zvočni tehnik.

Čuvajte planinsko floro!

Svobodna priroda je božji hram — ne ruši v njej tišine!

Kdor pleni prirodo, oropa sebe in domovino!

Radio kotichek

Ljubljana, 8. aprila.

Danes ob 16. se prične v radiu predavanje banovinskega referenta za poljedelstvo in kmetijski pouk inž. Vinka Sadarja, ki nam bo govoril o pridelovanju travnega in detelnega semena. V naši banovini porabimo letno najmanj štiri vagone semen različnih vrst trav. Detelnega semena seveda še mnogo več. Travno seme smo do sedaj po večini morali uvažati v banovino iz inozemstva ali iz drugih banovin. Ker ni le gospodarskega pomena, da pridelamo seme doma, temveč je to s strokovnega stališča tudi edino pravilno, se javno oblastvo trudi, da uvede naše kmetovalce v tehniko pridelovanja travnih in detelnih semen z namenom, da ne pridelamo le dovolj za dom potrebnega semena, ampak tudi ono seme, ki pri nas najbolje uspeva.

Predavatelj bo po splošnem statističnem pregledu o uporabi in potrebi travnih in detelnih semen v naši banovini povedal, kako naj pridelujejo kmetovalci travno in deteljno seme za dom in za trg. Na tem polju orjemo še popolno ledino. Predavatelj se s tem problemom intenzivno bavi in je napisal knjižico »Sto navodil o umetnem travništvu in o pridelovanju travnih in detelnih semen«.

Z Jesenic

a— Kino Radio na Jesenih predvaja danes ob 8. zvečer in ob 3. popoldne »GROFICO MARICO«.

Iz Tržiča

a— Kino »Nadišar« predvaja danes pomorski vojni vefilim »Ob svitu zore«. Predstave: ob 16., 18.30 in 20.30

Iz Kamnika

ka— Delavska prosveta. V kamniških tvornicah in industrijskih obratih je zaposlenih do 600 delavcev, med katerimi je gotovo nad polovico žensk. Statistika bi nam povedala prav razveseljive podatke, kako se kamniško delavstvo živahno udeležuje tudi na prosvetnem polju. Neizpodbitno je, da si v naših knjižnicah izposodi največ knjig baš delavci. Med kamniškim delavstvom zavzemajo že od nekdaj vodilno vlogo delavci tovarne »Titana«, v kateri je zaposlenih lepo število kvalificiranih delavcev kovinske stroke. Kakor vidimo povsod, da kvalificirano delavstvo v stremljenju po čim večji teoretični izobrazbi v svoji stroki rado posega po poljudno znanstvenih knjigah in se samo izobrazuje, tako tudi kamniško delavstvo v tem pogledu ne zaostaja. Že lani je skupina delavcev iz delavcev tvornice »Titana« naprosila ravnateljstvo za nekaj predavanj iz tehnične stroke. Prošnjo je vodstvo ustreglo in sam tehnični ravnatelj g. inž. Gross se je žrtvoval, da bo vodil stalen kurz o enciklopediji tehničnih znanosti s primerjavami o praktičnem delu v delavnicah. Tvornica je dala na razpolago primeren lokal, v katerem se zdaj vrše predavanja že od decembra. Predavatelj g. inž. Gross žrtvuje po svojem delu še dvakrat na teden po dve uri v korist in na predeku tvorniškega delavstva in podaja v poljudni in lahko sprejemljivi obliki nekatera zanimiva poglavja iz tehničnih ved. Delavci, ki so se prijavili h kurzu, so svojem šefu za ta dokaz naklonjenosti in poštvovalnosti od srca hvalili in z veseljem obiskujejo predavanja.

ka— Kino Kamnik bo predvajal v nedeljo in ponedeljek film »Roža iz Pariza«.

Iz Hrastnika

h— Pokojni g. Rihard Engelsberger je bil velik prijatelj in podpornik hrastniških narodnih društev in bo ohranjen v najboljših spominih. Pokopali ga bodo v Krškem danes ob pol 16.

h— Naši rudarji praznujejo danes že 10. dan in so v največjih skrbih tudi zaradi tega, ker se vedno ne vedo, kdaj bodo spet šli na delo. V Trbovljah so večerj delali, v zagorskem in hrastniškem rudniku pa ne.

h— Elektrifikacija železniške postaje je sedaj baje zasigurana. Potrebno vsoto za to velevažno napravo bo posodil naš električni zadrugi Pokojniški zavod v Ljubljani. Tako se bodo vendar letos odstranile smrdljive petrolejke z naše zelo prometne postaje.

h— Kino Sokol predvaja danes opereto, v kateri poje Richard Tauber, »Simfonija ljubezni«, tehnik in kulturni film.

CRIKVENICA

morsko kopališče na Jadranu, 4 m pol ure vožnje od Zagreba via Plase. Redne avtomobilske vožnje s postaje Plase. Največja peščena plaža — Razne atrakcije Celodnevno kopanje Din 3.— 30 hotelov in pensionov. Po polna oskrba že od Din 60 — naprej. Zahtevajte prospekte od KOPALIŠČNEGA POVERJENSTVA in poedinih hotelov.

Hot. THERAPIA	200 postelj, družabni prostori, dancin, tenis.
Nabr. MIRA ARE	v zimi 1934 novo renoviran, topli in hladna tekoča voda.
Dom DI SEIDL	50 sob s tekočo vodo, kopalne, dječična kuhinja.
Hot. ESPLANADA	nasproti plaži in parku, komforti, tekoča voda.
Hot. SLAVIJA	25 modernih sob s tekočo vodo.
Hot. EDEN	nova zgradba ob plaži, krasen položaj.
Hot. CRNKOVIC	zgradba hila nasproti kopališču. P. O. Odlitkovna kuhinja.
Pens. VILA RUŽICA	35 sob, nasproti plaže.
Pens. ADRIA	prekrasna in mirna lega. Pod istim vodstvom kot Miramar, THERAPIJA.
Pens. WIEN	nova zgradba čez pot h kopališču, tekoča voda.
Hot. CRIKVENICA	blizu luke. Moderno urejene sobe.
Hot. LIBURNIA	nasproti kopališču v bližini parka, moderno opremljene sobe.
Hot. IVANČIĆ	blizu luke in kopališča, tekoča voda.
Pens. JULIJANA	15 lepo urejenih sob, lastno kopališče pred vilo.
Pens. ZELENJAJ	tik ob morju in peščene plaže.
Pens. TRIGLAV	nova zgradba nasproti parku, v bližini pristanišča.
Pens. DAMICA	krasna mirna lega, lastno kopališče pred vilo.
Pens. MORAVA	zravnica in mirna kopališča hila cene soline.
Rest. GJURASIN	moderno urejena nova zgradba, tekoča voda.
Rest. EVROPA	mirna meščanska hiša čez pot v pari.
Rest. HRVAT	v bližini pristanišča.
Gost. CENTRAL	oldna meščanska hiša v bližini pristanišča.

Nadalje gostilne LJUBLJANA, VINODOL IN SLOVENAC

Iz šoštanj

a— Občni zbor šalske podružnice SPD se je vršil nedavno v Sokolskem domu. Otvoril ga je njen načelnik g. Luce Koritzky, ki je obširno poročal o gradbi koče na Smrekovcu, ki je med najmodernejšimi v Sloveniji. Stala je 123.080 Din z vodovodom vred. Največ se je za zgradbo trudil g. načelnik, zaradi česar je v priznanje dobila koča po njem tudi ime. V novo upravo podružnice so bili izvoljeni: načelnik Sušel Ivan, odborniki: Potočnik Anton, Furlan Leopold, Smolnikar Ivan, Teuerschuh Ivan, Robinšak Srečko, Prelovec Rado, Menhart Lojze in Zupanc Mirko; namestniki: Weinberger Josip, Rauterjeva Malči in Prestor Jože; preglednika računov: Kurnik Tone in Vrečko Tine.

a— Olepševalno društvo za mesto Šoštanj je imelo te dni občni zbor, ki ga je otvoril predsednik g. Potočnik Anton ter je v govoru med drugim obžaloval, da je društvo pogrešalo iniciativnosti od občinstva. Društvo se z vso vno prizadeva dobiti sredstev za zgradbo letnega kopališča, ki bi bilo za naše mesto važnega pomena tudi v tujkoprometnem oziru. Novi odbor sestavljajo: predsednik Vrečko Tine, odborniki dr. Fran Mayer, Teuerschuh Ivan, Simeri Josip, Mravljak Hinko in Kunst Ivan; gospodar Koje Alojz, preglednika računov: Potočnik Anton in Koritzky Luce.

a— Na pobudo tukajšnjih narodnih društev se je nabralo 341.50 Din v prid siromašnim šolarčkom namesto venca na grob pokojnega Miroslava Kranjca. Darovalcem zahvala!

Iz Konjic

nj— Gospodarski dnevi pod pokroviteljstvom sreskega kmetijskega odbora bodo 15. in 16. t. m. v zvezi z vinsko razstavo v Okrajni hranilnici. Na ta dan bo tudi veliko zborovanje gospodarskih delavcev iz sreza. Vajubj slabi letini je vinski pridelek našega kraja vendar dober in je pričakovati živahne kupčije na vinski razstavi.

nj— Brezposelni Sokoli in Sokolice, ki so člani Sokolskega društva Konjice, naj se nemudno zglasijo pri br. starešini dr. Mejaku ali pri društvenem socialnem referentu br. Kultererju Filipu, da se sestavi seznam brezposelnega članstva in se potrebo ukrene glede zaposlitve.

nj— Knjižna akcija. Sokolsko društvo Konjice prosi svoje članstvo, da po svojih močeh prispeva odvisne knjige za povečanje ozir. izpopolnitve sokolskih knjižnic v Konjicah in pri četi v Spitaliku ter za knjižnico društva kmetijskih fantov in deklet v Konjicah. Knjige naj se pošljejo do konca t. m. starešini dr. Mejaku v pisarno.

nj— Iz cestnega odbora. V pisarni sreskega cestnega odbora je razpoloženo na vpogled do 15. t. m. račun dohodkov in stroškov cestnega okraja vsem prispevnim zavezancem. Iz obračuna razvidimo, da je bilo v letu 1933. dohodkov 497.711 Din, stroškov pa 307.482 Din. Presežek znaša 190.229 Din in se ta presežek prenese med dohodke do leta 1933.—1934. Lanski blagajniški preostanek je znašal 166.262 Din. Ta obračun kaže, kako vzorno in vestno je gospodarstvo v tej važni javni instituciji. V klerikalni eri je bilo več sto tisoč priporniklaja, sedaj pa kaže obračun tako lep presežek, kar je v čast našim naprednim gospodarjem in v primeren pouk našemu ljudstvu.

Iz Ptuj

— Občni zbor protituberkulozne lige se je vršil te dni v Narodnem domu. Iz poročil funkcionarjev izhaja, da je liga nudila siromašnim otrokom skozi vse leto brezplačno mleko in kruh, ubožcem pa so se izdajala brezplačna zdravila. Liga vrši v našem okraju pohvalno delo, saj je jetika zelo razširjena, zlasti v naših ubožnih Halozah. Potrebno bi bilo zaradi tega, da bi se ljudje za to človekoljubno društvo malo več zanimali. Ob ustanovitvi je liga sicer štela 483 članov, danes jih ima pa le še 60 rednih in 15 podpornih članov, kar je za Ptuj zelo malo. Vzrok padanju članstva je gotovo v gospodarski krizi in pa v tem, ker je v Ptuj preveč društev, pri katerih prihajajo v poštev vedno ene in iste osebe. Blagajna izkazuje premoženje še 19.000 Din. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s predsednikom dr. Štuhcem Belo. Glede ustanovitve dispanzerja je občni zbor prišel do zaključka, da bi bil najprikladnejši kraj Vurberk, kjer že obstaja sanatorij za tuberkulozne.

Iz Prekmurja

pm— Ustanovitev Sadjarske in vrtnarske podružnice v Dolnji Lendavi. Pod okriljem kmetijske nadaljevalne šole v Dolnji Lendavi, ki četrto leto zaključuje svoje redno delovanje, se bo vršil na belo nedeljo ob 9. v narodni šoli ustanovni občni zbor Sadjarske in vrtnarske podružnice. Zanj vlada resno zanimanje. Kako tudi ne? Sadjarstvo ima pri nas vse pogoje za najlepši razvoj in posamezni dosega že prav lepe uspehe. Dosedaj v vsem srezu ni še nobene Sadjarske in vrtnarske podružnice in bo torej ta prva. Člane sprejema pripravljali odbor, pa tudi pri upravitelstvu narodne šole se lahko javljajo novi člani. Predavatelja za občni zbor nam pošlje Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

pm— »Divji lovec« v Dolnji Lendavi. Na belo nedeljo popoldne bodo po zaključitvi kmetijske in gospodinske nadaljevalne šole ob 15. igrali udeleženci teh šol Fingzarjevo dramo »Divji lovec«. Za tukajšnje kmetstvo prebivalstvo bo vsekakor velik dogodek. Nihče namreč ne pomeni, da bi pri nas tudi kmetstvo odraslo mladino kdo prosvetno zaposloval. Torej tudi tu kmetstva nadaljevalna šola orje ledino. — Ves dan bo tudi otvorena razstava v narodni šoli.

pm— Občni zbor JNS v Beltincih. Na velikonočni ponedeljek se je vršil občni zbor krajevne organizacije JNS. Poročal je tudi poslanec g. Hajdinjak. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Peterka. V organizaciji se je vpisalo več novih članov.

pm— Mladinski pevski zbor. Tudi Lendava je dobila mladinski pevski zbor. Učitelj g. Ljubič se je po svojem prirodu v Lendavo takoj lotil organiziranja pevskega zbora, kar je za Lendavo, zlasti pa za njeno mladino pohvalna kulturna pridobitev. Zbor šteje 80 mladih pevcev. Čez zimo je zbor pridno vadil in pred javnostjo po prvič stopil 21. t. m. Junija pa poleti naš mladinski zbor med brate v belo Ljubljano na tekmo mladinskih zborov.

pm— Izseljevanje v Francijo. Prekmurci se stalno selijo v Francijo. Marsikdo je imel srečo in bo ostal kar v Franciji. So tudi taki, ki im srea ni mila. V splošnem pa so naši ljudje zadovoljni in lepo zaslužijo. Priznati moramo, da naši ljudje

Nujno pomoč

po napornem delu vam prinaša SLOANOV LINIMENT. Brez vdnavanja prenikne Sloanov Liniment v kožo, vpliva na vnetost na vnetirjeno mišičevje in ranjene dele in naglo odpravi bolečine. Uporabljajte Sloanov Liniment zoper revmatizem, lašine, bolečine v križu, bolečine v ledjih, bolečine, distorzije in kontuzije in zoper vse vrste bolečih mišičevij.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

SLOANOV LINIMENT

ODPRAMI BOLEČINE

Odobreno od min. soc. pol. in nar. zdravja 8. br. 4497 od 15. marca 1932. l.

s svojimi zaslugi v Franciji zalagajo rojstvo pokrajino z denarjem. Med ljudstvom se že govori: kjer imajo koga v Franciji, tam imajo denar. Naši delavci so člani kot poljski delavci, pa tudi pri živini in domaših opravilih so zelo porabni. Francozi jih imajo radi. Za veliko noč jih je večje število prišlo domov na krajši obisk.

pm— Obcestni nasadi. Ob vseh banovinskih cestah se bodo nasadila razna drevesa. Napravljen je podoben načrt, v kakšnem vrstnem redu in katera vrsta dreves se bo sadila ob tej ali oni cesti. Cestni odbor v Lendavi bo vsako leto določil primerno postavko v svoj proračun za obcestne nasade. Ob banovinskih cestih Lendava - Beltinci - sreska meja so že nasajene jablane, ki bodo v kras vsega sreza. Kjer ne bo uspevalo sadno drevje, se bodo sadile lipe, javorji in druga drevesa.

pm— Strov napad. V Dobrovniku so uprizorili na velikonočni ponedeljek neko igro. To je bila v Dobrovniku prva slovenska igra. Že priprave na to slovensko prireditev niso dale miru nekaterim narodnim nasprotnikom. Po predstavi so igralci ostali še nekaj časa v šoli. Naenkrat je prišel skozi šipe velik kos opeke. Če na okno ne bi bila naslonjena šolska tabla, bi opeka zadela skupino igralcev. Orožništvo pridno išče storilce. Krivci so najbrže ljudje, ki jim tudi ni po volji slovenski jezik v cerkvi. V Dobrovniku bo treba več pozornosti posvečati naši narodni stvari.

V Markovcih je bil ogenj podtaknjen

Ptuj, 7. aprila. Poročali smo že o veliki požarni katastrofi, ki je zadela na veliki ponedeljek sedem posestnikov v Markovcih pri Ptuj. Vsem sedmim posestnikom so pogoreli razen gospodarskih in stanovanjskih poslopj tudi ves živež, obleka in pohištvo, tako da so ostali brez sredstev. Posestniku Zemljariču Antonu je poleg tega zgorelo še pet krav, 12 svinj in 30 kokoši. Požar mu je uničil tudi sadno drevje pred hišo. Zemljarič je najhuje prizadet in ima sam škodo nad 100.000 Din. Posestnik Ljubec Janec se je pri reševanju svojega imetja hudo ponesrečil. Med roševanjem se je udrl goreče tramovje in ga pokopalo pod seboj. Obleka je že začela na njem goreti da so ga komaj rešili sm

Inž. Hinko Brilly:

Avtobusni promet in njegova rešitev

Ko so se manjša železniška podjetja združila v večja ali pa jih je prevzela država, se je začel ves obrat izpopolnjevati. Železnica je prilagodila svoje tarife, dijaške in delavske karte, vpeljala izletniške vlade itd. Podlaga vsemu temu je bil prometni monopol. Z nastopom avtobusa je železnica izgubila svoje predprave. Avtobus prevaža danes z malimi izjemami samo potnike, ki bi na železnici plačali normalno vozno ceno, med tem ko ostanejo železniški vsi potniki s popusti. Na ta način so železnici nastala bremena, katere je prej krila iz dohodkov onih, ki sedaj odhajajo na avtobus. To pa pride v poštev le na redkih progah in še tam samo delno v polnem obsegu. Kljub temu pa ne smemo dopustiti, da bi železnica bila prisiljena svoje ugodnosti ukiniti, temveč moramo stremeti za tem, da se bo v bodoče tudi avtobus postavil na isto stališče in vpeljal "vozne olajšave". Predpogoj za vse to pa je sodelovanje med avtobusom in železnico.

Potreba sodelovanja železnice in avtobusov

Za malo obremenjenih progah z manjšim prometom se bodo železniški stroški zelo približali avtobusnim. Če pa promet na železnici pod določeno vrednost, lahko postanejo vsaj lastni stroški avtobusnega obratovanja manjši od stroškov železnice. Kadar tak primer nastopi, takrat se ne smemo strašiti niti pred odkritvijo prometa na železnici. Zaradi majhne obratne enote bo lahko v nekaterih krajih promet z avtobusi boljši in bolj ekonomičen kot z železnico.

Tam, kjer bi bila prej lokalna ali pa ožkotirna železnica na mestu, bomo danes v dobi pomankanja kapitala otvorili avtobusno linijo, katero bomo vsled nizke osnovne glavne lahko prej uveljavili kakor smo pa pred vojno gradili lokalne. Sodelovanje se more raztegniti tudi na paralelno službo. Obstojajo kraji ob železnicih, ki zahtevajo pogostejše zveze v lokalnem osebnem prometu. Na zelo obremenjenih progah je umestitev nadaljnjih vlakov zvezana z velikimi prometno-tehničnimi težavami. Na slabše obremenjenih linijah, kjer bi bila dana možnost pogostejših zvez, ne morejo železnice ugoditi željam prebivalstva, ker stroški za osebnostne vlake po predvidenem prometu ne bi bili kriti. V obeh primerih bi bil na mestu avtobus, v kolikor je obratovanje z njim cenejše kot pa znašajo čisti obratni stroški za ukinjene osebnostne vlake.

V Ameriki so nekatere železniške družbe uredile promet na ta način, da so opustile predmestne vlake in preložile postaje izven mesta. S tem so odpadli veliki in dragi centralni kolodvori v sredini mest. Za promet med kolodvori in mestom samim pa so uredile poseben avtobusni promet, ki lahko tudi vsakemu potniku ugodí bolj individualno.

Prednosti avtobusnega prometa

Poljska je že nekaj let sem opustila vsako misel na gradnjo železnic zaradi prevelikih investicijskih stroškov. Zgraditev enega km ceste stane namreč 9 krat manj kot zgraditev 1 km železnice. Zato so na Poljskem izvršili za vsako pokrajino poseben načrt izgraditve cestne mreže, na katerih bodo potem uredili promet s pomočjo avtomobilov. Tudi pri nas bi bila možna podobna rešitev prometa. Če vzamemo, da znašajo stroški za zgraditev enega kilometra državne ceste 600.000 Din, stane zgradba enega kilometra železnice še vedno pet do 6 krat več, kot zgraditev enega kilometra ceste.

Svicaarske zvezne železnice so proti koncu leta 1927. vpeljele v dolini Surbatal, kanton Aargau, mesto že popolnoma po projektu določenega železniškega prometa, avtobusni promet, ki obratuje z ozirom na vozni red in vozne cene potniškega prometa pod istimi pogoji kot normalni železniški obrat. Promet vzdržuje poštarna uprava z velikimi štiridesetdesetimi avtobusi. Avtobusniki obrat se je izkazal na tej stranski progici černejši kot železniški. Osnovni stroški za osebni in tovorni promet znašajo približno eno tretjino vsote, ki bi bila potrebna za zgraditev železnice. Sodelovanje se izraža tudi v izdajanju voznih listov. Za mnogo linij se izdajajo direktne vozne karte, ki jih je mogoče kupiti ravno tako kot železniške v prometnih pisarnah vseh večjih mest.

Ta dva primera kažeta pomen avtobusnega prometa in njegove prednosti. Pri bodočem razvoju bi predstavljala ideal taka ureditev prometa, ki bi nastala, če bi bil potnik, prevoznik in država ena in ista oseba. Ta pot bi pri izpolnitvi vseh pogojev, ki so za promet potrebni ali zaželeni, zahtevala tudi najmanjše lastne stroške. V bodoče pa mora biti vodilna misel sodelovanje. Vedno bo morala nastopiti smotrna delitev prometa, ki bo odgovarjala obsejanskim prednostim teh prometnih sredstev.

Smotrna ureditev prometa

V prometnem življenju mora vsaka konkurenca na koncu pripeljati do združitve različnih podjetij, ker morajo biti stroški in s tem tudi cena prevoza pri obstoju novih podjetij večji, kot pa samo pri istem. Za industrijo je združevanje podjetij iste vrste ugodno, za promet pa je to življenjski pogoj. Da se vrši razvoj v tej smeri, nam kažejo rešitve tega problema v drugih državah.

Na Poljskem, v krakovskem upravnem okrožju je leta 1925 dobila koncesijo za eksploatacijo avtobusnih prog poljska turistična zveza. Ta je uredila ves promet in vsak posamezen podjetnik je dobil primeren progo, odgovarjajočo kvaliteti voza in stalno upravljanje. Zveza skrbi, da so vozniki v dobrem stanju, da niso prenapolnjeni in da so potniki zavarovani. V Krakovu je ves promet centraliziran v avtobusnem kolodvoru.

Na Francoskem in Madžarskem so ustanovili posebne avtobusne družbe, pri katerih so soudeležene tudi železnice, in ki imajo namen, čim bolj pospeševati sodelovanje ter urediti ves promet v splošno korist.

V Ameriki, na Angliškem in Nizozemskem so razne železniške družbe ustanovile lastna avtobusna podjetja in si z njih po-

močjo uredila promet. Posebno ugodno je to izpeljala Nizozemska. S svojimi avtobusi obratuje železniška uprava samo v pasovih ob progah in upošteva pri izdelavi voznih redov najboljšo sodelovanje obeh prevoznih sredstev. Izdaja navadne, povratne in vozne listke za 10 voženj (s pustom), mesečne karte za odrasle in študentske, ter listke za prtljago; vse izdajajo tudi krajevni zastopniki. Tam, kjer je proga vspešna železnica, velja povratni listek tudi za povratek po železnici v 3. razredu osebnih vlakov. Vozni listki pa veljajo različno: za vožnjo z avtobusom ali z avtobusom poleg železnice, ali za avtobus, lokalno in normalno železnico.

Kot ti primeri kažejo, je v vseh državah končni cilj velika avtobusna družba, bodisi priključena železnici, bodisi samostojna, ki potem v soglasju z železnico uredi svoj promet. Za naše razmere smatram z ozirom na že močno razvit avtobusni promet ter posebne gospodarske in površinske razmere, kot najboljšo rešitev ustanovitve posebne avtobusne družbe za Slovenijo. Na ta način bi bilo možno obravnavati ves promet s prometno političnega stališča, kar bi bolj zadovoljilo obstoječe prometne potrebe, ne da bi se pri tem razmetaval kapital v medsebojnem tekmovalnem boju. Možni bi bili veliki prihranki v delavnicah, ker bi se pri večjem številu voz lahko pazilo na enotne tipe. Danes odloča pri nabavi avtobusov cena, ne pa volitev take tipe voza, ki bi našim terenskim prilikam najbolj odgovarjala. Naloga novega podjetja bi bila, da v določenem okoliščini zbere samo avtobuse ene tipe, tako da bi na eno delavnico ne prišle več kot dve. Za sodelovanje z železnico bi se sklenile posebne pogodbe, tako da izdajanje voznih listkov kot za ureditev skupnih voznih redov. Potreben bi bil tudi dogovor glede posebnih popustov pri nakupu mesečnih kart, družba pa bi lahko prevzela tudi ureditev tovornega avtobusnega prometa.

Izgraditev organizacije je odvisna od vsakokratnih prilik. Najbolj smoterno bi se izvršila od spodaj navzgor z združevanjem podjetij, ki imajo danes svoja oporišča v enem in istem kraju. Večji delavnice, v kolikor so priključene raznim podjetjem, bi se združile, manj pomembne pa opustile tako, da bi za novo podjetje v vsakem kraju obstajala samo ena delavnica. Roko v roki s tem bi pa morala iti ureditev interesnih skupnosti krajevnih prometnih uprav, ki bi morale paziti na najboljše upravljanje pro-

meta z najboljšim izkoriščanjem celotnih ali brez oziroma na to, da bi druga ureditev temu ali onemu podjetju nudila boljši zaslužek.

Cestne mreže in avtobusni promet

Avtobusni promet je popolnoma odvisen od obstoja cestne mreže in njenega stanja, ker je s tem v tesni zvezi vsa ekonomska avtobusnega in avtomobilskega prometa aploh. Pri slabih cestah so potrebna bolj pogosta popravila, obraba obrobov in poraba posrednih sredstev je mnogo večja. Vozilo samo se hitreje izrablja. Na dobrih cestah z manjšimi vzponi pa je mogoče doseči prihranke na dela in gumijastih obroboh celo do 50 %.

Za potrebe avtomobilskega prometa bi bilo znatne dele našega cestnega omrežja tehnično preurediti ter uvesti nov sistem gradnje in vzdrževanja cest. Naše ceste z mnogimi ostrimi ovinki in zavoji, ozkim cestnim, velikimi padci ter neupredelnimi križišči, ne odgovarjajo potrebam modernega avtomobilizma, ker povzročajo nesigurno vožnjo in ne dopuščajo ene hitrosti, ki je v sosednjih državah običajna.

Če premočimo vse dajatve, katere prispevajo avtobusni podjetniki, lahko mirno trdimo, da avtobus povsem dovoli plačanje za vzdrževanje cest.

Velike zapadne evropske države so vsa leta po vojni prispevale bodisi z rednimi, bodisi z izrednimi krediti k gradnji novih in utrjevanju starih cest. Vprašanje je pa težje rešljivo v novih državah, ki so nastale po svetovni vojni, ker so bile pred vojno pozgošle v prometnem in gospodarskem oziru zanemarjene; ter je poleg tega obstoječe prometno omrežje težilo k drugim središčem kot jih zahtevajo današnje razmere.

Madžarska je cestno vprašanje rešila zelo ugodno. Ustanovila je poseben fond, v katerega se sklopi vse dajatve, namenjene cestam (davki, carina na bencin in olje, gumi, obrobo itd.). Z letnimi dohodki sklada (letno okrog 40 milijonov Din) je država najela veliko dolgoročno posojilo za gradnjo in izboljšanje cest. Posledica take rešitve problema je danes vzorno cestno omrežje na Madžarskem.

Pri nas se še nismo odločili, po kakšni poti bomo šli pri reševanju tega vprašanja. Da je rešitev nuja, iz izven dvoma, ker postaja na eni strani vzdrževanje javnih cest neekonomsko, na drugi strani pa trpi lastniki avtomobilov velike izgube. Katerakoli pot do rešitve tega problema izboljšanja cestne mreže na se izbire, je na vsak način vse dajatve in obremenitve, namenjene cestam, uporabiti tudi v resnici v te svrhe. To je upravičena zahteva, ne samo avtobusnih podjetnikov, temveč tudi vseh, ki se na kakršenkoli način poslužujejo cest in prispevajo k njih vzdrževanju.

Iz življenja na deželi

BLEJ. Kino »Bled« predvajal danes ob pol 16 in 20. ameriški vefilm v nemščini »Ženska kaznilnica«. Dodatek nov tedin in kulturni film.

BOČNA. S skopsem sem vstopil na velikončni ponedeljek v Zmajev salon — saj je to zelo, zelo redek primer, da bi se upala mlada učiteljica voditi moški zbor. Dasi je to sicer zelo hvaležno, je vendar izredno težavno poprišče, na katerem se preizkušajo poklicane in nepoklicane moči. Občudujem pogum mlade učiteljice, ki je v razmeroma kratkem času z izredno rutiniranostjo znala dovesti močan zbor — šteje nad 20 pevcev — do tolike izvežbanosti. Vidi se na prvi mah, da ga vodi ljubezen do stvari same in to na obeh straneh: tako pevce, kakor pevovodjo. Sicer so Bočani znani že od nekdaj kot dobri pevci, vendar se material od leta do leta silno spreminja, a duša zbora je vsekarer le pevovodja, ki mora znati vse svoje čutenje in hotenje pravilno podati in uporabiti svoje trdno znanje in izklesanje in izoblikovanje. To se je gđ. Majerholdovi povsem posrečilo. Zbor je lepo discipliniran, vestno in dobro vnežban, nastavek čist, eksakten, ubranost enotna. Prijetno se doimi splošno lepa barva glasov, posameznih kakor v celoti. Želel bi le nekoliko diskretno zborovo spremljavo solista, ki ima sicer mehak bariton, prijeto niansiran v nižini, dočim v višini malce moti izpremenjena vokalizacija. To bi bilo potrebno izgladiti. Malce moti moti tudi nekoliko prejakko vdihavanje, ki ga je treba takoj odpraviti. V kolikor so glasovi sočni, sveži — osebno to voluminozni, polni basi — je na tenoru opaziti, da je morda nekaj šibak, ali pa boječ. Vendar pa je ubranost popolna in enotna, in sem prepričan, da se bo zbor pod tem spretnim vodstvom izpopolnjeval. Majhni nedostatki seve prav nič ne morejo zatemniti splošnega najboljšega vtisa, h kateremu moramo odkrito prisrčno čestitati zboru in pogumni pevovodkinji učiteljici, ki je izbrala za ta koncert prav lep spored 14 narodnih in umetniških pesmic. Priredili so nam zares lep užitek, za katerega smo jim iz srca hvaležni. Le tako pogumno naprej!

MEZIŠKA DOLINA. Posetili so nas 13. in 19. marca podjunske pevski zbori ter priredili kar tri koncerte in sicer v Guštanju. Prevaljah in Mezič pod večim vodstvom vrliga pevovodjo g. Hartmana iz Libuče. Čeprav nam je nagajalo vreme ter smo stali še pod svežim vtisom poplavljenih nesreč, je prebivalstvo posetilo te prireditve v tako obilnem številu, da lahko govorimo o pravi manifestaciji za našo narodno koroško pesem. Z viharnim navdušenjem je pozdravljalo pevce in vsako točko sporeda. Marsikatero pesem so morali ponoviti, šaljivo kakor oženo. Najbolj pa so ugaljale »Pojdem pa v Rute«, »Pomlad pa lušno je« in »Juhe, pojdem pa v Skufce«. Prve od imenovanih se bi pač nikdar ne naveličali poslušati, je krona vseh. S to turnejo so tudi podjunske pevci stopili v konkurenco z Rožani in Ziljani, da lahko trdimo: Kakor so ti zbori že mladi, bo konkurenca še prav resna. S tem pa se bo obrusila Koroška slovenska pesem do največje dovršenosti. Pevci so bili oficiojno pozdravljeni v izbranih besedah po županih vseh treh občin g. Kotniku, Lahovniku in Lampretu, ki vsi predstavljajo največje prebivalstvo doline t. j. kmetijski, obrtniški in delavski stan dalje po zastopnikih kluba koroških Slovencev g. dr. Reihmanu in Dobersku. Pevce je spremljal zastopnik Posvetne zveze v Celovcu g. Lovro Potočnik in je povsod ob nastopih poudarjal kulturno vrednost koroške narodne pesmi, katere se ne sme zapreti v ozke meje, ampak mora med svet, da obogati človeško kulturo v splošnem, slovensko pa posebej. V tem smislu trdimo, da so postali koroški

pevci prvovrstni kulturni delavci, presegajoč že meje ožje domovine, kjer poleti z oralom pozimi s pesmijo družijo stare tradicije koroških pradedov. Da bi jim usoda postala milejša! Nepozabno lepe vtise so nam zapustili in težka nam je bila ločitev. Na svidenje na monstre-koncertu v Pliberku!

MOŠNJE. Na velikončni ponedeljek je zborovala občinska organizacija JNS v Mošnjah. Zbralo se je nad 200 volilcev, ki so navdušeno pozdravili sreskega poslanca ministra g. Ivana Mohoriča. Z zanimanjem smo sledili izvajanju g. ministra, ki je podal kratko zgodovino političnega razvoja v Jugoslavijo in obrazložil gospodarski položaj. Posebno je poudarjal, da se narod ne da več zapeljati od nevednežev, ki ne žele državi ničesar dobrega. G. ministru izrekamo toplo zahvalo za že dosežena velika dela v našem srezu, ter mu želimo še mnogo uspehov.

POLJE. Danes ob 16. bi priredila tukajšnja godba svoj prvi letošnji javni koncert. Igrala bo pred solo naslednji spored: Andulco-koračnica, A. Jaki: »Slovenski biserie«, narodni podpiri, J. Strauss: »Umetniško izživljanje, valček, J. Offenbach: »Hoffmannove pripovedke, potpuri in koračnica »Reale dela marine«.

TOMISELJ POD KRIMOM. V nedeljo 11. p. m. so se sestali v tukajšnji vasi v svrhu ustanovitve čebelarke podružnice. Pohvaliti je zavednost prav vseh čebelarjev. Na sestanek je prišel tudi g. dr. Modic Iv., priznani naš čebelar. Izvolili smo pripravljali odbor za ustanovitev Čebelarke podružnice. Pohvaliti je treba naše zavedne čebelarje, ki so se prav vsi udeležili sestanka: saj se prav dobro zavedajo, da je baš Podkrajje eden najugodnejših krajev za razvoj čebelarstva, čemu bi torej sami ne posepevali v čimvečji meri tudi te gospodarske panoge! V pripravljani odbor so izvoljeni g. dr. Modic Ivan, advokat; Škafar Ivan, učitelj; Susman Ivan, posestnik; Strahomer in Mavec Jakob, posestnik iz Tomislja. Pohvaliti je dejstvo, da so pristopili k osnavljanju se podružnici vsi tukajšnji čebelarji. Teden pozneje pa je tu predaval g. inž. Muck, sreski kmetijski referent o kmetijstvu. Predavanje je bilo nad vse dobro obiskano, saj so prihiteli poslušati skoro prav vsi tukajšnji gospodarji in tudi fantje. G. inženjer nam je podal v izčrpnem referatu najboljše nasvete glede rešitve naše težke poškodovalne ozime. Porogovorilo se je tudi o vsakoletnih škodah, ki jih na pravih hudournih škoda. Sklenilo se je ustanoviti vodno združbo za regulacijo ške. Proti koncu predavanja se je zlasti debatiralo o živinoreji, posebno o konjereji. Vsi prisotni konjereji so se priključili osnavljanju se konjerejski združbi, katere nam bi tudi pripomogla k še boljšim uspehom našim že priznanim konjerejem. Kajti v našem Podkrajju je konjereja dobro razvita. Za druga pa bo pripomogla zlasti k sistematičnosti te gospodarske panoge. Poverila sta za ustvaritev združbe g. Modic Jakob, posestnik in predsednik občine Tomislje, in Škafar Ivan, učitelj v Tomislju. G. inženjer Muck nam je obljubil, da bo še rad prišel v naše Podkrajje.

RIBNICA. »Dobri vojak Švejk«, prvi največji zvočni vefilm predvaja danes ob 15.15 in 20. zvočni kino Sokolski dom. Za dodatke zvočni tedin. Pride Richard Tauber v operi »Dežela smehljaja«.

SV. ANDRAŽ V SLOV. GORICAH. Te dni se je vršila v šoli zaključna slovesnost kmetijske in gospodinske nadaljevalne šole, ki sta skupno z ostalimi sodelavci vodila naš neutrudljivi šolski upravitelj g. Drago Predan in njegova soproga g. Lea. Zaključne slovesnosti so se udeležili sreski šolski nadzornik g. Josip Gorup, sreski ve-

terinarski referent g. dr. Jedlička in sreski kmetijski referent g. Zorčič, sosednje učiteljstvo in številni domačini. Pri več kakor štiri ure trajajočih izpitih so udeleženci, odnosno udeleženci tečajja v predavanjih in odgovorih podali sliko o delu v šoli. Vsi prisotni so se iskavo izražali o uspehih. Opaziti je tudi bilo, kako važno je to šolstvo v pogledu državljanske vzgoje naše kmečke mladine. Pri pogostitvi so tečajnice pokazale vse pridobljene kuharske spretnosti in se je razvilo pravcato prišlo »gostinjanje«. Ob številnih govori, ob lepem petju mešanega in moškega zbora fantov in deklet in ob zvokih tamburaškega odseka sokolske čete se je zavlekla lepa prireditve pozno v noč. Med udeleženci se je nabralo 148.25 Din za Sokolski dom. Vse priznanje učiteljstvu in zlasti tudi predsedniku občine g. Tošu Tomažu, ki je kot izkušen predavatelj in strokovnjak v veliki meri pripomogel do tako odličnih uspehov.

Življenje in smrt na Slovenskem

Obračun ljudskega gibanja v dravski banovini za 1933

Kakor vsako leto, je Higijenski zavod tudi letos izračunal podrobno bilanco o gibanju življenja in smrti v dravski banovini. Po točnih podatkih, ki jih je stavil na razpolago direktor zavoda dr. Petrič, je bilo ob koncu lanskega leta v dravski banovini 1.172.165 prebivalcev. Nasproti predlanskemu letu se je prebivalstvo pomnožilo za 6000 duš. Po računu rojstev in smrti pa bi bil moral biti prirastek še za 5000 večji, toda prav toliko prebivalcev je po vsej priliki poromalo iz banovine drugam.

Vseh rojstev je bilo lani v naši banovini 30.021, predlanskim pa 32.061. S poostitvijo krize smo torej v enem letu nazadovali za 2000 rojstev, kar je precej težka številka. Predlanskim se je na tisoč prebivalcev rodilo 27 otrok, lani pa le samo 25, kar znači padec za 10 %. Največje število rojstev izkazuje Maribor levi breg, kjer se je rodilo 35 otrok na tisoč prebivalcev (predlanskim še 37), najmanjše število rojstev pa mesto Ptuj, kjer se jih je lani rodilo samo 7 na tisoč (predlanskim še 15). Mesto Ljubljana izkazuje v lanskem letu 12, Maribor pa 11 rojstev na tisoč. Zelo zanimivo je, da prav v srezih z velikimi industrijskimi revirji, kjer je beda, povzročena po krizi, najhujša, nazadovanje rojstev ne zavzema tako poraznega obsega kakor po mestih, kjer je še vedno več blagostanja doma. Tako je srez Laško s premožnostmi TPD zabeležil lani še 23 rojstev (predlanskim 25), Radovljica z jeseniškim revirjem 20 (predlanskim 22), Prevalje s svojimi rudniki pa celo še 26 (predlanskim 29) in prav toliko Kranj s svojo industrijo (predlanskim 27). Da so med kmečkim prebivalstvom razmere v tem pogledu pač precej drugače kakor po mestih in industrijskih krajih, nam priča primer krškega sresa, ki je beležil lani 30 rojstev (predlanskim 31). V splošnem moramo pribiti, da smo glede gibanja rojstev prišli že prav na skrajno nizko mejo, kakaj 25 rojstev na tisoč prebivalstva, kakor jih izkazuje letošnji prezej, komaj zadostuje, da se narod vzdrži po številu na isti višini. Kakšne pesimistične perspektive v bodočnost našega naroda nam odpirajo te številke, nazorno kaže primera, da je število rojstev v naši banovini v enem desetletju padlo ob 32 na 25.

Poročilo se je lani 7.700 parov. Glede gibanja porok beležti statistika že deset let stalno standardno število, ki se giblje od 7.000 do 8.000 in ki ni padla niti v teh letih krize, kar priča, da gospodarska stiska nikakor ne ovira ljudi, da si ne bi ustanavljali rodbin.

Borbe naših inženjerjev

Ljubljana, 7. aprila. Prehodna doba slabe gospodarske konjunktore je prizadela tudi naše mlade inženjerje vseh strok. Inženjerji krogi so postali stanovsko borbeni in če pri tem zadenejo druge stanovce, jim pač ne moremo brez premisleka očitati neutemeljenosti njihovih zahtev. V svojih vrstah imajo v dravski banovini do 60 nenamenceh kolegov in umljivo je, da bo stan, ki je žrtvoval znanosti svojo mladostno dobo in morda celo zdravje, zahteval svoj delež dela in obstanke.

Treba pa je pravočasno opozoriti na dejstvo, da zaradi trenutne nejasnosti ne smemo škodovati samemu sebi. Med obrtnimi združenji cirkulari namreč zanimiv osnutek zakona o pooblaščenih inženjerjih, ki ima vsebovane nemogoče zaključke. Iz predloženega zakona človek ne najde sledu za kakimi drugimi še sposobnimi strokovnjaki, ki so pač do domačega naraščanja inženjerjev vestno vršili službo stroki in domovini, niti ne najdemo tam mesta za diplomirane tehnike, katerih izobrazba in družbeni položaj prvenstveno odgovarjata potrebam izvajanja dela v obrti in industriji in katere vzgajajo državne šole z namenom neposrednega obratovništva v industriji in samostojnega udeleževanja v obrti. Tudi za izvežbane mojstre, absolutne delovodskih šol ni po omenjenem zakonu nič prostora, še manj pa za obrtnike, ki so s svojim delom postali mojstri svoje vede in izvršitve.

Tendence tega osnutka je videti, kakor da bi se na škodo narodnega gospodarstva smel okoristiti samo en stan in v mnogih primerih ni mogoče niti misliti, da bi najmanjši obrat zaposloval najvišje kvalificiranega človeka. Prav tako je nemogoče, da bi vsako preklado nad oknom, ki je več kakor enkrat statično neodrejena, projektiral znanstvenik-inženjer. Prepričani smo, da se bodo ti osnutki temeljito korigirali tako v interesu razvoja domače obrti in industrije kakor v interesu drugih sposobnih strokovnjakov, absolutentov državnih strokovnih šol. Energično pa zahtevajo domači inženjerji, da jih sprejmejo na vsa ona mesta, za katera so sposobni in katera zasledijo nepotrebnimi tujci v vodstvih naših podjetij. Če bo izvedeno to, smo prepričani, da se znanstvenikom ne bo treba boriti za delo z drugimi nižjimi stanovci.

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1-10. 7. padavine v mm, 8. vrsta padavina. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo drugo najnižjo temperaturo.

7. aprila. Ljubljana 7, 754,8, 8,6, 92, NE2, 10, 7,1, dež. Ljubljana 13, 755,2, 9,9, 88, N2, 10, —, —, dež. Maribor 7, 754,8, 8,0, 70, NW1, 10, pršice. Zagreb 7, 755,5, 9,0, 90, ESE3, 10, 0,6, dež. Beograd 7, 755,7, 10,0, 80, ESE3, 9, 0,2, dež. Sarajevo 7, 576,7, 7,0, 90, mirno. 10. 0,3, dež. Skopje — 758,5, 10,0, 90, mirno. 10, 1,0, dež.

Temperatura: Ljubljana —, 8,0; 10,2, —, Maribor 13,2, 7,0; Zagreb 15,0, 9,0; Beograd 18,0, 8,0; Sarajevo 13,0, 3,0; Skopje 14,0, 8,0. Iz Splita Kumbura, Raba in Visa ni dežja.

Umrlo je v naši banovini lani 18.654 oseb (predlanskim 20.098). Na tisoč prebivalstva je lani umrlo 16 oseb (predlanskim 17). Kakor število rojstev, je torej tudi število smrtnih primerov lani vidno padlo, zlasti pri dojenčkih in malih otrocih, medtem ko se je umrljivost pri starih ljudeh zvišala, kar je povsem naroden pojav. Največ ljudi je umrlo za jetiko, in sicer 2031 (predlanskim 2033). Umrljivost za jetiko je pri nas dvakrat večja kakor v Ameriki ali Nemčiji. Samomor v je bilo 231 (predlanskim 255), umorov in ubojev 113 (predlanskim 136). Po teh dveh primerjavah smemo menda sklepati, da je višek življenjskega pesimizma in višek kriminalitete, ki ju je prinesla kriza s seboj, torej že za nami.

Največjo umrljivost beleži srez Ljutomer (20 na tisoč), najmanjšo pa mesto Ptuj (7), ki pa ima seveda tudi najnižje število rojstev. Kakor so glede rojstev na najboljsem, tako so tudi glede umrljivosti na najboljsem naši industrijski srez: okolica Ljubljane (10), Radovljica (12), Laško (12).

Izmed nalezljivih bolezni naj navedemo samo najbolj razširjene. Tifus je lani beležil 408 bolezenskih primerov (predlanskim 331), griza 101 (346), škrlatinka 527 (603), davica 1768 (2142), šen 378 (395). Razen tifusa so torej vse glavne nalezljive bolezni lani nazadovale. Smrtnih žrtv so vse navedene bolezni zahtevale le 239. Obolenj za gripo je bilo prijavljenih nekaj nad 2000, po približnem računu pa jih je bilo v resnici gotovo okrog 20.000. Primerov porodniške mrzlice je bilo 43 (predlanskim 44), umrlo pa je zanj lani kakor predlanskim 22 porodnic, kar priča o izredni nevarnosti te bolezni.

Kakor po vsem svetu, kaže bilanca torej tudi pri nas postopno upadanje rojstev. Vzporedno z njo nazaduje tudi umrljivost, vendar pa ta ne pada sorazmerno s padcem števila rojstev. Umrljivost nazaduje zlasti med dojenčki in mladimi otroki, kar priča o živahnem napredovanju nege dojenčkov in otrok. Da se je umrljivost pri starejših ljudeh zvišala, je samo naraven, zaželen pojav. Prav tako beležimo manj nalezljivih bolezni kot prejšnja leta in umrljivost zanje pada. Ugodne številke iz industrijskih okrajev pričajo o žilavi odpornosti naših delavskih slojev, ki pa se bo prav gotovo v najugodnejšem času omajala, če naval krize ne bo odnehal.

Vremenski pregled

Ta teden je bil neprijeten v vremenski kroniki doma in v vsej Evropi. Veliki antiklon na severu in na vzhodu, nad Skandinavijo ter nad Rusijo, to je bilo akcijsko središče, ki je puhalo mrzli zrak od tamkaj k toplim predelom ob Oceanu ter na Sredozemskem morju, kjer se je vrh tega vse teden držala depresija, ki je še posebno vlekla značne tokove nase. To je vremenska situacija, ki nam nakloni najhujše zime, ki se je boji vsa Evropa. Ni čuda, da je tudi sedaj, ko smo vendar že povsem v pomlad, mogla povzročiti mrzlo reakcijo v toliki meri, da je bila podobna, kakor da se vrača zima, ki domuje sedaj samo še ob Uralu in na skrajnem severu evropskega kontinenta. Čez praznike se je severni antiklon premaknil še bolj proti jugu, sredozemska depresija pa se je tudi ojačila ter se prestavila bolj proti severu; to imelo za posledico močne severovzhodne vetrove domala po vsej Evropi, pri nas pa posebno močno in zaporno burjo, ki je naglo shladila ozračje in končno sprožila tudi padavine. Pojavil se je znova sneg, ponekod pravi snežni metel, celo grmelo je in prave nevihte s treskanjem ter pišcem so nastopile. Sama burja bi jih ne bila prinesla, marveč jih je sprožila v zvezi z jugom, ki ga je sredozemski ciklon zagnal v višinah od morja čez celino. In tako se je v zadnjem delu praznikov vreme še močno poslabšalo, sněžilo je na široko po Evropi, zlasti na Balkanu in v osrednjih predelih, mi pa smo se srečno izmuzli iz razmeroma majhno porcijo. Ko je severni zračni tok, ki jim je dovedel mraz prav od severne in vzhodne Evrope, preplaval naše predele dovoli na visoko, se je zjasnilo, in sedaj je v jasnih nočeh izžarevanje hlad že povečalo in temperatura se je krepko znižala pod ničlo. En dan je Ljubljana z — 5 stop. C imela najhujši mraz med vsemi opazovanimi postajami v državi. Tudi zapadna Evropa se je temeljito shladila.

Ali v drugi polovici tedna se je dovršila nova sprememba. Z Atlantskega oceana se je privlekla nova depresija; ni bila sicer velika niti močna, toda zapeljala je se nad Biskajski zaliv ter se od onod, ojačena z zapadnim delom sredozemskega ciklonskega območja, raztegnila čez južozapadni del Evrope. Gospostvo antiklona se je skrotilo, hladen je popustil, depresijski vetrovi vrtnec atlantske depresije je vrgel čez naše kraje znova topliji zrak od juga. S tem se je pričela zopet stara pesem: topli jugozapad ni dovedel samo toplega zraka, marveč tudi vlago; brž se je pooblačilo in že ob koncu tedna nas je zajelo novo deževje. Ker je nad celino še obilo hladnega zraka, se ob mešanju s toplimi južnimi zračnimi mas

Jan Hajšman:

Sodelovanje češke in jugoslovanske mafije med svetovno vojno

Poglavje iz naše skupne politične zgodovine

Iz knjige našega dolgoletnega sotrudnika, uglednega češkega publicista Jana Hajšmana, »Mafie v romachu«, ki je vzbudila na českoslovaškem ogromno pozornost, prinašamo v prevodu odlomek o sodelovanju češke mafije z jugoslovansko. Dogodki, ki jih opisuje Hajšman, sodijo danes v politično zgodovino, vendar pa jim določa, ko se zopet zbirajo reakcionarne sile v srednji Evropi k brezupni akciji zoper mlade narode in države, daje neko aktualnost. Spis nam kaže, v kakšnih razmerah so daljnovidni možje pripravljali pot svobodi, obuja nam spomine na leta velikih nad in pogumov tvegane akcije. »Mafie v romachu«, II. del vojnih spominov Jana Hajšmana, je izdala založba »Orbis« v Pragi. Ured.

Dve dolgi žalostni leti 1915. in 1916. in še potem globoko v l. 1917. sem vsak dan posedal v kavarni pri »Zlati husi« z Jugoslovani. Z joga je vela samo žalost. Tam spodaj je bilo mnogo slabše kakor pri nas. Slovenske dežele, Istru, Dalmacijo, Bosno, vsaka zase je bila pekel. Bila je to taka narodna kalvarija, kakor tragedija Srbov v jeseni l. 1915. Pri vsem tem: kakšen bratomorni boj so vodili med seboj! Kakšni prepri o malenkostih, o »principih«! Bili so razbiti na ne vem koliko front. Položaj je bil obupen in nikjer ni bilo videti najmanjšega svita boljših časov. Čakati, trpeti, preživeti! — nič drugega ni preostajalo.

Med Jugoslovani je otežkočala situacija še v hujši meri kakor pri nas londonska pogodba; le-ta je tudi določila njihovo delo v inozemstvu. Spomladi l. 1915. je Italija izločila pri antanti jamstvo, da ji jih pripadejo obsežna ozemlja, ki jih naseljujejo Jugoslovani in Nemci: Brenner, Kras, Istra, da tudi Dalmacija, v kolikor ne bi bila nevtralna pod italijanskim vplivom. Francija, Anglija, celo Rusija, ta »patron Slovanov«, so te pogode sprejele in podpisale v Londonu pogodbo; šele na podlagi njihovih garancij se je Italija spustila v vojno. Londonska pogodba je bila znana; nemška propaganda je operirala z njo in posmehljivo dokazovala, kakšni so antantini vojni smotri v resnici. Ta pogodba je kajpak paralizirala jugoslovansko akcijo in je tudi pri nas izpodvilala zaupanje v antanto.

Ni bilo mogoče niti misliti na sodelovanje Čehov z Jugoslovani. Vedeli smo sicer, da tudi oni delujejo tajno, tako kakor mi, vendar smo o tem imeli le megle ne vesti, ki smo jih dobivali iz tretje roke, od čeških emigrantov v Švici.

Svitanje

Zadeva se je obrnila na bolje l. 1917., ko je prišel Gjunio iz ječe. V tem času, ko so Jugoslovani onkraj meje končali delo za zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, so si tudi doma napravili red. Vzpostavili so zveze z Zagrebom, Dalmacijo, Bosno in Slovenci. Zdržili so se k sodelovanju možje, ki so pred vojno delovali za kulturno in politično zedinjenje vseh jugoslovanskih rodov. Najprej so spojili vse svoje tajno delo in si izgradili stalne stike z inozemskim osvobodilnim gibanjem, takoj nato pa je Gjunio navezal stike s Prago.

Kmalu po vrnitvi iz ječe se je Gjunio pojavil v Pragi in takorekč kar skočil v našo mafijo. Poznal se je že dolgo pred vojno s Klofačem, v ječi se je seznanil z dr. Kramfom, Rašinom in Duškom. Prišel je s konkretnim načrtom, ki si ga je zamislil v ječi: vse tajno delovanje je treba združiti in postaviti na Dunaju skupno politično fronto Čehov in Jugoslovancov. S tiskom naj se vpliva na javnost, da nam bo prešla v meso in kri zavest, da (Čehi) nismo sami kakor kol v plotu, marveč da imamo v svojem boju zaveznike; če se bomo bojevali skupno, moramo zmagati.

Dr. Gregor Žerjav in njegova mafija

V avgustu 1917. me je Šimek predstavil v parlamentu na Dunaju dr. Žerjavu. Šlo je za usmeritev podzemnega dela in za izmenjo razprav o teh vprašanjih. Do jeseni sem se z dr. Žerjavom sestel še nekajkrat in ga do dobrega spoznal. Priporočil mi je, kako se priče, kako se je bojeval in kako sedaj delajo na Dunaju. Bil je to nenavaden človek, delaven, živah, neizprosno kakor naš dr. Rašin. Pri vsem tem pa je bil skromen in nevisli. Tudi v najtežjih trenutkih, ko so drugi obupavali, mu je igral smehljaj na ustnih; ostal je miren kakor človek, čigar notranjost popolnoma preveča globoka in iskrena vera. Dr. Žerjav je bil glava jugoslovanske mafije. Vzemirljivo življenje dr. Žerjava med vojno s svojimi mnogimi nevarnostmi in težkim trpljenjem je obenem slika usode jugoslovanskega ljudstva v vojnem času.

Maščevanje Turčina Kelestyre

Krvava zgodba Turčina Kelestyre je vzbudila v marcu leta osemnajstega pri našem kadru pozornost in strah. Le zaradi pristne turške krvi je bil Omer Kelestyre znamenit, drugače pa prav gotovo najizjemnejši mož vsega bataljona na fronti in pri kadru. Ne mož; možiček. Bil je konjski vodnik, tedaj niti ne pravi črnovojnik. Ko je pred mesecem prišel s fronte h kadru, se je pri raportu javil: — Omer Kelestyre, traktiirer. — Wie meinen? je naklonjeno nastavlil uho stotnik Hauer. — Ach so! Trag! tierführer. — Edini naš Turek, gospod stotnik! Tako rekoč bataljonski Turek, — je pritoževal narednik Peter. — Imenitno, imenitno! Torej imamo zastopnaja turca četrtega zveznika. Velite mu, naj izpregovori nekaj turških besedi! Omer Kelestyre je govoril počasi, da je iztočna beseda zvenela lepo zateglo, z vsem čarom utožne vdanosti v življenje in usodo. — Kolosalno, kolosalno! — je tenko zaviljal in se čudil gospod stotnik. — Prava pristna turščina... Se nikoli je nisem slišal... Da, naša monarhija premore čudovite zaklade pestrosti in mejnjav... Mož ostane pri kadru, zaposlite ga v mojem hlevu!

su. Ogromna vzpetost sil, duhaprisotnost, pogum, železna vztrajnost dr. Žerjava in njegova vera v zmago takrat, ko so drugi padali od muke in obupa, temu nemara ni bilo podobnega primera v vsej habsburški monarhiji.

Dr. Žerjava prihode v vojnem času, ki mi jih je sam pripovedoval, ko sva se bila seznanila, so hkrati zgodovina slovenske mafije in same po sebi cel roman. V divjem vrtincu persekucij in protislovenskega besa na začetku vojne se je postavila po konci pešica mož v Trstu, Gorici in Ljubljani, posamezniki iz one maloštevilne skupine inteligence, ki se je pred vojno zavzemala za zedinjenje vsega jugoslovanskega naroda. Zbrala se je okoli dr. Kramerja in dr. Žerjava. Nihče jih ni klical; v času, ki je bil docela brezupen, so organizirali konspiracijo in v oktobru 1914. poslali dr. Kramerja v Prago k profesorju Masaryku po nasvete.

Zbirali so vesti, pošiljali si v inozemskih državah, navezovali in vzdrževali stike z Jugoslovani onkraj meje in jim dostavljali vse potrebne informacije. Delovali so tako, kakor češka mafija.

Duša in gibalna sila te skupine zarotnikov je bil dr. Žerjav. Toda takoj v prvih vojnih dneh, 15. avgusta 1914., so ga aretirali (samo zato, ker je bil Slovenec), prepeljali s kakimi 200 sotrpini v Ljubljano in tam zaprli. Čez nekaj mesecev se mu je posrečilo, da se je izmazal; vrnil se je takoj v Trst in bil takoj zopet v konspiraciji. Njegova tajna družba je vzdrževala stalni stik z inozemstvom, pomagala posameznikom pri begu čez mejo, zbirala se je s konzuli nevtralnih držav v Trstu, poslala čez mejo dr. Vošnjaka, istrskega poslanca dr. Trinajstića in dr. Gregorina. Čez nekaj tednov so zarotniki razpolagali z obsežno kurirsko službo po vodi in po železnici. Njih delovanje pa so zavohali, dr. Žerjava so zopet zaprli in se s težavo so ga vplivni prijatelji oteli iz rok vojnega sodišča. Ako bi bil sojen, je jasno, da kazni ne bi mogla biti drugačna kakor smrtina. Gorečnost, požrtvovalnost in dejavnost Slovencev so bile vprav ganljive; držali so skupaj bolj kakor brat z bratom. Dr. Žerjav je bil konfiniran v Gmundenu, vendar je deloval še nadalje z dr. Kramerm in dr. Brezgarjem, ki sta bila na Dunaju, ter z Ribnikarjem v Ljubljani, kakor da sploh ne bi bilo konfinacije in vojne. Navezovali so stike s Slovenci in dunajskimi uradi in povod po monarhiji, iskali so jih in pridobivali za konspiracijo. Šefi vojaške cenzure v svetovni vojni, častniki v najrazličnejših uradih, pravniki, zdravniki, profesorji — vedé, največkrat pa nevedé — vse, ki so jih le mogli najti, so mobilizirali in pri vsem tem so bili pridni kakor mravlje, spretni in neizmerno pogumni. Organizacija Slovencev je bila obudovanja vredna; za one, ki je poznal tedanje razmere, kar neverjetna.

Jeseni l. 1916. so dr. Žerjava odvedli iz konfinacije k vojakom in zdravnik v brez pomišljanja klasificiral za fronto. Čeh mu je pomagal, da je takrat rešil zdravo kožo, saj bi tuberkulozni človek, kakor je bil dr. Žerjav, komaj zdržal na fronti. Čez nekaj časa se je dr. Žerjav sploh izmotal iz vojaške službe in je bil interniran v Gradcu. Mafija je lahko delovala dalje.

Ko se je čedalje bolj očitno pojavljala parlament na obzoru in je bilo videti, da vzhaja nova doba z novimi nalozami, so se ob Veliki noči l. 1917. sestali največješji sodelavci in prijatelji: dr. Žerjav, dr. Kramar in Adolf Ribnikar v Gradcu. Se dogovorili o postopanju in izdelali podrobni načrt za spremenjene razmere. Razdelili so si delo: dr. Kramar in Ribnikar bosta delovala v Ljubljani, dr. Žerjav pa na Dunaju, kjer bo skušal dobiti vpliv na politiko jugoslovanskega poslanskega kluba.

Pomoč, ki jo je izkazal dr. Žerjavu Čeh, mu je ostala v globokem spominu do smrti Videl je, kako delajo Čehi in je postal poleg dr. Kramerja in Gjunia iz globokega prepričanja najbolj goreči činitelj češko-jugoslovanskega sodelovanja. Od

prihoda na Dunaj dalje si je prizadeval, da bi se naše tajno delo in naša politika doma in na Dunaju združili; on je na jugoslovanski strani najbolj izdatno gradil skupno fronto osvobodilnega dela in jo držal vse do konca vojne.

Dr. Žerjav pripoveduje, kako se je rešil

Ko sva se seznanila, mi je dr. Žerjav pripovedoval, kako mu je vojna pokazala pot k naši »notranji fronti«. Po vojni, l. 1924. mi je sam opisal to-le prigodo:

»Ko sem šel jeseni l. 1916. po dveletni ječi in konfinaciji v Gmundenu k naboru, sem bil seveda takoj »tauglich«, čeprav so me pred tem vedno oprostil in čeprav se mi je v raznih zaporih bolezen poslabšala. Brž ko sem prišel s transportom vojakov 17. pehotnega polka v Judentburg, je komisija takoj proglasila, da sem sposoben za vojaško službo v skupini A (na fronti). Seveda se mi ni tja ni ljubilo. Javil sem se, da sem bolan, in na srečo prišel v Judentburg v roke zdravniku Čeha.

Četudi nisva spregovorila niti besedice o tem, me je češki zdravnik takoj razumel in se odločil, da mi pomore. Imel je pogum zapisati, da moram takoj na nov pregled v Leoben, čeprav so me bili malo prej spoznali sposobnega za fronto. Tako me je obvaroval. Najbrž mi je tudi rešil življenje, saj ne bi mogel prenesti fizičnih naporov na fronti. Po njegovi iniciativi sem se sploh odkril vojaške službe in se skril, da ne bi bil spet interniran v Gradcu. Zdal sem bil se bolj utrjen v hrastu in prepričan o absolutni nujnosti jugoslovanske - českoslovaškega sodelovanja; premišljeval sem, kako bi bilo mogoče organizirati skupno fronto proti Avstriji.

Kmalu po tem sem bil v Pragi pri dr. Kramfom in dr. Samalu. Preselil sem se na Dunaj in deloval kot posredovalec med Zagrebom in Prago pri organizaciji našega dela, prizadevač si obenem, doseči popolno solidarnost v taktiki češke in jugoslovanske parlamentarne delegacije na Dunaju. Ta naloga je uspela in od jeseni l. 1917. do oktobra 1918. je dobivala Avstrija z naše notranje fronte udarec za udarcem.

Iz teh bojev mi je ostal v najlepšem spominu božič l. 1917., ko sem sestavljal brzojavke, s katerimi so si voditelji češke in jugoslovanske delegacije zagotavljali pred obličjem vse Evrope in za največ »zvestobo za zvestobo«. Skromni in nepozabni češki sanitetni častnik, ki me je rešil in mi omogočil delovati za našo idejo, je postal po tem geslu že l. 1916. Delo, ki mi ga je bil omogočil, je bilo reševanje: zvestoba za njegovo zvestobo.

Tako mi je opisal zadevo sam dr. Žerjav. Ko sem po smrti dr. Žerjava objavil to reminiscenco v dnevniku »Jutru«, se je oglasil čez nekaj dni slovenski zdravnik dr. Jamar in pisal listu, da je služil leta 1916. v Judentburgu z onim Čehom, ki ga dr. Žerjav ni poznal niti po imenu. Bil je to njemu podrejeni sanitetni poročnik dr. Matjejkovič. Objavil sem epizodo tudi v čeških listih, toda češki zdravnik še danes skromno molči; ni se oglasil, ni se pobahal. Žerjavovo pismo je obenem dokaz, da je zgodovinsko geslo »Zvestoba za zvestobo« njegovo; to pripominjam zaradi tega, ker so nekateri češki politiki pripisovali avtorstvo Čehom.

Delo in uspehi zarotnikov

Kmalu se je občutilo delovanje večnega kurirja, apostola ideje zedinjenja Jugoslovancov in sodelovanja s Čehi, Gjunia, in vstop dr. Žerjava in dr. Kramerja v jugoslovansko politiko. Ko sem se z dr. Žerjavom prvič sestel, sem se taval po Dunaju kot zarotnik, brez trdnega cilja in določene funkcije, a z glavno polno narčv. V tem času je vladal v jugoslovanskem klubu dr. Šušteršič, kakor pri nas Šmeral, in kadarkoli je bila ogrožena ideja Avstrije, je nastopila črna fronta Hruban-Šmeral-Šušteršič za rešitev države. Kadarkoli smo imeli uspeh mi, so ti ljudje slavnostno proglasili na vse strani sveta, da češki narod hoče ostati in ostane v Avstriji. Majniška deklaracija, čije jedro je bila zahteva pravice do samoodločbe Jugoslovancov, je prodira samo zaradi svoje nepremagljive idejne sile; proti tej ideji se Šušteršič ni drznil nastopiti tak, kakor v Češkem svazu Šmeral. Avstrijskantska fronta je stopila v funkcijo še enkrat, v začetku julija: takrat je Šmeral poklical v Prago dr. Kreka in dr. Korošca, da bi iztrgala »radikalom« švehlo.

Do julija 1917. so delovali Jugoslovani

tako kakor mi. Občudoval sem jih, kako spretno, marljivo, strastno delajo; občudoval sem njih pogum in njih obsežne stike enako kakor njihovo vero, ki je bila še večja od naše, in že ta je premikala gore. In čeprav je bila naša akcija skromnejša, smo bili Čehi dalje od njih: bili smo enega duha in ene glave, ljudstvo je v glavnem šlo za nami. Jugoslovane (Ljubljana, Zagreb, Dalmacija) je združil sunek od zunaj, in v juliju 1917. so že stali na trdnih tleh.

Krfski pakt — zarja naše svobode

Dne 20. julija 1917. so se sešli na otoku Krku zastopniki vseh jugoslovanskih rodov iz Avstro-ogrške z zastopniki Crnogorcev in Srbov iz kraljevine, torej zastopniki vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sporazumeli so se in izdali manifest o nadaljnjem osvobodilnem delu. Bil je to slovesni krfski manifest, s katerim so zahtevali Srbi, Hrvati in Slovenci na podlagi svobodne samoodločbe narodov državno samostojnost in obetali, da bodo delovali za osvobodjenje izpod tuje nadvlade ter si izgradili edinstveno državo SHS. Sem, ki je bil do večera samo še sen in čigar smisla niso mogli še do danes dometi, je postal program. Ljudje so zmagali sami nad seboj, Slovani nad svojo lastno naravo.

Vsekakor je bila zasluga dr. Kreka in dr. Korošca, na Hrvaškem pa dr. Ante Pavelića, da so politiki, ki so zrasli na nasprotnem tečaju naziranja o narodovi bodočnosti, v odločilnem trenutku obstali, premislili, in videč, da se niti v sto letih ne vrne več taka prilika, sprejeli roko, ki so jo jim nudili dosežanji nasprotniki. Sporazumeli so se s onimi, katere so do sledje pobijali. Med ljudstvom, v tisku, v parlamentu, je prenehala clerikalna separatistična ozko strankarska politika, vsa pozornost in vse sile so bile posvečene zedinjenju in borbi za svobodo. Ob koncu poletja in v začetku jeseni l. 1917. so nastali v slovenski clerikalni stranki ostrbi boji: Šušteršič se je upiral. Dr. Krek, ki je s svojo veliko avtoriteto v stranki držal protivotes dr. Šušteršiču, je umrl 8. oktobra 1917. Narodna misel pa zdaj ni več trpela take škode, kakor bi jo prej. Dr. Korošec se je bil že sporazumel z dr. Žerjavom. Žerjav je medtem postal tajnik jugoslovanskega kluba na Dunaju in je trdno držal v rokah ne le zveze z inozemstvom, marveč tudi politiko jugoslovanskega kluba samega. Z jesenskimi zasedanjem je Jugoslovanski klub stopil na pot borbe zoper Dunaj; češka in jugoslovanska fronta sta se zili v eno samo »notranjo fronto« proti Avstro-Ogrski.

Dunajska vlada je opirala, Madžari so jeli pretiti. V jeseni, ko se je izvršila rekonstrukcija kabineta, je bil imenovan za ministra visoki uradnik, Slovenec dr. Zolger. Nemci so bili vsi iz sebe, Jugoslovanci se niso dali pridobiti, njih politika je bila čedalje radikalnejša, sodelovanje s Čehi trdno.

Dne 15. novembra je izstopil iz Jugoslovanskega kluba dr. Šušteršič in z njim samo še brezpomembni poslanec Jaklič. S tem sta se samizila iz naroda. Boji v Ljubljani in povsed med Slovenci so bili strastnejši, ostrejši, temperamentnejši, kakor naše borbe s Šmeralom.

Dopisi iz Prage

„Slovenskemu Narodu“

Takšna je bila situacija na jugu, ko sem sredi novembra 1917. postal dopisnik »Slovenskega Naroda«.

Takrat sem se pogajal z Jugoslovani glede sodelovanja; nekega večera sem krenil z Gjunijem k dr. Samalu, da mu sporočim, kako smo se domenili. Dr. Samal nam je povedal, da je bil pri njem že dr. Kramar in ga o vsem informiral. Čakalo pa me je še neko presenečenje: Gjunio je pripovedoval dr. Samalu, da bo od novega leta dalje izhajal v Zagrebu nov dnevnik »Glas Srba, Hrvata i Slovenca« kot organ krfske deklaracije za ozemlje habsburške monarhije. Ta dnevnik mora imeti v Pragi dopisnika, ki bo popolnoma poučen o vseh tajnih političnih zadevah, da bi se tako markantno pokazalo tesno sodelovanje s Čehi in obenem izpričala paralelnost z inozemsko akcijo. Želel je, da bi mi dr. Samal olajšal delo in omogočil, da bi bil tudi temu listu dopisnik. Meni se je naloga zdelo težka. Šlo je za dva sicer tuja, vendar pa zelo sodna dnevnika, tako da bi lahko moji dopisi postali shematični, saj je težko pisati o eni in isti stvari v dva velika lista. Dr. Samal je bil mnenja, da bi bil lahko opustil kak list v Pragi, mogoče poročevalstvo »Lidovih Novin«, ali pa bi si vzelo koga na pomoč. Zagrebškemu »Glasu« res nisem mogel odreči službe.

Prvi dopis »Slovenskemu Narodu« sem pisal 13. novembra in istega dne, ko sem bil prejel številko s tem dopisom, je prišlo tudi pismo dr. Kramerja. Vzpostavil me je, naj pridno pišem o vsem, kar se mi bo zdelo dobro, vsekakor naj sode-

Domač izdelek je pralni prašek „PERION“

Poizkusite z njim oprati Vaše perilo in zadovoljni boste. Perilo bo snežno belo in ne bo izgubilo na svoji trpežnosti.

VEDNO IN POVSOD SAMO: »PERION«.

Izjem kar največ mogoče. Soglašal je, da sodelujem tudi pri »Glasu«, vendar s pogojem, da bo »Slovenski Narod« na prvem mestu. Gjunio in gospodje od »Glasa« pa so me vedno opozarjali, češ, da je »Glas« važnejši kakor »provincijalni Narod«.

Od tega časa so se redno pojavljali v ljubljanskem glavnem listu dopisi, datirani iz Prage in označeni z mojo šifro H. Referati, drobci, slike, politika, gospodarstvo, kultura, vsa vsebina našega življenja in vse usmerjeno z našim osvobodilnim delom in prežeto s češkim duhom! Cenzura je kdaj pa kdaj kakšno stvar črtala, vendar pa je v Ljubljani izšlo marsikaj, kar pri nas ne bi bilo ugodno belega dne. Dopise sem pošiljal z navadno pošto, ekspresno, neprilopreno, ker sem vedel, da se bo navaden dopis izmuznil nepoklicanim očem, priporočen pa ne. Prihajali so vsi pravilno in so imeli zadaj naslov odposiljatelja. Že čez nekaj tednov me je opozoril dr. Žerjav, da iščejo pisca teh dopisov in da so tudi v redakciji vpraševali, kdo dopisuje iz Prage. Kmalu potem mi je pokazal dr. Žerjav, da iščejo pisca, da je v pregledih tiska, za njim pa še Gjunio, da v pregledih tiska, ki jih izdaja AOK (Armeeoberkommando) na mnoge moje članke, jih stavijo za vzor prevratnega duha Čehov ter namigujejo državnim oblastvom, da je to smotrena akcija Klofača in Kramfaja, ki se vrši v stalnem sporazumu s češko akcijo v inozemstvu, torej v »službah antante«. Pozivajo urade, da naj ugotove, kdo piše te dopise in odkrijejo tajno zvezo z antanto, komplot proti Avstriji. Nikomur izmed ševlinih stražnikov Avstrije ni prišlo na misel, da ta zveza morda ni »tajna«, zlasti se ne, da se stik vrši z navadno pošto; ko bi bili katerikoli pogledali moje ekspresno pismo, bi bili našli na zadnji strani moj naslov, kakor so to velevali predpisi.

Češki duh v slovenskem svetu

»Slovenski Narod« je kmalu dobil čisto poseben značaj. Markantno fiziognomijo. Nad duhom Dunaja, nemstva in avstrijskega je takorekč na mah dobil prevese češki duh. Oči so bile obrnjene v Prago in skere ne le po zaslugi mojih člankov. Dokaj čisto so se pojavljali v listu dopisi z neko drugo šifro. Pisal jih je Slovenec dr. Lah, profesor in napredni urednik, ki je prišel težko ranjen z rumunske fronte v neko praško bolnišnico in se je potem skrival v Pragi pri rodbini urednika Strakatega. Kdaj pa kdaj se je oglasil tudi kakšen dijak, ki so ga vzpodbudile ostale vesti iz Prage.

Dopisil »Slov. Narodu« nam kažejo sliko razvoja pri nas od konca l. 1917. do pretrva. Pred nekaj leti sem zbral te dopise, jih izpopolnil z izvirnimi zaplenjenimi teksti iz predcenzurnih odkritov, prevel, opremil z glosami, ki z dopisi vred sistematično kažejo razvoj situacije na Češkem. Minister dr. Kramar je pisal uvod in opozoril na to, kakšen vpliv so imeli ti dopisi na mišljenje jugoslovanskega ljudstva, kakšen preokret so pomagali povzročiti in kolikšen delež ima Praga na jugoslovanski osvobodilni akciji. Nadejam se, da bo to delo, ki tvori sestavni del mojih spominov in kos mojega dela v vojni, prej ali slej izšlo v tisku.

Omer Kelestyre moledoval in prigovarjal: »Prav tako piši, kakor zadržuje... In Stojanu se je počasi pomikal svinčnik gori, doli. Trdo se je črtanje črk zajedlo v rdečo frontno dopisnico. Vsaka vrsta je bila kakor rezana in pribita: ... Nuri, biser moj, samo po tebi hrepenim. Kakor cvetje roso, kakor bolnik zoro — tako te ljubim srce moje...« Omer je strmel v Stojanovo črkanje, prikimaval in komaj verjel, da se da srčna kri takole prelivati na papir. Kaj mu mar, da je svoje pozdrave vselej pripisal Stojanu. Nuri ga je poznala, kako ne, županovega! — Od doma so odgovarjali. Hči vaškega trgovca je pisala, kakor je Nuri želela. Da je otožna, za mišljena, sama kakor divjad v šumi. Da ji sinko lepo rase in oba hrepenita, kdaj vendar pride gospodar domov. Mnogo lepih pozdravov tudi Stojanu — je bilo vsakikrat pripisano. Ali to je Stojan zamolčal, kadar je Omerju pismo prebiral. Po trikrat ga je moral prebrati in še je kaj po svoji je dostavil. Mrha ta Stojan! Ko je šel s fronte naravnost na dopust, ga je Omer preproščal, naj doma vse lepo razloži, kako je Omerju v vojni služil. Tri tedne je Stojan dopustoval doma. Podnevi je nalezal, zvečer je hodil vasovat. Voja. vojna — kdo se je čudil, da Stojan ponažal pri črnoški ciganki Nuri! In poslej, po

dopustu so spet prihajala pisma na fronto, daljša kakor kdaj prej, pa naravnost na ime Stojana Grdjiča. Stojan je prebiral Omerju, kakor in kolikor se mu je videlo prav. Počasi je prebiral besede, ki so govorile o veliki, žarki ljubezni. Omer je prikimaval in svetlelo so mu sijale oči. Stojan pa je besede tehtal in spoznaval, da pa je zanj napisane.

Bilo je še tam za fronto, ko sta se prvič spila.

— Daj mi pismo! je terjal Omer.

— Če hočem, je jezljivo vsekali Stojan.

— Ali pismo je vendar moje.

— Pa je name naslovljeno. Pogledaj, budala... Kaj bi ti kazal, ko ne umem.

— Se pritožim naredniku. Naj odloži, ko vendar stoji na pismu, da je za me prišlo v tvoje roke.

— Nadležen si, ko podrepna muhal se je ujezil Stojan in mu vrgl pismo: — Na, da boš sit, čenča!

Omer je lovil z rokami za frfotajočim pismom, ga pobral s tal, si odpel zašepčano bluzo in vtaknil pismo za nedrje, za ušivo komisno srajco.

In zdaj sta se znašla spet pri kadru, oba prideljena v hlev, soseda v isti čumtati — ali je tako zapisala usoda? Spet si da Stojan oprava pri svojem kovčegu. Omer čepi prekrizanih

Črno je Omer pogledal Stojana. Ta je umaknil oči in se sklonil pod kobilo. Se dvakrat, trikrat je potegnil po njenem trebuhu s štrgljem in krtaco. Potem je stopil v čumtato poleg hleva. Omer počasi za njim. Tišina njunega molka je motila le hrzanje in hrustanje, stotnikova kobila je zadovoljno hrustala koruznico. Stojan je kakor v zadregi skrival obraz, brskal je po svojem majhnem kovčegu. Poiskal si je sira, ki ga je bil prinesel z doma in prigriznil. Zamisljeno in vprašujoče so bile v Stojanov hrbet uprte oči Turčina Kelestyre. V molku je raslo nezaupanje, sovraštvo.

Pisma, pisma! Nikdo na majhni domačiji Omerja Kelestyre ni znal pisati. Ne stara mati, ne sestra, ne Nuri in tudi Omer ne. Dokler ga niso vzeli v vojsko, ni pogrešal pisave in branja. Ko mu je bilo sedemnajst let, je odkupil od ciganon prelepo črnooko petnajstletno Nuri. Sinčka ji je pustil pri prsih, ko so ga terjali za konjarja. Na fronti sta se znašla s Stojanom. Neizmerno vdano ga je prosil Omer: »Daj, ki znaš pisati, napiši moji ženi Nuri in vsem mojim domačim, da sem še živ. Rožja volja je, da mi se dobro godi. Zdrav sem in bom prišel domov, kadar me bodo pustili. Tako niši, da, prišel bom, čim me bodo pustili.«

In Stojan je rad nisl Kadar je bil na fronti mir in delo opravljeno, je

Tako se je zgodilo, da je Omer Kelestyre postal tista izjema, s katero se je kršila stroga določba vojnega ministarstva, da morajo biti vsi muslimanski vojaki vrnjeni h kadrom bosanskih polkov, kjer so imeli svojo hrano in svoje obrede. Namesto, da bi šel v Lebring, je Omer zatorej poprosil za dopust in ga tudi dobil. Za cele tri tedne mu je stotnik Hauer privolil, da se nosiladka pri ljubljani drobnici ženi Nuri riki.

V stotnikovem hlevu je čistil konje Stojan Grdjič. Županov sin iz iste vase kakor Omer Kelestyre. Nezanestiiv, vihrav fant. Zato so tudi njega dali h konjarjem, namesto v strelski jarek. Že mesec dni prej kakor Omer je prišel s fronte, povrnil se je tudi že z dopusta.

Stopil je Omer v hlev in niti trenil ni z očesom, niti se ni nasmešnil — nikoli se ni zasmejal — samo v zateglih besedah, kakor bi molil, je povedal svoje veselje.

— Stojane, idem. Ti veš, že dve leti nisem bila doma. Otrk je že zrasel, kaj? Nuri me težko čaka...

— Dabome! Ali o tem baš ne stojil v zadnjih pismih, si je dovolil podvomiti Stojan.

— Ne piše, ne piše... saj se take reči ne pišejo, saj se ne smejo pisati. Ali pa... ali pa si mi ti kaj zatajiš?

Vremenoslovna veda in njen pomen za človeštvo

Opazovanje vremena in sprememb našega ozračja je staro kakor človeštvo. Ze najstarejša ustna in pisarna izročila narodov prikazujejo v zelo nazornih slikah podnebje in vremenske katastrofe svojega kraja. V najpreprostejših pojavih v zraku in na nebu si je človek zapomnil one značilnosti, ki so mu že od nekdaj prožile, čeprav zelo enostavno sodbo o postanku lege ali slabega vremena. Marsikateri pregovori in reki o vremenu in vremenskih činiteljih v ozračju naše zemlje so se iz klasične dobe preko srednjega veka razmnožili in ohranili do današnjih dni.

Prvo znanstveno, za praktično porabo valžno osnovo pa si je vremenoslovna veda postavila šele v minulim stoletju. Z ogromnim napredkom fizike je tedaj znanost odkrila človeštvo

temeljna svojstva našega ozračja.

Učenjaki so kaj kmalu ugotovili vzročne vezi med nastankom megle in vetrov. Večno menjavanje vlage in vetrovni struj v zraku je uvrstilo domnevo, da je od raznovrstne razporedbe zračnega tlaka nad celino in morjem odvisno tudi poslabšanje ali izboljšanje vremena. Iz prvotnih sil prirode, ki spreminjajo vreme s posredovanjem toplote, zračnega pritiska, vlage, vetrov in megle, so meteorologi izluščili temeljne osnove za poznavanje in napovedovanje vremena.

Učenim opazovalcem niso ostali prikriti predeli visokega zračnega pritiska, nazvanega maksima, kjer struji zrak proti zemlji, se segreva in posuši. Vлага izgine, oblaki se razprše, nastopi lepo, jasno vreme. Poleti, v močni sončni pripeki prevladuje segrevanje nad izžarevanjem toplote zemlje, zato so v dneh anticiklonalnega gospodstva visokega zračnega tlaka zelo tople, pozimi nasprotno, ko prevladuje izžarevanje nad segrevanjem zemlje, prav hladne noči.

Popolnoma drugačen značaj vremena nastopi v dobi nizkega zračnega pritiska. V tej vremenski situaciji potujejo z morja na celino struje zračnega minimuma, ki zavzemajo v Evropi precej določene smeri. Kjer prodirajo, opazimo najprej lahke pajčevinate oblake, sončni in lunini kolobarji, revmatični popadki in nervozna utrujenost pa so pri stalnem padanju barometra preprostem narodu znak bližnjega poslabšanja vremena. Zgodi se pa tudi, da taki in podobni znaki ne prinesejo. Če barometer vseeno pada, imamo opravka s posttrankim odcepom glavne depresijske struje, ki je šla mimo nas.

Vsa navedena doganjanja v zraku nad nami, zbrana v postajah širom sveta razporedene mreže vremenskih opazovalnic, vnešena na posebne vremenske karte, kjer se obenem upošteva vse značilnosti vremena in površja zemlje posameznega kraja, izkrišajo vremenoslovci za dnevno

določanje vremenske napovedi.

Kdor pozna razvoj meteorologije zadnjih 20 let, ve, kako ogromno je napredovala ta mlada veda, ki je od nastanka prve preproste vremenske karte l. 1861. prav za prav šele po vojni s krepkim razvojem radiotehnike dosegla svoj občudovani namen. Kakor ima vremenoslovje opravka z večno nemirnim, živahnim razgibanim činitelji našega ozračja, ki so povsod vihravi in nikjer stanoviti, podvrženi najrazličnejšim nenadnim spremembam, prav tako je skoraj razumljivo, da ljudska sodba ni nič kaj naklonjena meteorologom. Vremenske napovedi so le preprosto govorilo, ki ga narod prav subjektivno presoja in obsoja, pri čemer je seveda težko ustreči letovščarjem in turistom z lepim vremenom, če sta sočasno poljedelec in vinogradnik izredno vesela zaželjenega dežja.

Znano je, da imajo kmetje, lovci, ribiči in planinski vodniki, živčje zunaj vtesnjenih mest, v neposrednem stiku s naravo, zelo dober vremenski instinkt. Izvrstni poznalci vremena svojega kraja pa se ločijo od izkušnega meteorologa v tem, da slednji v svoji delavnici pozna in lahko dnevno napove vreme za kraje daleč izven svojega bivališča. Zato mora imeti seveda vremensko karto dotičnega ozemlja.

Znanost črpa namreč svoje zaključke o vremenu po istocasnem sledenju dogodkov v ozračju nad čim širšimi sosednjimi pokrajinami. Radio in brzojav prenaša opazovanja po potrebi tudi večkrat dnevno z vseh celin in oceanov, najmanj trikrat dnevno pa imajo večje meteorološke centre točen pregled o sočasnem vremenu na vsej severni polovici naše zemlje.

Delo v vremenskih opazovalnicah je zelo naglo, ker morajo biti pregledi in napovedi odposlane čim prej radiu in časopisu. V najkrajšem času izpolnjenega vremenska

karta proži napoved vremena za daljnjih 24 ali 48 ur. Vremenoslovna veda je še mlada, vendar neutrudno proučava vse pojave ozračja, da bi iz več ali manj znanih vremenskih tipov in zakonitosti obnavljanja slabega in legega vremena izluščila zanesljive napovedi tudi za daljšo dobo. Zato je treba znova poudariti, da ne smemo v znanstvenih napovedih vremena smatrati izključno nezmotljivega preroka. Vsaka napoved ima gotovo stopnjo resnice, ki je pri nekaterih tipih vremena večja, pri drugih manjša. Da je pa zanesljivost današnjih vremenskih napovedi mnogo večja od njihove popularnosti, je ugotovila kontrola, ki je našla v 75 do 80 odst. primerih točno predvideno vreme.

Prav krepko se je vremenoslovna veda uveljavila v silnem

razvoju radiotehnike.

Ze v svojih prvih početkih je radiofonija ugotovila vezi v jakosti sprejemanja gotovih postaj in spremembami vremena. Radio valovi se namreč širijo skozi zrak, ki je poslednik, obenem pa tudi vzrok neljubih motenj. Te se pojavljajo indirektno, v zvezi z vremenskimi spremembami v ozračju. Brez ozira na dejstvo, da na širjenje radiovalov vpliva tudi zemeljski magnetizem ter večja ali manjša jakost sončnih žarkov, je za razvoj radiotehnike pomembna ugotovitev, da se radiovalovi oddajnih postaj širijo mnogo boljše nad površjem vode in v vlažnim ozemljem, kakor pa suhim kopnom.

Površje vode in vlažna tla so namreč boljši prevodnik elektricitete in obenem seveda tudi radiovalov. Nad vodo se valovi radia ne razgube ter v vsej jakosti prodor do sprejemalcev, medtem ko se nad suho celino kot slabše prevodnikom kolikor toliko porazgube v zemlji. Ob vlažnem vremenu, ko se tla namočijo z deževnico, se valovi oddajnih postaj nemoteno širijo preko vlažnega kopna. Zato je naravno, da ob spremembi vremena čujemo tudi najoddaljenejša postaja zdaj več, drugič manj razločno. Vreme je namreč lažje zdaj povsem suho, vedro, drugič spet pada dež le na enem delu, zdaj povsod v krajih med nami in oddaljeno postajo. Spremenljivost vremena je tedaj merilo jakosti sprejemanja aparatov.

Da prepreči ali vsaj znatno zmanjša neugodno vez in odvisnost širjenja radiovalov od vsakokratnega stanja vremena, si je radiofonija pomagala s krajšimi radiovalovi, ki prehajajo kot višinski valovi nemoteno po zraku. Moderna radiotehnika pa uporablja pri izdelavi najnovejših aparatov izkustva meteorološke vede, kateri je radio dandanes neprecenljiv sodruknik za hitro poznavanje in napovedovanje vremena širom sveta.

Neprimerno pomembnejše in neprecenljive zasluge pa ima mlada vremenoslovna veda zadnje desetletje po vojni. Dan za dnem se čudimo držnim poletom in uspehom letalske tehnike. V vseh pomembnejših predelih našega planeta križarijo redna potniška letala, poleti krog Zemlje, preko oceanov, na severni in južni tečaj ter smeli podvigi stratosfernih letalcev so postali že skoraj vsakdanja stvar. In ko se dimvo junakom zraka, le preradi pozabljamo na tiho delo učenjakov, katerim po vsej pravici pripada znaten delež na zavidijem

napredku aeronavtike.

Za letalski promet je meteorologija tolikanj važna, da se je od obče vremenoslovne vede ne le osamosvojila, temveč je v novejši dobi, zaradi ponovnih poletov v stratosfero razvila posebno panogo aerologijo, ki s pomočjo najmoderneje, z radio oddajno opremljenimi registrirnimi baloni proučava zračne plasti stratosfere.

Naslanjajoč se na izsledke obče klimatologije in meteorologije proučava praktični aeronavtični meteorolog vse vremenske pojave vzdolž letalske proge. Pred vsakim poletom je pilot točno obveščen o morebitnih spremembah, vremenskih nevarnostih na zračni poti. Pred vsem so važni podatki o eventualnih jakih padavinah z viharji, o stanju nizkih oblakov in megle, da se posebno na krajih pristanka prepreči katastrofe.

Prav kakor v radiotehnikah žanje meteorologija tudi v aeronavtiki znatno hvalčevost za svoje usluge. Posebna letala z meteorologom in registrirnimi aparati na krovu se dvigajo redno v zrak in prinašajo na zemljo dragocene podatke. Tako se pilot in meteorolog medsebojno izpolnjujeta v tehniki in vеди v splošno korist celokupnega človeštva.

Saj je človek v vsem svojem delovanju

molče je v polmraku gledal zamišljene Turčina. Da, ves tak je kakor pohlevna, prežvekujoča žival. In zasmil se mu je bedni rojak, ki nima na tem svetu nič dražjega, nič lepšega, kakor svojo črnooko ciganko Nuri in sinka z njo. U, koliko so jo zasramovali prej, ko je še pela, plesala in ljubila za denarčiče, ona, krasotica ciganske sirotinčice, potem ko je odbral Omer Kelestyra, plačal staremu ciganskemu glavarju Nuranodatu petnajst zlatih turških lir, obljubil še nekaj peharjev turške in odvedel Nuriho za roke v svoj leseni stan. Vas se je rogala. Ali njemu. Omerju je Nuri darovala rod, potomstvo, sina.

Veter je zatulil zunaj okrog voglov. Odjuga je malce pritisnila v dolino, počasi, leno je kapljalo s streh. V hlevu in čumnati je bilo toplo, ugodno. Zdaj pa zdaj je zahrzala kobila

— Kaj se govori doma? je počez vprašal Stojan.

— Zdaj, zdaj še nič pravega... Čuli še bodo.

To je pretnja. Omer nikoli ne govori tako. To niso njegove besede. Vzel jih je bogve kod. Treba bo izpregovoriti z njim odločno. Nemirno se je Stojan obračal na slamnjači. Sukljal je možgane in pamet in misli, da bi načel pogovor. A ni šlo. Pomislil je, da bo morda vendar bolje, če pojde pogledat ven, v večer. Tiha bo

odvisen od prirodnih sil, ki se kažejo v spremembah vremena. Ne samo brodnik na morju, v še večji meri je človeški obstanek na zemlji navezan na

pridelke in uspehe poljedelca,

kateri lahko vreme pospešuje ali pa tudi uniči. Zato ni čudno, da se je človek že od nekdaj trudil, da bi na kakršenkoli način preprečil ogromno škodo, ki jo vsako leto zdaj tu, zdaj tam povzroča vremenske katastrofe. Pomladna setev, žetev in košnje v poletju, obiranje sadja, trgatve hmelja in grozdja ter pripravljanje nastelje jeseni so samo nekateri primeri iz našega narodnega gospodarstva, kjer bi utrpeli mnogo manj žrtev, truda in solz, če bi bil kmet podoben o pretekih vremenskih spremembah, ki jih, čeprav izkušen v poznavanju vremena svojega obzorja, dostikrat ne more pravočasno ugotoviti.

V dobi, ko se v vseh napredujočih državah mesto in dežela pogosto zatekajo po nasvete k bližnjim meteorološkim postajam, da po dobljenih izkustvih uravnava podvige svoje industrije, tehnike in gospodarstva, je tudi za nas nujen zaključek, da vsestransko propagiramo vedo, ki je vsemu našemu ustvarjanju vse leto nepogrešljiv svetovalec.

Važnost vremenskih postaj za usodo sveta
pa lahko zaključujemo iz številnih primerov naše zgodovine. Državotvorna slika Evrope bi bila v marsičem drugačna, če bi bili naši predniki poznali posledice spreminjivega vremena.

V špansko-angelski vojni 1587 je nepremagljivo brodoge kralja Filipa II. odplulo proti Angliji, da v krca v Calaisu čaka jočo kopno vojsko. Španci niso računali z viharji na morju, ki jih je prisilil, da so tri mesece tičali v Biskajskem zalivu. Ko so končno dospeli v Kanal, so dobro pripravljene Anglije pogladi med nje goreče ladie in uničili mnogo španskih galej. Jesenski

viharij in nevihte nad Kanalom so uničili ostanek brodoge, od 150 galej s 2600 topovi se je komaj par desetih vrnilo domov. Španske pomorske hegemonije je bilo konec.

Politično lice Evrope in podvig svobodomislenskega duha v Evropi bi se razvijal bog ve kako, če bi ne bil Napoleon na povratku iz Egipta pobegnul velikemu angleškemu admiralu Nelsonu. V izredno gosti megli, ki je iznenada legla na del Sredozemskega morja, je admiral zaman oprezal za močnim vojskovodjo Napoleonom, kateremu se je za drug vremenski činitelj pozneje kruto mošečeval. Ne poznavaoč nastopa izredno ostre zime je nepremagljivi Napoleon prodiral v Rusijo, iz katere si je od 450.000 mož najboljših vojakov komaj peščica rešila življenje.

V svetovni vojni je v gosti megli trčilo pri Jutlandu angleško in nemško brodoge. Ne vedoč o pravi moči nasprotnika, sta se sovražnika obdelavala na slepo, si prizadevala znatne izgube in po umiku oba — zmagala.

V borbi za Dardanele l. 1915 je hotelo angleško brodoge prodreti skozi ožino. Angleško bombardiranje je presenetilo Turke v ne baš dobro utrjenih postojankah. Iznenada se je vreme poslabšalo, jak južno zapadni veter je s silnimi udarci prisilil Anglije, da so se umaknili na odprto morje. Ugoden trenutek je bil zamujen. Deset tisoč mož bi lahko zavzelo utrdbе, za katere je bilo potem sto tisoč mož zama. Ko so Anglije pričeli s ponovnim bombardiranjem, so se bili Turki že krepko utrdili, mine in podmornice so prežale na sovražnika.

It'd. Svet se obrača in obnavlja, v vedi, ki neutrudno dela, pa vse premalo priznanja žanje za svoj trud, je dokaz, da se tudi v vihravem vremenu ponavlja isti rek — vsi smo v mnogočem še vedno otroci prirode.

I. L.

Na fronti brezposelnih

To ni nič nenavadnega, če so vse naše ceste tale čas tako rekoč do kolena blatne, da še celo nenamodestljiv rekvizit so za starega frontnika, kajti blato, dež, oblaki in avtomobili, ki te obrizgajo kakor se spodobijo, šele pričarajo potrebno frontno razpoloženje. In pri tem je cesta v Radeče sicer miroljubno položena ob Savo, in avtomobili so kakor golobi z oljčno vejico in vse skupaj kakor v dvajsetem stoletju konec marca tega leta.

Frontnik gre in gre, pa sreča starega gospoda, ki leži okoli grica kakor polumeseč, v baročne gube stisnjen. Po sredi ima gladko prečo, okrašen s sliki viličastimi vogalčki, prizidki, nadzidki, vodnjaki, gostilnami... ah, da, saj to je zmota. Privid utrujenega frontnika. To je vendar mesto Radeče. Prijetno zaokrožena promenada z neštevilnimi zatocišči za tiste, ki nosijo na strani listnice trubačurska razpoloženja. In, oje, Radeče s fenomenalnim pogledom sedem klafter globok notri do samega želodca, s pogledom, podedovano napako vseh malih mest božjega sveta.

Nebo visi v griče, po katerih so že zaplate vinogradov in je večjeje še golo, kakor v sivi pajčevini. Ob cesti je dež travo že opral, da zeleni. Mokre vijolice kakor neskončna vrsta tihih gledalcev na obeh straneh. Hiše, bajte, kozolci kakor pijoča čreda ob potoku. In ta potok je blato in po sredi blata copota par nog dalje med temne griče koncem doline. Zgoraj, čisto zadaj je mokra romarska cerkev Žebnik, ozek stolpič piše meglo. Izpod bregov prišumlja potok Sopota. Vsaka voda se nekeje rodi in ta pride izpod št. Jurija pod Kumom. Zgoraj žene žage in mline. Tamle so jo ujeli

v betonaste rake in speljali po okroglih ceveh na turbino papirnice bratov Piatnik. Ob cesti se pase novo krdelo: Njivice. Tu je res prostor samo še za par njivic, vse drugo je že breg in dolina ožja in ožja. Zrak že diši po fronti.

Evo le! Pod cesto iz desak zbit zaboj, z dvema vrati, kakor zaljencev. Od daleč. Od blizu je kuhinja delavcev, ki se po novi cesti prebijajo v svet za kruhom. Iz teh piskrov zajema kuhar Zohar za brezposelne čevljarje, mizarje, rudarje, kmetje, kovače, ki so zdaj tu in se rama ob rami borijo za obstanek do boljših dni. Na cesti je kruh, pod ročnicami, krampi, lopatami se krusi. Kruh je v jeklu, ki vrta skalo. Je v vsakem zamahu. Ali treba se je z njim boriti, ker se ne daje izlepa. Tudi značaji se krešejo. Vse pride na dan. Tudi slabo. Kajti nikjer ni težje ostati lepo orodje, kakor na smetišču. A kar je dobrega jekla, ga rja ne bo snedla.

Ognjišče je iz kamna in ilovke. Okoli so prijazni frontniki, ki pravkar lupijo krompir. Cigaret jim manjka. In najzadnje jih zmanjka tudi darovalcu. Pogovor gre okoli jedi. Na vratih v shrambo visi jedilnik. »O, prav dobro jemo,« pravijo. »Nikoli nismo lačni. Zmenili smo se.«

Sestavili so si jedilnik za ves teden. Jedilnik je vsemočen, ker je sad 110 ukusov in nešteti zahtev in zadovoljuje do konca... Vsak dan bela kava za zajtrk, ki je ob pol sedmih. Vsak dan ima že v naprej odločen glas, ki je želodcu budnica in spremljevalec ob krampu in podarjeni cigareti. Tam stoji napisano: »ajmoht... anpren zupa... goloč... fizio in makaroni... režota... ajmoht... mrzu fizio... župa in

Štab za »notranje zadeve« s polno paro pri stvari

jazen mu je celo velevala, da poišče prenočišča v kasarni. Toda v temi ga je — fantina zdravega in jedrega — premagoval spanec... Ha, kaj mu le more slabotni Omer! Ha, Turčin Omer Kelestyra... trakti-fiiirer!

Zaspal je Stojan Grdjič.

In ni se več zbudil.

Da, morda le še ponoči za nekaj kratkih trenutkov, v zadnji borbi, kakor je omahnil pod nožem tako, kakor so ga drugi dan našli v krvi na ležišču.

Umitih rok, vendar še poln krvavih madežev po uniformi, je stopil Omer Kelestyra pred stotnika, ko je ta prišel kakor vsako dopoldne v hlev, da pojezdji pogledat na vežbališče. Kobila je bila pripravljena, osedlana, in stotnik je ostrmel, ko je Turčin stopil predeni. salutiral in javil:

— Er autman... melde gehor... zam... tot!

Stotnik Hauer je pogledal v čumna-to kraj hleva, kamor je kazala desnica Omerja Kelestyre. Osupnil je, poble-del, se domala onesvestil — tako silno je rahlega gospoda stotnika prevzela kri... Na Stojanovem vratu je zija la rana, tako velika, da bi lahko debelo jabolko položil vanjo. Vse žile so bile prerezane z glom vred, le ob straneh in zadaj se je ko-ža še držala života. Roke široko raz-

mahnjene, bluzo odpeta, listnica prebrskana. In v Stojanovem kovčegu takisto vse narobe.

Zaprl so Omerja Kelestyro. Šel je kakor jagne v klavnico. Breme je leglo nanj, da je preiskal žepe svoje žrtve, da je razmetal ves Stojanov borni imetek.

Narednik Peter ga je v zaporu bil in preklinjal, roparja krvočolnega.

— Iskal sem pisma!... Iskal sem samo pisma, je ječal Omer, bunkast in lisast po obrazu in životu.

Telefonično je stotnik Hauer obvestil višje vojaško oblastvo v Gradcu, kakšna krvava storija se je primerila v njegovem kadru. In je migal z ustrnoma in brado in hlipal in zajemal sapo in strme poslušal, ko mu je po telefonu grmel iz Gradca ukor, zakaj muslimana ni bil takoj ob povratku s fronte odposlal h tistemu kadru, kamor musliman spada.

Zaradi enega samega Turka takšen nos! — se je ogorčil stotnik Hauer, ko je odložil slušalko. — Zaradi edinega Turka, ki smo ga imeli pri bataljonu in pri kadru. Pa še soldat ni! Trakti-fiiirer...

— Kismet, gospod stotnik si je dovolil skromno, toda učeno opomniti pribočnik Wöfling.

Zvečer so Omerja Kelestyro eskortirali k vojaškemu sodišču. V Gradec Paulstorgasse.

D. Ravljen.

restan krompir... krompirjev golaž... restani makaroni... župa, restan krompir... mrzu fizio...

V pisavi, ki le tako zbudi odgovarjajoče občutek. Ob časih mesene hrane gre do 17 kilogramov mesa. Ali pa 70 krompirja. Mleka 15 litrov dnevno. In razstreliva kakih 20 kilogramov. Na hrani je 110 ljudi. Stane 6—7 dinarjev dnevno. Zaslužek 22 dinarjev. Hrana je gotovo zadostna, saj jo jedo tudi prvi delavci in palirji.

Opoldne prinese frontnikom pošto ordonanc. Če je kdo bolan, ga zdravi dr. Matko Karol, ali se pa napije do nezvesti. Kajpak, takih je tudi nekaj. Za kratek čas igrajo nogomet z žogo: okrog in notri čunja. Kupili si bodo pravo žogo in se pomerili z radeškimi amaterji. Bomo posočili.

»Enega Valdita imamo tudi tukaj,« mi je dejal Zohar. Valdi je pes potep. Debel in nima drugega dela, kakor lajati nad Piatnikovim tovornim avtom, kadar drvi mimo. Spi s kuharjema poleg kuhinje in laja, če je lačen. Bel je, z rumenimi lisami. Spi med starim železjem in komaj loči nedeljo od praznika. Zjutraj pozdravlja frontnike, ki pridejo iz Radeč, ker imajo podnevi zaprto barako. Spijo v tri nadstropja na slami. Pozimi bi bilo premalo, a zdaj se shaja. Zvečer ob devetih naj bi že vsak spal. Ampak je pomlad. Za nekatere se posebno. Človek se ubija z zemljo in sliči vsak utrip tistega neskončno pojočega. Onemu v meh-kem naslanjaču je to bagatelna, vprašanje listnice.

Tik nad Piatnikovo papirnico se prebija nova cesta mimo skal tja naprej proti Preski, Litiji. Pet metrov široka bo in 68 kilometrov dolga. Skale se rušijo. Frontnik pritiska.

In zdaj so našli celo kosti jamskega medveda. To je že bilo v časopisih. Inženir Hugo Fink vodi nadaljnja izkopavanja, ker se profesor Brodar, ki je spiljo fotografiral, nada, najti sledove neandertskega človeka. Okostja odkopanih medvedov, da so čaka 20.000 let znamenitega dne. In če bo šlo po sreči, bo naša doba, ki je zelo moderna, poskrbela, da tudi tu potolče starokopito počastnost in dovrši v največ enem letu, kar niso napravila tisočletja. Inženjer se je v imenu znanosti pošteno trudil in hvali koščice, čakal, da se kdo zgane in... Hvala, če drugi ne, frontnik zna o-niti.

Mrak čez dolino. Potrkavanje iz Žebnika zgoraj. Sopota zdaj prav živo žubori. Meglice, kakor predivo, se razprejajo podol-gom. Ura je devet. In zdaj naj bi vse utih-nilo. Ne: harmonika, tiha pesem, vrisk in lajež psa v noč, ki je pred jutrišnjim dnem, ko bo spet nekaj dela... Prvo vijolino igra zdaj Soneta. Menda se je razšla čez brega-ve. Lahko noč...

AMI

Potopljeni zvon

Blejska pripovedka. — Napisal Steska.

Na blejskem otoku bivajoči svečenik Staroslav in njegova hči Bogomila sti z vso sosesko zapustila malikov krivo vero in se dala krstiti. Kip boginje večne mladosti in ljubezni Zive so strmoglavili s sve-tišča v jezero.

V stekleni palači na dnu jezera bivajoči povodnjak se je zgrozil, ko se je bil kip zakotalil tik pred njegov dvorec. Vile povodkinje so se v strahu razpršile po jeze-ru. Strašen pozoj, ki ga je imel povodnjak priklenjenega, je zarjovel in z dolgim ropom mahal po vodi, da je visoko vzvalo-vala. Vsa narava je bila razburkana.

Staroslav in Bogomila sta se v strahu prekrizevala in iskala zaščite in utehu pred podobno Matere božje, ki jima jo je poslal sam oglejski patriarh. Narod, ki se je bil udeležil svečanosti, se dolgo ni upal do-mov čez jezero.

Povodnjak se je v globokem spoštovanju bližal vzrujeni boginji Zivi in jo v spremstvu vil in somov vodil v palačo. Tu so ji stregle zlatolase rusalke in ji kratile čas. Čudile so se ljudem, da ne razumejo na-rave in nje božanstev, saj Ziva ni bila ljubeč sovražna. Pomagala je dekletom in mladencem v njih hudih srčnih stiskah in uslišala marsikateri prijeten vzdih.

Dolgo se v kraljestvu blejskega povod-njaka niso potolazili, nehalnost ljudi do boginje Zive jih je bila pregloboko ra-nila.

Nekoč je zlahtna gospodična z blejskega gradu, nečakinja briksenskega kneza in škofa, potolažila Devico Marijo na otoku svoje srčno gorje in ji zaobljubila zvon.

Težki konji so bili privlekli zvon k jeze-ru in s trudom so ga spravili na splav, da ga pripeljejo na otok. Nenavadni hrup ljudstva in srebrnisti glas novega zvona sta močno razvela vso naravo: poganski bogovi in besni so se s srdom spomnili usode lepe Zive. Močan veter je zabučal s Tri-glava, pritlikavi dolgobrati skratje so se oglašali v temnih gozdovih in tulili v roge, ob bregovih Blejskega jezera so skakali ko-zonogi čateži, lomili skale in izkoreninjali drevesa, povodnjak pa je zaganjal valove, da so mogočno butali ob obrežje in preme-tavali splav. Kmalu se je splav razbil, zvon pa pogreznil na dno jezera.

Grajska gospodična se je prestrašila, mi-slila je, da je Mati božja njen dar odklo-nila. Odpovedala se je svetu in vstopila v red dominikan v Veleosovem.

Boginja Ziva je s steklene palače videla, kako so pobožni obiskovalci blejskega ota-ka poklekali pred podobo Device Marije in polni vdanosti v božjo voljo so molili ter prosili lajsanja svojega gorja. Ziva je spoznala, da je še višja moč od naravnih sil in ko je v temnih nočeh vse počivalo in so se zvezde na nebu lesketale, tedaj je Ziva stopila k potopljenemu zvonu in polna otožnosti sama zvonila v čast Bogu, — do-bri ljudje v sosednih vaseh pa so začudeni prisluškovali srebrnim zvokom iz jezerske globine in mlo se jim je storilo, ne da bi vedeli, zakaj.

Kraljestvo mode

Novi modeli

Pri novih modelih vidimo letos mnogo gub in plisejev. Vse možnosti te »nove« mode so že zdavnaj preizkušene, tako da topot ne moremo govoriti o novem slogu, temveč le o okrasju, ki se ga je posluževala skoro vsaka izmed preteklih mod. Tembolj je hvalevredno prizadevanje modnih umetnikov, ki so izboljšali iz tako starega motiva nove in vseskozi zanimive ideje.

Modnemu ustvarjanju se odpira široko polje, kajti učinek gub ali pliseja se da izrabiti na vseh oblačilih. Izkušnja tudi uči, da učinkujejo nagubani modeli jako mladostno in so zato elegantne žene vsega sveta sprejele novo modo s pravim navdušenjem.

Seveda je velike važnosti, da pravilno izberemo tvorilo, ki ga hočemo nagubati. Najbolje bo, če krpič dotičnega blaga ali svile preizkusimo na ta način, da ga damo strojno ali ročno nagubati in se tako prepričamo, če tvorilo prenese vlago in veliko vročino, ki jima je pri nagubanju izpostavljen.

Razni modeli prinašajo plise v obliki svetle garniture, mnogo bolj zanimivi pa so modeli, pri katerih so gube bistven del kroja samega.

Posebno priljubljeni so nagubani kompleti. Tak primer vidimo na naši prvi skici, ki predčujejo svetlo obleko s postrani nagubanim krilom in elegantnim, nagubanim kepom v dolžini bolera. Temni gumbi in pas enake barve krasijo ta komplet, ki učinkuje kot harmonična celota.

Kostum na drugi skici je na krilu in na jopici naguban in sicer v obliki plisirane proge, ki je v lepo zaokroženem loku pritrjena na gladko podlago. Kostum je zamišljen v temni barvi in kombiniran s svetlo bluzo, ki ima kot jopica široke »pagodene« rokave, ki pa so nekoliko daljši, tako da jih zavijamo preko rokavov jopice. Na ta način dosežemo poletno svež učinek, ki ga še poveča šopek umetnih cvetlic, ki ga pripičemo na reverje.

Vitke postavbe si lahko privoščijo luksuz docela nagubane bluze, ki pomeni pričetek nove stvarnosti v modi. Tretja skica nas seznani s takšno obleko: z nagubano bluzo se sklada široka, nagubana progna na krilu. Sprejaj v pentljo zavazani pas je iz blaga obleke ali pa iz živobarvnega usnja.

Svetli, volneni telovniki

spadajo k najbolj priljubljenim dopolnilom spomladanske in zgodnje poletne garderobe. Seveda je učinek popoln le tedaj, če nosimo telovnik k obleki kontrastne barve — n. pr. svetlomoder telovnik k temnorjavni

obleki, k obleki temno modre barve pa svetlo siv ali svetlo rožnat telovnik! K črni obleki se prilaga bel ali živobarven telovnik, a tudi zvirdeč, višnjevi ali smaragdno zelen.

Pisani, kakor poletno cvetje

so novi modeli, ki jih vidimo na naši skici. Na prvem mestu je obleka z živobarvnim kazakom in svetlim krilom. Sem spada št.

rok, odprt paletot z nazobčanim »sedlome« in široko kravato, ki je podložen z vzorčastim tvorivom kazaka. Zanimiv je tudi kostum pešene barve z ognjeno rdečo bluzo (predzadnja skica), ki ga o prilozitosti izpopolnimo z rdečo podloženo, spredaj s pentljo zavazanim plaščem (zadnja risba).

Radio

IZVLEČEK IZ PROGRAMOV

Nedelja 8. aprila

LJUBLJANA 8.15: Poročila. — 8.30: Gimnastika (Pustišek). — 9: Vsrsko predavanje (ravnatelj Jagodice). — 9.15: Prens cerkvene glasbe. — 9.45: Plošče. — 10: Zdravstvo: ananacija vasi (dr. Petrič). — 10.30: Slovenske narodne a snemljenjem radiokompleksa pojo ga. Ramšak-Neratova, gđ. Mišičeva in g. Gošić. — 11: Prens prometnega koncerta na Sv. Jakoba trgu. — 12.30: Čas, plošče. — 16: O pridelovanju semena trav in detelj (inž. Sadar). — 16.30: Prens »prosvetnega dne« kamniškega Sokola. — 20: Prens iz opernega gledališča v Ljubljani. V odmoru napoved časa in poročila.

Ponedeljek 9. aprila

LJUBLJANA 12.15: Reproduciran citrski koncert. — 12.45: Poročila. — 13: Čas, plošče. — 18: Izobražba gospodinjstkih pomočnic (ga. Krofta). — 18.30: Westfalija (Rudolf Kresal). — 19: Reproduciran koncertni valčki. — 19.30: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). — 20: Reproduciran Dvorakove kompozicije. — 20.30: Prens koncerta pevske župe »Mokranjac« iz Skoplja. — 22: Čas, poročila, lahka glasba. BEOGRAD 12.15: Simfonični koncert. — 15: Lahka glasba na ploščah. — 16.30: Orkester. — 17: Narodne pesmi. — 19.30: Koncert na čelo. — 20: Slušna igra. — 20.30: Tekmovanje pevskih zborov. — 22: Plesna glasba. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17: Koncert godalnega tria. — 20.20: Prens programa iz Beograda. — Lahka glasba. — PRAGA 19.20: Violinski in klavirski koncert. — 20: Veseligrta. — 22.30: Plošče. — BRNO 19.20: Godba na saksofon. — 20: Program kakor v Pragi. — VARŠAVA 20.02: Večer lotiške glasbe. — 21.15: Orkestralni koncert. — 22: Plesna muzika. — DUNAJ 12: Lahka godba orkestra. — 16.35: Plošče. — 17.35: Koncert solistov. — 19: Lahka glasba. — 21: Schubertova maša v As-duru. — 22.15: Koncert komornega orkestra. — BERLIN 21: Orkestralni koncert. — 22.30: Lahka in plesna muzika. —

Torek 10. aprila

LJUBLJANA 11: Solaka ura: O pomladu Jadranske strže (V. Pirnat). — 12.15: Rуска instrumentalna glasba na ploščah. — 12.45: Poročila. — 13: Čas, plošče. — 18: Otroški kotiček: nastop otrok (Delak). — 18.30: Polke in koračnice v reproducirani glasbi. — 19.30: Pomen sokolstva (Vrhovec Lojze). — 19.30: O streliških družinah (Hinko Ločniškar). — 20: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvone«. — 20.45: Nekaj za res, nekaj za špas, nekaj povesti, to bo za Vas! (Revija Šlagerjev, igrice, kupletov, dogodbov itd.). — 22.15: Čas, poročila. — 22.30: Angleške plošče. BEOGRAD 16.30: Plošče. — 17: Pesmi. — 19: Narodna glasba. — 19.20: Koncert zbora »Dvorske kapele«. — 20.30: Kratičeva opera »Koštanec«. — 22.45: Lahka in plesna glasba. — ZAGREB 12.30: Plošče. 17: Godalni trio. — 20.15: Literaren program. — 20.30: Chopinovi preludiji. — 21: Igra. — 21.45: Plesna glasba. — PRAGA 19.20: Prens opere »Boris Godunov« iz gledališča. — BRNO 19.20: Prens spevoigrice iz olomučkega gledališča. — 20.55: Klavirski koncert. — VARŠAVA 20.02: Mešan glasbeni program. — 21: Prens Mascagnijeve opere »Isabeau« iz milanske Scale. — DUNAJ 12: Plošče. — 17.35: Fantazije in plesi. — 19: Lahka godba orkestra. — 20.15: Brucknerjeva IX. simfonija. — 22.05: Ciganska godba iz Budimpešte. — BERLIN 18.30: Komorna glasba. — 21.30: V velemestu se budi pomlad. — 22.20: Nočni koncert iz Hamburga. — KÖNIGSBERG 19: Orkestralni koncert slovanke glasbe. — 20.15: Mešan program.

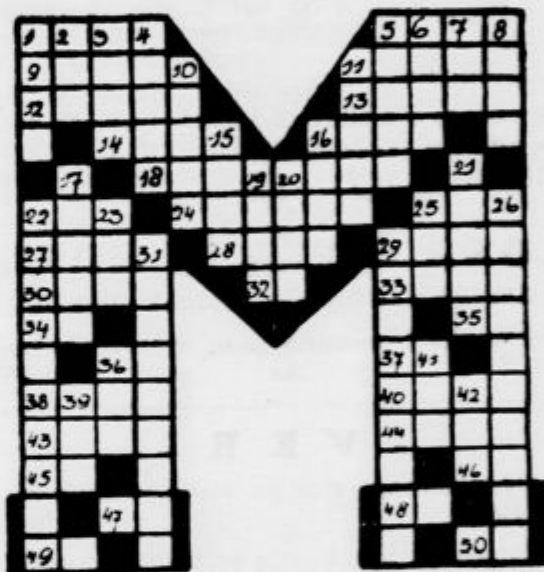
Zdravniška posvetovalnica

H. H. »Biologische Heilkunst« izhaja pri Lattmann und Mayer, Dresden, Altstadt XXVI, Elisenstrasse 51. — Dekle, višee sprete potom operacije lahko popravi vsak dojenček. Večinoma se to izvrši v kakem sanatoriju ali pa v posebnih kozmetičnih zavodih v večjih mestih. Samo vsled ran se rak ne pojavi. Imen zdravnikov iz principijelnih razlogov ne navajamo. — Naročnica. Sigurnega sredstva, da bi dobili večje dojke, ni. Poskusite s krepko hrano

in primerno masažo. — P. Sm. Kakor vam je že zdravnik povedal, je zdravljenje kroničnega vnetja jajčnikov dolgotrajno. Nadaljujte s sedelnimi kopelji in toplimi obkladki, če pa utegnate, pojdite za nekaj tednov v zdravilišče Dobro. — E. P. Ker je perilo še dva meseca izostalo in ker so se istočasno pojavile slabosti v želodcu, posebno zjutraj, nadalje tudi, ker vsaka jed smrdi, je domneva nosečnosti najbolj verjetna. Če je pa ta domneva popolnoma izključena, je treba misliti na slabokrvnost ali pa na kako organsko napako. Priporočamo zdravniško preiskavo. — Dojenček. Ker je kravje in kozje mleko težje prebavljivo nego človeško, je pri umetni prehrani še važnejše nego pri dojenju, da so med posameznimi hranitvami dovolj dolgi presledki. Dete naj dobiva hrano le največ šestkrat na dan, t. j. vsake tri ure; t. j.: ob 6. zjutraj, ob 12., ob 3. uri popoldne, ob 6. in 9. uri zvečer. Ponoči ne sme dobiti nič. Izjemo smemo napraviti le prvi teden, ko mu tudi enkrat ponoči smemo dati mleka. V starosti dveh do treh mesecev se dete že lahko privadi, da pije vsake 4 ure, to je petkrat na dan. Vendar nujno potrebno to ni. Vsekakor pa privadite dete kmalu v drugem polletju, da pije in je samo petkrat na dan: za zajtrk, za dopoldansko južino, za kosilo, za popoldansko južino in za večerjo. — Laže. Najboljše sredstvo zoper predčasno izpadanje las je skrbna, razumna nega las. Če se pa pojavi popolna pleša, je vsaka žrtev časa in denarja, da bi jo odstranili, nesmiselna. Pri močnem izpadanju las je treba natančno ugotoviti stanje las in lasne baze, če je mastna ali suha, mnogokrva ali slabokrvna, če se lupi ali če je gladka, če je ohlapna in mehka ali neprozna in tenka. Šele na podlagi na ta način pridobljenega spoznanja je mogoče urediti smotrno zdravljenje. — A. St. Prehlašenja so v pomladanski dobi pogosta, ker se preveč zaupa solnični toploti in kaj rado obleče lahke obleke in površnike. Ubogajte staro pravilo: Spomladi nosite kolikor mogoče dolgo zimsko, jeseni pa čimdelj letno obleko!

Križaljka „Črka M“

Vodoravno: 1. Stihotvorec, 5. omelo (hrv.), 9. nepravilnost, 11. milijenec ruske carice Katarine II, 12. potrebna pomoč, 13. užitni plazilec, 14. vezba, 16. okence, 18. rusko žensko ime, 22. del vodne površine, 24. žuželka (hrv. 2. skl.), 25. števnik, 27. moško ime, 28. morska žival (2. skl.), 29. sredstvo za uničevanje mrčesa, 30. žensko ime, 32. egip. božanstvo, 33. pesem Paglauruzi-Krilana, 34. dol. mera, 35. ak, 36. pesnitev, 37. tridlnica, 38. italijanski ognjenik, 40. moško ime, 43. Shakespeareov junak, 44. podzemski hodnik (3. skl.), 45.

nem. os. zaimek, 46. avtomobilska znamka, 47. os. zaimek, 48. ozir. zaimek, 49. igralna karta, 50. trgov. kratica.

Navpično: 1. Pripovedna pesem, 2. pravoslavni duhovnik, 3. okrajšava za slovico, 4. del hoje, 5. sladkovodna riba, 6. ona (it.), 7. šport, 8. kriva črta, 10. ruski naziv za svetilnik, 11. morski prehod, 15. gor. v Grčiji, 16. tuj denar, 17. gorovje v Aziji, 19. bog ljubezni, 20. del telesa (2. skl.), 21. boginja mavrice, 22. Rimskega-Korsakova opera, 23. geometrijsko telo, 25. dno, 26. upogljivi kamen v Braziliji, 31. francoski geolog, 29. Leharjeva opereta, 36. število, 39. veznik, 41. sem (hrv.), 42. moško ime.

Rešitev križaljke „Zaljubljenca“

Vodoravno: 1. at; 3. kragulj, 5. ar; 6. up, 8. persil, 10. siromak, 13. tja, 14. Hg, 16. s. r., 17. dan, 19. Job, 21. Sarajevo, 23. prod, 25. Rab, 26. telo, 29. planet, 31. prema, 32. Ema, 34. tla, 35. za, 36. ko, 37. volak, 39. Una, 40. Zn, 41. la, 42. ko, 43. Ig. Navpično: 1. Agapa, 2. Turek, 4. Justina, 7. Pij, 9. lasje, 11. oh, 12. mg, 16. rov, 17. da, 18. ar, 20. bor, 22. ara, 23. proteza, 24. obala, 26. tam, 27. ena, 28. le, 29. pra, 30. le, 31. pl., 33. mak, 34. ton, 36. kuna, 38. on, 40. slog, 42. ki.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Ljubljanski šahovski klub je prvak v Jugoslaviji! Velikonočni prazniki so prinesli odločitev. V finalni tekmi je Ljubljana premagala Beograd v sijajnem razmerju 5½ : 2½. Prestolnica šahovske Jugoslavije je tedaj Ljubljana.

Prav nič gotovo ni bilo, da bo naše moštvo zmagovalo zaključilo svoj pohod v Beograd. Pesimisti so celo pričakovali poraz. Strašil jih je mojster König, ki je znan kot zelo izkušen bореc, strašili so jih beograjski nacionalni mojstri, ki jih je bilo v nasprotnem moštvu kar četvorica.

Zvečer na Veliko nedeljo smo v Ljubljani nestrpno čakali poročila. Prišlo je in razveselilo nas je z zmago. Z zmago, ki je bila nepričakovano izdatna. Na prvih štirih deskah je beograjsko moštvo doseglo samo pol točke! Ljubljana je izgubila eno samo partijo!

Mojster Pirc je premagal Königa. Pirc je v dobri formi. Imam vtis, da igra zelo sveže in podjetno. Na turnirjih, ki se letos obetajo, bo gotovo dobro zastopal svojo domovino. Prej ko slej sem prepričan, da ima odprto pot do visokih uspehov.

Marsikaj v organizaciji našega pohoda v Beograd ni bilo v redu. Toda to so malenkosti, ki jih bomo popravili sami. Naš klub je zelo mlad in zato se še uči. Ima pa najboljšo voljo. Ima pa tudi igralce, s katerimi lahko začne marsikaj. Zmagovita medmestna tekma mu bo v podbudo. Le tako naprej!

Preteklo nedeljo sta v Baden-Badenu Aljehin in Bogoljubov začela svoj dvoboj za svetovno prvenstvo. Ta pomembni boj bo trajal dva meseca, mogoče celo tri. Program mu je zelo obširen, organiziran je kolesarno.

Trideset partij bomo dobili! Zmagovalec mora dobiti večino točk, najmanj tedaj 15 in pol. Toda med temi točkami mora imeti vsaj šest celih, šest dobijenih partij tedaj. Staro pravilo, da odloči šest zmag, je tedaj ostalo, nova je omejitev celotnega števila partij.

Dvoboj je drag. Zato je cela vrsta nemških mest priskočila prirediteljem na pomoč. Predvidenih 30 partij je razdelila med svoje člane, v istem razmerju pa seveda tudi stroške. Aljehin in Bogoljubov bosta tedaj potovala in igrala na različnih bojiščih. Prirejala bosta tudi simultanke, predavanja in propagandne igre.

Prva partija je ostala neodločena. Drugo je Aljehin dobil. Presenetilo me je nizko število potez v tej drugi igri. Samo sedemnajst jih je! Bogoljubov je moral biti zelo površen. V borbi za svetovno prvenstvo bi take reči morale biti nemogoče. Lahkomiselnost nemški prvak ugne pokvariti prireditev, ki bo požrla mnogo denarja. Hkratu pa utegne škodovati novi pripravljenosti šahovskega sveta za velike prireditve.

Iz finalne tekme med Beogradom in Ljubljano prinašam naslednjo zanimivo partijo. Dr. Braun, ki je v nji vdelo belo vojsko, je znan dunajski šahist. Poklic ga je že pred leti zanesel v našo prestolnico. Beli: Dr. Braun Črni: Milan Vidmar ml.

1. d2—c4 d7—d5
2. c2—c4 e7—e6
3. Sb1—c3 Sg8—f6
4. Lc1—g5 Lf8—e7

V zadnjem času se šahovski svet bolj in bolj vrača k ortodoksnim obrambi v daminembu gambitu.

Črni pozna težave Pillsburyjeve obrambe: 5. Sb8—d7 6. Dd8—a5 in se ji zato izogiba.

5. e2—e3 0—0
6. Sg1—f3 Sb8—d7
7. Dd1—c2
Močnejša bo poteza 7. Ta1—c1.

7. c7—c6
Marsikoga bo ta na videz pohvalni odgovor presenetil. Znano je namreč, da črni takoj lahko igra 7. c7—c5. Črni pa ima to pot novo idejo.

8. Ta1—d1
Tako je beli običajno nadaljeval.

8. a7—a6!
9. a2—a3
Še si beli domišlja, da črni nima dobrih potez in da ga je treba izstradati.

9. b7—b5!
To je ideja, ki jo sicer že poznamo iz stiličnih variant, ne pa v tej.

Črni hoče izsiliti otvoritev linije c ali pa odgovor c4—c5. V prvem primeru bi rad na odprti liniji nadlegoval belo damo, v drugem pa bi udaril z e4—e5.

10. c4×b5 c6×b5
11. Lf1—d3 Lc8—b7
12. Sf3—e5

Ta poteza je le na videz dobra. Črni ima zelo skrito in zelo izdatno nasprotno potezo.

12. h7—b6!
13. Lg5—h4?
Odločena napaka.

13. Sd7×e5!
Ta udar že osvaja kmeta.

14. d4×e5 Sf6—g4
15. Lh4—g3 Le7—h4!
Za kmeta na e5 ni rešitve več!

16. Dc2—e2 Lh4×g3
17. h2×g3 Sg4×e5
18. Ld3—b1 Dd8—e7

Črni mora seveda misliti na napad, ki bo prišel iz belega tabora na linijah g in h. Ubrani se ga namerava z nasprotnim napadom v sredini. Načrt je popolnoma v redu.

19. f2—f4 Se5—c4
20. g2—g4 e6—e5!
21. g4—g5 e5×f4
22. Dc2—c2

Beli se seveda boji zamenjave.
22. g7—g6
23. g5×h6 Df7×e3+
Na 23. Sc4×e3 bi beli še imel izgovor 24. Dc2—e2

24. Ke1—f1 Dc3—g3
Grozil Sc4—e3+. Beli je izgubljen.

25. h6—h7+
»Maščevalni šah«.

25. Kg8—h8
26. Td1—d3 Sc4—e3+
27. Td3×e3 f4×e3
28. Th1—h3 Dg3—e5
29. Sc3—e2 d5—d4
30. Dc2—d3 Dc5—f6+

Zraketa konca.
31. Kf1—e1 Df6—f2+
32. Ke1—d1 Df2—f1+
33. Kd1—c2 Lb7—e4!

Beli se je vdal. Na 34. Dd3×e4 sledi namreč 34. Df1×e2+ 35. Kc2—b3, Dc2—c4 mat, oziroma 35. Kc2—b1, Dc2—d2 mat. Dobra, sveža partija!

Peen:

O dednosti

Zadnjič sem poslušal neko sodno razpravo, ki je bila po svoji naturi zelo grda in žalostna. Šlo je zopet za nakazno rano na »našem sicer zdravem narodnem telesu«. Kaj se hoče, slabi časi odkrijejo marsikaj gnilega, kar ostane sicer pod polituro dobrobitja prikrito in nepoznano. Ob tej priliki se je mnogo govorilo o dednosti.

Dednost je usodna zadeva in človeka kar pretresejo temne besede grmečega Jehove: »—maščeval bom grehe očetov na otrokih do četrtega rodu.« Učenjaki vseh narodov si od primera do primera belijo glave, kje prav za prav neha odgovornost posameznika.

Po tisti žalostni razpravi sem se zleknil po postelji in razmišljeval sem o svojih dedih in starih stricah. Rajni oče mi je časih pravil to in ono o njih.

Bil je na primer pri hiši star stric — ime sem pozabil, zdi se mi, da ga je še oče imenoval zdaj tako zdaj drugače —, ki je bil od sile močan. Bruno, s katerim so imeli štirje možje dovolj opravka, je nosil na ramenu kakor za šalo, še živžigal je zraven. Pаметi je bil bolj nedolžen — neke sorte Klepek ali kaj? Z neverniki se sicer ni boril, pač pa je s pridom pomagal pri hiši. Splah bi pa ne bilo po njem ne duha ne sluha več, da ga ni otel pozabljenju njegov znameniti,

neoporečni, korenito-zdravi želodec! (Bo že držalo: tega imam torej po njem!)

Nekoč je drvaril v hribu in užejalo ga je. Vode v naših krajih ni kaj prida in mož je iskal kaj hladilnega. Pa ugleda grmič z lepimi temnimi jagodami. Do sita se jih je nazobal. Kar ga prične nazarensko čreviditi. Pride domov in potoji ži gospodinj. Da mu je slabot. Take in take jagode da je zobal. »Jezus, Marija — volje jagode! Umrli boš!« zavpije gospodinja in skoči po latvico mleka. Stric je mleko popil, z legnato se je odpravil za hlev in se temeljito izbljuval. To je bilo v soboto zvečer. V nedeljo je bil pri prvi maši na Vrhpolju in sosedje — ki so zvedeli za njegovo smolo — so ga pri šilu žganja dokaj občudovali. — Neverjetno? Kaj pa Rasputin? (Bo že držalo: zdrav želodec po starem stricu!)

Potem so tu trije strici Komarji. Trije bratje, korenine, spoštovani trdni gospodarji. Vrag pa je imel kremplje vmes: jezike so imeli, da nikoli nikjer tega! Vsa sosenska se jih je bala: če Komar vpiči — zaboli! Ujedljivci, zadirneži, šaljivci — pa nikoli brez ostje v zlobe. Brez prekanja so jim gostje v gostilni na praznik prepuščali mizo, da v bratski slogi počaste Epikura: vedro vina in pol teleta! (Zloben jezik? Jaz?! Hm! Torej po stricih Komarjih — odgovornost odklanjaj!)

Stari ožak od Krtine! Početnik in junak našega rodu! Vselej me ponosno iz-

preleti, kadar se spomnim njegove zgodbe. Vredna je, bogme, da jo opiše dostojnejše pero!

V mladih letih je rokovnjačil z velikim Grogo po Udnem borštu in po kamniškem kotu, strah in trepet popotnemu bogatstvu na cesarski cesti! Sam bog naj sežanje vsa negarska junaška razbojstva! Ko pa mu je bilo petintrideset let, je šel vase, zapustil je hajduško tolpo in šumo ter stopil pred župnika. Tako in tako: grešil sem, ropal, kradel in nečistoval — kesam se in rad bi prišel pošteno življenje! Župnik pa je bil moder mož in našel je dopajenje nad spokornim grešnikom. Sprejel ga je v svojo čredo. In ni mu bilo žal: spokornik se je lotil dela, ni se pretepal ne popaval — živi zgled omahljivcem. Ker je bil zal na oko, visokega čela in jeklenih mišic, je kmalu našel brhko nevesto. Popeljal jo je pred oltar in zagospodaril na gruntu, da je bilo veselje. Njive so mu plenjale, žena mu je rodila zdrave in ubogljive otroke, rastle je v časti pri ljudeh in v milosti pri Bogu. Tako je ukaal let osemdeset. Neke nedelje — vse pomembne stvari se zgodijo na Gospodov dan — je ležal — stavec — za pečjo in razmišljal o poslednjih stvareh. V vaški krčmi pa so se godile tisti čas žalostne stvari. Fantje iz sosednje vasi so prišli izživat domačo mladost. Beseda je dala besedo, vino je stilo svoje — mirna krčma je završala v besnem pretepu. Litri in polomljeni stoli so frčali po zra-

ku, ranjenci so stekali po koteh. In bila je podoba, da bo domačin podlegel. Zalostni glas o porazu je prišel od starca na peči in ga zbudil iz premišljevanja o smrti. In zgodilo se je čudo: betežni stavec je skočil izza peči ... Prebudil se je stari lev! Niti niso pomagale prošnje in besede, iztrgal se je preplašenim svojcem iz rok in odvihral dolg, golorok, z razmršenimi belimi lasmi v noč ... Nekje v plotu je izruval ogromen kol in z njim, visoko dvignjenim nad sivo glavo, se je zapodil skozi vrata krčme med zmage pijane prihajajoce ... Boj je zadivjal s podvojenjo silo. In dolgi, sivi stavec ni odnehal prej, dokler ni bil madaž vasi opran. Opran pa je bil temeljito: trije mrtvi so obležali na bojišču, stari junak pa se je s prebito lobanjo komaj zavlekel do domače hiše. Položil so ga v posteljo. Obrnil se je v steno in obmolknil. Niti zavzdihnil ni. Edine besede, ki so jih še slišali iz njegovih častiljivih ust, so bile — da mu ni žal, ker je šlo za čast vasi! Ko so mu povedali, da so trije mrtvi, je dejal: Mhm! — nato je umrl. Pokopali so ga z vso častjo, ker ni kazalo, da bi tako spoštovanega gospodarja zagrebeli v neblagoslovljeno zemljo. — To je zgodba o mojem starem očaku! (Kaj imam po njem? Nu — res ne vem!)

Eh — da, usodna zadeva je dednost! Učenjaki si od primera do primera belijo glavo, kje prav za prav neha odgovornost posameznika!

Obisk pri pigmejcih

Najsvojevrstnejše človeško pleme, ki se ogiba svetlobe

Znana raziskovalca pritlikavih rodov, profesorja dr. Martin Gusinde in dr. Schebesta, oba patra, sta ostavila svojih tihih mešičkih celici v samostanu sv. Gabriela v Mödlingu pri Dunaju, da bi prebrala novo leto dni med pigmeji v Kongu. Pater dr. Schebesta je, kakor se bodo naši čitatelji morali spominjati, predaval lansko leto v Zagrebu o tem zanimivem ljudstvu in smo tudi mi takrat o tem obširno poročali. Na novi ekspediciji hoče s svojim tovarišem proučiti predvsem pigmejski jezik, ki kaže znake najstarejšega jezika. pigmejske običaje, vero in biološke plemenske znake.

Pigmeji so nedvomno najsvojevrstnejše človeško pleme, je dejal dr. Gusinde nekemu novinarju pred odhodom. Označuje jih predvsem njih mala rast. Povprečna višina ženske je 130 cm, moški so 18 do 20 cm višji. Roke in noge so jim prekomerno dolge in tanke, glava, posebno čelo, velika, koža jim je rumenkasta, kar je gotovo v zvezi z njihovim življenjem v pragozdnem mraku (svetlobi izogibajo), po telesu so močno poraščeni. Navzlic vsemu ne delajo vtisa pookvečenosti, temveč preprosto zdravega, krepkega in odpranega plemena. Med njimi in zamorci je večja razlika nego med zamorci in Evropejci.

Pigmeji žive samo še na petih ozemljih sveta in med seboj ne predstavljajo enotnega plemena. Najdemo jih v Belgijskem Kongu, na Malaki, na Andamanih, Filipinih in Novi Gvineji. V Kongu, v bližini reke Ituri in zapadno od Albertovega jezera, živi kakšnih 20.000 pritlikavcev, v vsej Afriki kakšnih 100.000.

Z Evropejci so imeli doslej zelo malo stikov. Pred kakšnimi 250 leti so v njihove pragozde vdrl zamorci in med obema plemenoma se je razvil čudno sožitje, ki se kaže v njih živem medsebojnem trgovanju. Zamorci dobavljajo pigmejem železo, orožje, sol in strupe (te rabijo pigmeji za svoja kopja in puščice), pigmeji pa jim vračajo meso in sadeže. Tudi začoni so med obema plemenoma čisti, kadar vedno le med zamorskimi možmi in pigmejskimi ženskami. Dr. Gusinde meni, da prevladujejo pri potomstvu iz takšnih zakonov pigmejski znaki, ker so pigmeji v primeri z zamorci krepkejši in čistejša rasa. Tudi to vprašanje nameravata učenjaka raziskovati na tej ekspediciji. V ostalem je verjetno, da so pigmeji v Kongu marsikateri svoj telesni znak dobili v teku tisoletij šele v tej deželi pod vplivom okolice, kajti ni verjetno, da bi bila to njihova prvotna domovina. Tako so dobili rumeno barvo in izbuljene oči gotovo v mračnih kongoških pragozdih, ki jih že ob petih popoldne zakrije megla in se dvigne šele okrog devetih jutraj naslednjega dne. Vrh tega divjajo tam vsakodnevne strašne nevihte, o kakršnih v našem pasu nimamo niti pojma.

Kako žive pigmeji, je še malo znano. Vemo le, da je njih inteligenca izredno velika, isto tako njih spretnost na lovu najnevarnejših živali. Silno ljubijo petje in ples, verujejo pa v enega samega boga. V splošnem so dobrodušni. Učenjaka sta med ostalimi znanstvenimi aparatami, kinematografskimi in fotografskimi kamerami, fotografirali, vzela s seboj tudi aparat, s katerim bosta raziskovala vprašanje krvnih skupin pri tem zanimivem, prastarem ljudstvu.

Gospodje!

Moderni vzorci blaga za spomladanske obleke
so dospeli. Najugodnejši nakup oblek po meri je in ostane pri

Drago Schwab, Ljubljana

Nova operacijska tehnika

Umrljivost po težkih operacijah v spodnjem delu telesa je, kakor znano, še vedno zelo visoka. Ruski kirurg prof. Spaso-Kukotski pa pravi, da je našel sredstvo, ki to umrljivost močno znižuje. Po dolgotrajni praksi je prišel do prepričanja, da je kriva številnih smrti po takšnih operacijah telesna oslabelost pacientov, ki prihajajo s praznim želodcem in črevesjem na operacijsko mizo.

Njih življenjska sila je zaradi tega močno padla, to pa olajšuje nastanek nevarnih kislin v drobavju. Zato je prof. Spaso-Kukotski svojim pacientom sprva takoj po operaciji dajal politrsko mešanico vsakovrstnih redilnih in krepčilnih snovi, kakor alkoholnih pižev, jajec, masla in mleka. Ta mešanica je vsebovala kakšnih 4000 kalorij. V zadnjem času je šel še dalje in predpisuje pacientom krepčilo že pred operacijo. Po njegovih navedbah je rezultat tak, da se je umrljivost od 16 odst. znižala na 4,1 odst., kar je vsakogar velik napredek.

Nov izstrelek

Sheffieldski oboroževalni industrijec Robert Hadfield je pred kratkim sporočil javnosti, da so njegovi tehniki napravili načrt za nov izstrelek nenavadno probojne sile. Gre za nov tip granate, ki preklanja jeklene plošče, ki so jih smatrali do danes za povsem varne pred obstreljevanjem. Granata ima še potem, ko prebije jekleno ploščo, toliko moči, da napravi 9 milj zračne poti. Deformacija projektila pa je celo potem tako malenkostna, da se granata lahko še enkrat odstrelji.

Čitajte tedensko revijo "ŽIVLJENJE IN SVET"

Nesrečni dobitniki

Milijoni, ki svojim lastnikom niso prinesli sreče

Pariški listi se še vedno zanimajo za usodo novih bogatinov, ki so pri letošnjih zrebanjih francoske državne loterije zadeli glavne dobitke. Tako lahko pa ni več dobiti kakšne vesti o njih, kajti možje imajo grozovit strah pred tiskom, ki jim je spravi s svojo indiskretnostjo cele plazove maledovalnih in tudi grozečnih pisem in ljudi v hišo. Skrivajo se, kolikor se morejo. Posebno prvi med glavnimi dobitniki, brivec in lasuljar Bonhoure iz Tarascon, je novinarjem gorak, ker so ga razvpili za velikega darežljivca in razpisnika, dočim se je po prvi, umrljivi omami nad dobitkom vedel čisto pametno. Pisali so, da je svoj lokal daroval svojim pomočnikom, dočim ni niti malo mislil na to. V remisii ga je dal samo nekaj preurediti in si je o mislil poseben ondulirni stroj. Poleg tega si je pač kupil cenen gradilni avtomobil, ki mu je pa povzročil že dosti stiski.

Tudi prodajalec kuriva Ribière v Avignonu bi bil svoj prodajalno najrajši obdržal, toda ni bilo nobenega kupca več vanjo, ker mu je vse mesto zamerilo, da noče razdeliti svojih milijonov med ljudi. V tem primeru bi jih pa moral imeti seveda najmanj desetkrat toliko. Tako je izgubil vse prijatelje in je bil primoran izseliti se na Riviero, kjer živi sedaj precej mirno. Seveda pa mu je ostala žena, ki se je hotela pred dobitkom zaradi njegovega lahkoživnega življenja že od njega ločiti. In to, da mu je ostala, je možu še največja bol.

Peka Feliksa Raynaua iz Cavaillona pa skoraj niso mogli več dobiti. Izginil je s svojim sinom iz rodnega kraja, ker se je zrušilo nanj preveč ljudi in pisem, ki so vsa špekulirala na njegove milijone. Z veliko težavo ga je neki časnikiar izsledil v bormem podstrešnem stanovanju v marseillem starem mestu in je ugotovil, da je ves okupiran. Sanja samo o tem, da bi se nekam akrl tako, da bi ljudje ne prišli do njega ali da bi vsaj ne vedeli, kdo je.

Velike stiski ima tudi bivši kovinar Fremeaux; ta je sicer mirnejši, za ljudi se ne briga dosti in živi udobno od obresti, ki so mu jih prinesli milijoni. Pač pa ima dve mladi hčeri, ki se sedaj mučita z mislijo in tudi njega mučita, da jima fantje dvorijo samo zaradi očetovega denarja.

ČE BEREŠ TO, IZVEŠ:
da bodo truplo umorjenega romunskega ministrskega predsednika Duca v začetku maja prepeljali v občino Ursani, kjer ga bodo pokopali v ondodnem samostanu;
da je angleška kraljica Mary zbolela in ne sme zapustiti bolnišnice sobe;
da so se dni pred bolgarskim Sbornjem v Sofiji demonstrirali brezposelni, ki so zahtevali podporo za velikonočne praznike;

da je v Kafr Elu v Spodnjem Egiptu eden uničil 400 hiš;
da je odpotoval na otok Sv. Helene francoski napoleonslovce Marcelle, ki bo prenovil Napoleonovo hišo v Longwoodu v muzej, ki bo kazal natančno isto sliko kakor tedaj, ko je živel na Sv. Heleni Napoleon v prognanstvu;

da imajo metulji čutila na nogah;
da je v ameriških Zedinjenih državah najmanj šest delujočih ognjenikov, čeprav omenjajo učne knjige samo enega z imenom Mount Lassen;

da je moskovska vlada postavila pred sodišče 83 verižnikov z živili;
da so Rusi pravkar izdelali nov zemljevid arktičnih dežel, ki vsebuje rezultate najnovejših odkritij okoli severnega tečaja;

da je francoska letalka Marysa Hilszova v sredo odletela iz Šanghaja proti Nankingu;
da kanjska vlada namerava uvesti smrtno kazn;

da je illinojski trgovec Charles, ki se je bil rešil pri katastrofi »Titanica«, utonil v nekem plitvem potoku;
da so nemške oblasti prepovedale valček, polko in mazurko, češ da to niso ples nemškega izvora;

da je v Sao Paulu te dni strela udarila v cerkev, kjer sta stala pred oltarjem hči generala Brasija in njen zaročenec. Streliš je ubila ženina in nevesto.

Zora voda
proti sivim lasem!
Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.

Odobrena od higienskega zavoda v Ljubljani pod št. 2392-933 kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh siguren in trajen. Cena steklenici brez poštne Din 35.—

ZORA VODA I. OREL
ZAGREB, Radićeva (Duga) ulica 32

Pri naročilu navedite vašo naravno barvo las. 63

I V E R I

Na vprašanja srca ne more odgovorjati razum.

Zenske so uganke. Če so nagradne uganke, varuj se dobiti!

Duh ugovaranja je čisto duh bedakov.

Nova signalna raketa

Bremenski inženjer Poggensee je izumil novo signalno raketo, ki se je pri poskusih zelo dobro obnesla. Vrže jo v vodo, narkar se sama vzgibe in se dvigne navpično v zrak. Ko doseže najvišjo višino, iztrese žarilna telesa, ki padajo polagoma s padali. Opaziti jih je še na daljavo 30 km in ker se vrtilo, se vidi na vse strani. Največja prednost nove rakete je v tem, da žari 100 do 120 sekund, dočim so dosedanje rakete opozarjale svojo okolico nase kvečjemu par sekund.

NEKAJ ZA VSE

Delirium tremens nastopa običajno šele po petih letih hude alkoholne zlorabe.

Jajca spadajo med najbolj redilna živila. Posebno redilen je rumenjak, ki daje 60 kalorij, dočim jih daje beljak samo 10. Rumenjak vsebuje namreč 3 g beljakovine in 5 g maščobe, beljak pa le 3 g beljakovine. Vrh tega je v rumenjaku veliko železa, zato so jajca tako pripravna jed za slabokrvne in otroke.

Dolgi ljudje imajo običajno nekaj višji krvni pritisk nego majhni.

V kubičnem centimetru mleka je po kvantiteti 2 in pol do 11 milijonov najdrobnejših kapljic maščobe.

V slučajih zastrupljenja povzročena po zastrupljenju pokvarjenih jedi kakor tudi po alkoholu, nikotinu, morfinu, opiju, kokainu je uporaba naravne »Franz Josefove« grelnice bistven pripomoček. Zdravniška strokovna dela navajajo, da pri zastrupljenju s svincom staropreizkušena »Franz Josefova« voda ne odpravi samo trdovratno zastrupitev, temveč da učinkuje tudi kot specifično protisredstvo. »Franz Josefova« grelnica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

ČE BEREŠ TO, IZVEŠ:

da bodo truplo umorjenega romunskega ministrskega predsednika Duca v začetku maja prepeljali v občino Ursani, kjer ga bodo pokopali v ondodnem samostanu;
da je angleška kraljica Mary zbolela in ne sme zapustiti bolnišnice sobe;
da so se dni pred bolgarskim Sbornjem v Sofiji demonstrirali brezposelni, ki so zahtevali podporo za velikonočne praznike;

da je v Kafr Elu v Spodnjem Egiptu eden uničil 400 hiš;
da je odpotoval na otok Sv. Helene francoski napoleonslovce Marcelle, ki bo prenovil Napoleonovo hišo v Longwoodu v muzej, ki bo kazal natančno isto sliko kakor tedaj, ko je živel na Sv. Heleni Napoleon v prognanstvu;

da imajo metulji čutila na nogah;
da je v ameriških Zedinjenih državah najmanj šest delujočih ognjenikov, čeprav omenjajo učne knjige samo enega z imenom Mount Lassen;

da je moskovska vlada postavila pred sodišče 83 verižnikov z živili;
da so Rusi pravkar izdelali nov zemljevid arktičnih dežel, ki vsebuje rezultate najnovejših odkritij okoli severnega tečaja;

da je francoska letalka Marysa Hilszova v sredo odletela iz Šanghaja proti Nankingu;
da kanjska vlada namerava uvesti smrtno kazn;

da je illinojski trgovec Charles, ki se je bil rešil pri katastrofi »Titanica«, utonil v nekem plitvem potoku;
da so nemške oblasti prepovedale valček, polko in mazurko, češ da to niso ples nemškega izvora;

da je v Sao Paulu te dni strela udarila v cerkev, kjer sta stala pred oltarjem hči generala Brasija in njen zaročenec. Streliš je ubila ženina in nevesto.

da je v Sao Paulu te dni strela udarila v cerkev, kjer sta stala pred oltarjem hči generala Brasija in njen zaročenec. Streliš je ubila ženina in nevesto.

Sejem za kravje zvonce

Vsako leto spomladi imajo v Arlesu na Francoskem sejem kravjih zvoncev, na katerem izbirajo živinorejci domača razbijala za govedo in drobnico

Bodoča vojna

bo iztrebila Evropo, najbolj pa bodo trpeli civilisti

Ugleden japonski politik in bivši minister, Jukio Ozaki, je izdal knjigo z naslovom »Japonska na križišču«, v kateri obravnava možnosti in peripetije bodoče vojne.

Ozaki je trdno prepričan, da se bo belo plemo zapletlo v novo svetovno vojno, v kateri bi Japonska lahko igrala vlogo jezička na tehtnici. Ta vojna se bo izvajala skoraj izključno v zraku, kajti veliko bolj učinkovito je napasti sovražna mesta z letali, ki imajo brzino 200 do 300 milj na uro, nego z zastarelimi, čeprav tudi motoriziranimi načini po kopnem. Namestu z dolgotrajnimi operacijami in napadi na trdnjave, bodo nasprotniki skušali doseči zmago z zračnimi napadi v notranjost sovražnikove dežele, z napadi na municijske tovarne, banke in vladna poslopja. Pri tem bo glavno trpljenje padlo seveda na civilno prebivalstvo, a temu ni mogoče odproti. Vse težnje, da bi se vojna humanizirala in civilno prebivalstvo zaščitilo, so absurde. Svaha vojne je, da uničuje človeška bitja in blago, močje in žene, ki proizvajajo v zaledju municijo in živila, so pa prav tako nevarni kakor vojaki na fronti. Dokler bodo vojne, bo treba pač seči po

vseh sredstvih, da se zmaga sovražnika prepreči, in demoralizacija zaledja s strupenimi plini, bakterijami in bombnimi napadi na odprta mesta je gotovo najučinkovitejša orožje.

Če se tega zavedamo, nam ne bo težko razumeti, kaj bi pomenila bodoča vojna za Evropo, kjer ležijo mesta razmeroma tesno skupaj. Obramba proti letalskim napadom je skoraj iluzorna, prav tako obramba s pomočjo letal samih. Letalo ima pomen le kot napadalno orožje, zato bodo stremeli za tem, da ga uporabijo čim izdatneje in čim hitreje, po možnosti še pred vojno napovedjo. V nekoliko dneh bi napadi celih rojev bombnih letal uničili vsa važnejša mesta in pomorili njih prebivalstvo s strupom, ognjem, plinom in bacili. A ker velja to v enaki meri za vse, ki se vojne udeležujejo, bo rezultat ta, da bo bodoča vojna izbrisala evropske narode iz svetovne zgodovine in uničila njihovo civilizacijo dokončno.

Ozaki zaključuje svoja izvajanja z besedami, da je zaman zapirati oči pred temi nevarnostmi. Ne govorjenje ne konferenice jih ne morejo odpraviti, temveč samo dejanja.

Propadanje hotelske obrti v Ameriki

Zadnja statistika je našla v New Yorku 329 hotelov, od katerih sta danes dve tretjini brez pomena, ker ne delujejo več ali pa imajo velike izgube. Hipotekarni upniki so odpovedali hotelierjem kredite ter postavili obovrat pod nadzorstvo posebnih zaupnikov. Ta reč je imela za posledico, da so izgubili zavodi, ki so delničarji hotelskih podjetij, 20 milijonov dolarjev. Ta izguba zadene zopet najmanjše šteditelje, kajti »velike ribe« so o pravem času potegnile kapital nazaj in so se tako rešile.

Tudi za bodočnost ima newyorská hotelska industrija slabe izgledje. Direkcije hotelov se trudijo samo toliko, da pokrijejo hipotekarne obresti, davke in tekoče izdatke. O tem, da bi prejemali delničarji kakšne dividende, trenutno ni govora. Ker pa imajo hotelska podjetja kljub temu izgubo, so nekateri hoteli prišli na novo idejo. Postavili so v pristanišču, železničnici, svoje »runnerse«, t. j. agente, ki umejo s sladkimi besedami in vabami pripeljati goste v hotel. Cene za sobe so se znižale za polovico. V hotelu »Waldorf-Astoria«, ki je eden prvih v New Yorku, stane sobe 5 dolarjev dnevno, v hotelu »Roosevelt« tri dolarje, v drugih hotelih je cena za sobo samo 1 dolar na dan. Nekateri hoteli dobavljajo gostom zastoj časopise, drugi ne računavajo nič postrežbe, če se hrana servira v sobah itd. Hoteli, ki so prej silno pazili na dostojnost, dovoljujejo danes gostom vsakojake svobodočine, med drugim tudi sprejemanje žensk.

Za dobro in slabo voljo

Jurček se pelje s sestrico na tramvaju. Ker pa venomer vpije, ga sestrica pokara: »Če ne boš priden, te bo pojedel ta mož tukaj.« Nato pravi Jurček sestrici kazno na moža z goščo: »Naj rajši poprej poje tega, s katerim se pravkar davi.«

Neki ruski knez je povabil angleškega poslanika na kosilo. Anglež je bil pri mizi tako neroden, da je prevrnil steklenico rdečega vina. Ruski velikaš, ki je bil znan grobian v takšnih trenutkih, je rekel:

»Ali se takšne reči pogostoma dogajajo na Angleškem?«

»Visokost, dogajajo se večkrat, samo s to razliko, da ljudje o njih vedno molče.«

Kelmorajnska policija je imela prejšnje čase v svojih vrstah velike originala. Nekeč je zasadel stražnik nekega gospoda, ki je ribaril ob vodi. Potegnil je iz žepa beležnico, zabeležil ime in prosil gospoda za pet mark.

Gospod je potegnil iz žepa bankovec za 10 mark, ki mu jih stražnik ni mogel menjati. Zato ga je pobaral: »Veste kaj, gospod? Bodite tako prijazni, pa se slecite in planite v vodo. To namreč stane tudi pet mark, potem nama ne bo treba menjati denarja!«

Trije Američani so stanovali v 99. nadstropju nebotičnika. Nekega dne so vsi trije prišli zelo pozno domov. Dvigala niso delovala in ni jim preostalo nič drugega, kakor da so se napotili peš v svoja stanovanja. Da bi si pri tem kračali čas, je eden izmed njih predlagal, naj bi pripovedovali zgodbe. Prvi je govoril do 33. nadstropja, drugi do 66. nadstropja. Ko je prišla vrsta do tretjega, se je hahhal do 70. nadstropja, od 70. do 75. nadstropja pa je mislil, da bi si kaj izmislil. Ko sta ga slednji prijatelja naskočila, češ, zdaj pa še ti povej svojo zgodbo, se je namuznil in dejal: »Veste kaj, povedal vama bom, da smo pozabili ključ od našega stanovanja v pritličju!«

Tragedija pred 5000 leti

Učenjaki so nedavno odkrili v Domnici okamenelo človeško lobanjo. Najdba je povzročila v čsl. javnosti splošno senzacijo. Klub čsl. turistov je poslal zaradi tega v Domnico predstojnika geološkega oddelka na Karlovi univerzi v Pragi prof. Radima Ketnerja, ki je po zelo utrudljivem raziskovanju podzemlja našel še sedem človeških okostij, ki so ležala pod prodom. Okostja so odkopali in dognali, da tvorijo približno iz iste dobe kakor okamenela lobanja. Vse kosti so prevlečene s precej debelo plastjo apnenca. Podoba je, da gre za skupino ljudi iz neolitike dobe pred 5000 leti. Najbrž je pripadalo tem sedem oseb eni družini, ki so se morda hoteli umakniti iz jame pri kakšnem naravnem pojavu (morda potresu), a jim je postal beg pred usodo nemogoč ter jih je zasulo kamnanje na potu iz podzemlja. Univ. prof. Ketner proučuje dalje in upa, da bo prišel v Domnici še do drugih zanimivih odkritij.

Umetna svetloba in kokošja jajca

Kokoši nesejo pozimi manj jajc kakor v drugih letnih časih. Zakaj? Dnevi so pozimi krajši in kure ne morejo toliko pojedti kakor v toplejših letnih dobach. Zobjejo samo toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da se ohranijo pri življenju. To je tudi vzrok, da nesejo pozimi manj jajc kakor drugače.

Izkušeni kokošjerejci pa so eksperimentalno dognali, da se da temu zlu odproti. Če se n. pr. podaljšajo kratki zimski dnevi z umetno svetlobo, pojedjo kure več, zato pa tudi več nesejo. Praktični primeri pa kažejo kljub temu, da morajo kokoši vendarle nekoliko časa počivati. Če nesejo več jajc pozimi, nastopi počivalna doba poleti. Stevilo jajec, ki jih kokoši znesejo torej ostane vedno enako, spremeni se samo način zimske produkcije, ki pa se izplača.

A NEKDOTA

Francoski pisatelj Gustave Flaubert je bil strasten ribič. Često je sedel pred svojo hišico na stol ali v travo, vrgel trnek v vodo in se zatopil v globoke misli. Nekeč ga je ogovoril kmetič: »Gospod Flaubert, na tem kraju ne boste nikoli ničesar vlovili! Pojdite nekoliko višje, tam nad mlinom mrgoli postvi. Potegnili boste vsakih pet minut eno iz vode! Pisatelj mu je na to odgovoril: »Prijatelj, našepša hvala za vaš nasvet, to, kar ste mi povedali vi, vem zdavnaj že sam, toda prav takšno opravilo bi me preveč motilo.«

VSAK DAN ENA

»Tu imate rezultat mojega rumenega čistila za čevlje! In zdaj mi dajte desno nogo, da vam pokažem rezultat mojega črnega čistila!«

(»Journal«)

Jean Blagini, ki je zadel veliki dobitok, v krogu svoje rodbine

Sokolstvo

Lep napredek našega Sokolstva

Savezno načelnništvo je podalo na zadnji seji uprave saveza prav zanimivo poročilo o svojem delu v zadnjih mesecih. Istovestno pa je poročal tudi savezni statistični odsek o delovanju našega Sokolstva v letu 1933, ki je sestavljal svoje poročilo na osnovi statističnih podatkov, zbranih po vseh društvi in četah. Zato smatramo, da bi bilo umestno, ako izve zlasti iz izvajanja načelnštva tudi širša javnost, kaj vse je Sokolstvo storilo in na kaj se polagoma, toda vztrajno in nevezljivo pripravlja.

Ako v velikih obsevih premetiramo položaj v našem Sokolstvu zadnja štiri leta, potem moremo ugotoviti naslednje: Takoj po osvojitvi Sokola kraljevine Jugoslavije je zletala nova tvorba izvesti I. vsesokolski zlet v Beogradu, ki je bil zamišljen že po prejšnjem JSS. Zlet je bil v marsičem mejna točka. Zlasti pa je bil signal za skoraj prekomerno ustanavljanje novih društev in čet v onih predelih države, kjer dosedaj Sokolstva ni bilo. Organizacija je tekoma let 1930 in 1931 narasla za preko 100 odstotkov, kar je dalo vsem njenim upravnim organom mnogo posla, tem večja pa je bila odgovornost tehničnega vodstva, ki je prav za prav prevzelo na sebe levji del dela, da tudi v novih edinicah prične normalno sokolsko udejstvovanje. Naslednji let 1932 in 1933 pomenita za naše Sokolstvo dobo mirnejšega razvoja in konsolidacije novih edinic, od katerih večina prav lepo deluje.

Ob takih prilikah je bilo delo tehničnega vodstva po ogromnem razvoju do leta 1932. posvečeno hitremu organiziranju, kasneje pa temeljitemu notranjemu delu, katerega prve plodove smo že videli na pokrajinskem zletu v Ljubljani l. 1933. in se bodo letos pokazali po ostalih župah na pokrajinskih zletih v Sarajevu in Zagrebu. Načelnštvo in tehnični odbor sta zadnji pretekli leti v resnici izrabila za konsolidacijo dosedanjih edinic. To pričajo ne samo razne prireditve vnanje in notranje značaja, temveč tudi statistični podatki.

Tehnično vodstvo je lepo organiziralo letošnje savezne smučarske tekme v Bohinju in savezni smučarski tečaj v januarju na Voglu, ki je bil dobro obiskan. Pristopilo pa je tudi k trdni organizaciji saveznih smučarskih sodnikov s tem, da je izvršilo vrsto sodniških izpitov po raznih župah. Da se je delo v vseh župah poglobilo, pričča dejstvo, da se je za prve izbirne tekme za mednarodno tekmovalstvo v Budimpešti prijavilo izredno veliko kandidatov in kandidatkinj iz vseh večjih sokolskih središč v državi, dočim smo bili poprej navsezoglj na ljubljanska sokolska društva. Savez sam pa je podprl delo načelnštva s tem, da je dal vsem župam na razpolago dovolj sredstev za stalne župne potujoče vadijele. Poleg raznih prednjaških tečajev itd. je načelnštvo sestavilo lep načrt za delo v letošnjem letu. Vršil se je že ženski savezni vadijski tečaj, sledil mu bo moški tečaj, 8-dnevna šola za telovadbo brez telovadnega orodja, kar bo zlasti dobrodošlo vsem onim edinicam, kjer si zaradi težke gospodarske stiske ne morejo nabaviti orodja. Nekaj borcev namerava poslati v 6tedenski vadijski tečaj češkoslovaškega Sokolstva v Pragi.

Na letošnjih večjih prireditvah moremo zaznamovati, da bo ob priliki pokrajinskega zleta v Zagrebu savezno načelnštvo izvedlo lahkoatletске tekme, vršile se bodo III. savezne tekme v odbojki, z večjo deputacijo se bomo udeležili pokrajinskih zletov češkoslovaškega Sokolstva v Ustini nad Labo in Opavi, naše opazovalce pa bomo poslali tudi na pokrajinski zlet poljskega sokolskega saveza v Poznanju. Mnogo važnosti polaga načelnštvo sigurno tudi na udeležbo jugoslovenskih mednarodnih tekmovalcev pri tekmah v Budimpešti.

Toda naše Sokolstvo čakajo še druge, večje naloge. Na vidiku je že I. vseslovaški sokolski zlet v Varšavi 1935., kamor bomo morali pohiteti v znatnem številu: Še važnejši pa bo za našo organizacijo II. vseslovaški zlet v Beogradu leta 1936., za katerega se že sedaj vrše v tehničnem vodstvu velike priprave. Že letos bodo iz-

šle proste vaje in godba k njim, dalje je načelnštvo v stalnem stiku s savezno upravo v Beogradu glede dograditve primerno velikega in vsem zahtevam ustrežajočega telovadšnice in tekmovališča, saj se pričakuje, da bo v Beogradu nastopilo pri prostih vajah že okrog 12.000 telovadčev in tudi tekme bodo sigurno zelo številno obiskane. Dalje se pripravljajo za letos tudi nekaj počitniških tečajev za učitelje, ki naj dajo organizaciji večje število sokolskih vzgojiteljev, potrebno za edince izven mest in trgov. Ako samo malo premetiramo vse, kar smo dosedaj našli ter pridamo k temu še možnost udeležbe na berlinski Olimpijadi, vidimo, da nas čaka zelo mnogo dela.

Župna načelnštva delujejo točno po navodilih saveza. Telovadno delovanje se je poglobilo in razširilo, število edinic, kjer se ne telovadi ali pa samo neredno, je znatno padlo.

Splošno moramo reči, da je tudi lani opažen znaten številni napredek, relativno pa pomeni navedeno leto že prvo dobo konsolidacije v prejšnjih letih tako naglo naraslega števila društev in čet. Saj je že konec leta 1931. imelo naše Sokolstvo 886 društev in 718 čet, dočim jih je bilo za časa vsesokolskega zleta v Beogradu komaj polovica. Tekom leta 1932. je bilo ustanovljenih še 26 društev in 241 čet, kasneje do danes pa še 22 društev in 212 čet, tako da je danes organiziranih v našem Sokolstvu 934 društev in 1171 čet.

Število telovadčev iz vrst članstva znaša skoraj eno četrtino vsega vpisanega moškega ter 1 tretjino vpisanega ženskega članstva. Narasčaja je vsako leto več, deca pa je imelo naše Sokolstvo konec leta 1932. že 75 tisoč. Ker utegne zanimati, koliko je bilo telovadčev, navajamo njihovo povprečno število vpisanih ter v oklepaju povprečno število onih, ki so točno obiskovali telovadbo: telovadci 25.669 (16 tisoč 704); telovadke 5844 (4088); moški naraščaj 16.998 (11.574); ženski naraščaj 8670 (6031); moška deca 40.342 (27.465) in ženska deca 33.254 (21.686). Telovadnih dni je bilo vse leto 1932. skupno po vseh društvih 386.281, celokupni obisk pa je znašal leta 1931. za vse oddelke že 5 milijonov 953.980 oseb ter se je v letu 1932. dvignil na 6.833.633, kar dovolj potrjuje našo prejšnjo trditve, da se je telovadno delovanje v letu 1932. napram prejšnjim letom znatno dvignilo.

Nočemo navajati drugih statističnih podatkov, ker naštetih zadošča. Tehnično vodstvo saveza se je vsa zadnja leta z vso silo prizadevalo, ustvariti po edincih vse pogoje, ki zagotavljajo uspešno delo. Zato se je skrbelo i s saveznimi i župnimi sredstvi za povečanje števila sposobnih vadijele, saj na njihovi izvežbanosti in čim večjem številu sloni vsi uspehi. Zato se lahko zadovoljimo tudi s prirastkom vadijelstva, ki znaša med 1931. in 1932. letom skupno 1239 oseb, in sicer pri vadijelih 1030 oseb in pri vadijelih 203 osebe. Ako bode tehnično vodstvo žup in večjih društev prav razumela navodila saveznega tehničnega vodstva, lahko pričakujemo, da bo v nekaj letih delovanje še znatno napredovalo. Vse drugače se dela v enem društvu ali čet, ako so na razpolago za vsako kategorijo vadijele v zadostnem številu, kakor pa, ako mora ena oseba vleči vse delo ter končno omaga.

Navedli smo te podatke javnosti v namenu, da vidi naše Sokolstvo v celoti. Danes ni naša organizacija omejena samo na nekatere predele domovine, temveč je skoraj enakomerno razporejena že po vsej Jugoslaviji. Na jugu države imamo župe, ki so postale iz prvotnih slabotnih tvorb prav močne edince in zbrale okrog sebe velike vrste dobrih in poštenih, tihih delavcev. Uspehi njihovih delovnih skupin na manjših društvenih in okrožnih javnih nastopih, župni izleti pa tudi že v mlajših župah presegajo okvir slihih prireditve, kakor smo jih bili vajeni še pred enim desetletjem. Pokrajinska zleta v Sarajevu in Zagrebu pa bosta pokazala, da se je s konsolidiranjem edinic v zadnjih letih ustvaril trden temelj sokolski organizaciji po vsej naši domovini.

Iz načelnštva slovaškega Sokolstva

Dne 17. in 18. marca se je vršila v Varšavi seja načelnštva Slovaškega Sokolstva, ki ji je predsedoval načelnik dr. M. Klinger (ČOS), navzoči pa so bili za Češkoslovaško B. Havel in načelnica M. Provanžniková, za Poljsko načelnik Kapalka, načelnica Jaga Zamoyška in bivši načelnik Fazanovič, za Jugoslavijo pa načelnik Miroslav Ambrožič in načelnica Elza Skarlatova. Deloma je prisostvoval seji tudi starosta Adam Zamoyški, ki je zborovalce prav pristrano pozdravil.

Prvi dan so zborovalci pregledali in odobrili skupne proste vaje za člane in članice za vseslovaški sokolski zlet v Varšavi leta 1935. Isti dan je bil določen tudi spored vseslovaškega dela tega zleta, ki bo obsegal skupne vaje članov in članic, tekme članov in članic in sprevid. Tekme vrst in za prvenstvo članov so privikrat določene skupno, tako da tekmujejo člani v vrstah in se posameznikom štejejo poedini uspehi tudi za prvenstvo. Zaradi tega je bila ta tekma vrst otežkočena, da stoji na višini mednarodnih tekem ter obsega osemnajsterboj. Podobno se je to rešilo za članice tako, da tekmujejo v osmerboju vrste, one posameznice, ki se borijo za prvenstvo, pa tekmujejo poleg tega še na treh orodjih. Razen teh tekem so bile določene še smučarske tekme in štafetni teki za člane in članice.

Drugi dan zasedanja je zavzelo največ časa razpravljanje o novem poslovniku načelnštva SSS. Pri tej priliki se je ugotovilo vse bistvene točke, sedaj bo izdelan nov načrt, o katerem se bo glasovalo pismeno. Za jesensko sejo, ki se bo vršila dne 29. in 30. septembra v Pragi, se bo pripravilo vse potrebne tekmovalne reče, ki bodo tedaj izglasovani.

Nadaljnja razprava se je tikala skupnih zadev vseh včlanjenih savezov, med drugimi tudi vprašanje udeležbe na mednarodnih tekmah v Budimpešti in je bilo v tem pogledu doseženo popolno soglasje.

M. A.-Č.

Največje sokolsko društvo na svetu

Poročali smo nedavno o glavni skupščini matičnega društva Praški Sokol. Dolgo vrsto let je bil hkrati tudi največje sokolsko društvo ter je tvoril nekaj časa samostojno edinic v ČOS. Pozneje je bil postavljen Vinogradski Sokol v Pragi najjačje društvo in je še danes. V njem je danes združenih 6300 pripadnikov in nadkriljuje torej po svoji jakosti celo nekaj žup bodisi med češkoslovaškim Sokolstvom kakor tudi med našim. Število članstva znaša 4335 oseb, naraščaja je 283. deca pa 1682.

Vinogradsko društvo pa lahko priteva tudi med največja telovadna društva vobče. Nemško Turnerstvo n. pr. niti v Berlinu ne premore tako jake edince. V telovadbi se udeležuje poleg 63 vadijelejev še 545 telovadcev, 140 naraščajnikov, 844 moške dece ter 530 članice, 143 naraščajnice in 813 deklic, ki jih vodi 41 vadijele. Vadijski zbor šteje 104 člane in članice. V Krkonosih so si vinogradski bratje postavili veliko planinsko kočjo »Na strazi«, kjer dobe sokolski smučarji v velikem zavetju vse, kar potrebujejo. Poleg te koče pa ima društvo tudi telovadnico, kjer je zani bilo 263 otrok.

Med praškimi društvi vlada lepa bratska sloga, četudi tekmujejo vsa, kako bi bolj koristila sokolski stvari. Praški Sokol in Vinogradski so si od nekaj prizadevali, da ustvarijo nekaj najboljšega in v tej zdravni, res plemeniti tekmi sta obe društvi dosegli tak razmah, kakor ga ne more beležiti v nobenem drugem kraju kateoraki telovadna organizacija. Saj šteta navedeni vodilni društvi skupno skoraj 12.000 pripadnikov. Dočim je praški Sokol centralno društvo šajnerjeve župe, je Vinogradski Sokol središče župe dr. Jana Podlipnega.

Praška dr. šajnerjeva župa, tretja med praškimi po svojem številu, je na petem mestu med župami ČOS v pogledu članstva, ki ga ima sedaj okroglo 13.700. 573 je naraščajnikov, 560 naraščajnic, 3118 moške in 3774 ženske dece. Članov telovadcev je bilo 1959, članic pa 1484. Župa ima 52 edinic, med njimi tudi matično društvo vsega Sokolstva, Praškega Sokola. V organizatornem pogledu deluje v župi pet okrožij, ki so, kakor naglašajo letošnje poročilo, izkazala župnemu vodstvu zelo dragoceno podporo s tem, da so prevzela mnogo župnih funkcij ter prirejala vadijske in druge tečaje, vodila okrožne nastope, prosvetne šole itd. Lastni sokolski dom ima v župi 21 edinic.

Četrta glavna skupščina našega Sokolstva bo 29. t. m. v prostorih Zveze nabavljanih zadrž v Beogradu. Na dnevnem redu so poročila saveznih funkcionarjev, predlogi uprave in žup, skupščina bo odločala tudi o višini letošnjega članskega prispevka. Razgovor bo tudi o pokrajinskih zletih za prihodnje leto in predlog za II. vsesokolski zlet 1936 v Beogradu. Dan pred glavno skupščino bo zaupni sestanek delegatov. 150.000 doraslega članstva bo zastopalo na glavni skupščini okrog 300 delegatov.

Telovadišče zagrebškega pokrajinskega zleta na ogli Maksimirske ceste in Svice na zemljišču zagrebške nadškofije. Z gradnjo, za katero je preskrbel nadredstvom arh. Driaka, se je pričelo že 12. februarja ter je sedaj zemljišče že izgledalo. Dnevno je zaposlenih okrog 500 delavcev. Na površini okrog 120.000 kvadratnih metrov bo najglavnejši prostor telovadišče v dolžini 170 in širini 117 m. kjer bo prostora za hkratno vežbanje 5045 telovadcev v normalnem razstropu 185 od moža do moža. — Nameravane so tribune: vzhodna in zapadna v dolžini 233 m, severna in južna pa v dolžini 177 m, na katerih bo prostora za 55 tisoč gledalcev in v garderobah za 12.000 telovadčev. Zagrebško telovadišče je največje, kar se jih je zgradilo na slovanskem jugu ter presega ono iz leta 1932 v Ljubljani in v Beogradu leta 1930.

Razpored zletnih svečanosti v Zagrebu. Predzletni dnevi prično 3. junija, ki je določen srednješkolski mladini. V soboto 9. junija bo tekmoval naraščaj župe Zagreb, teden kasneje bodo nastopile na zletišču vadijske edince zagrebške posadke. Zlet se bo nadaljeval 2. avgusta s tekmovaljem moških in mešanih pevskih zborov sokolskih društev in čet za prvenstvo saveza; naslednji dan bo v velikem gledališču na akademiji nastop vseh zmagovalnih zbo-

rov. Lahkoatletске tekme saveza bodo pričele že 1. avgusta ter bodo trajale tri dni, glavni zletni dnevi pa bodo do vključno 5. avgusta.

Spored sarajevskega pokrajinskega zleta. Ker je prireditve v Sarajevu mišljena kot spomin na 25-letno delovanje župe in 20 let, odkar so se dogodili znani sarajevski dogodki, ki so sprožili lavino našega osvobodjenja, se razume samo ob sebi, da bodo glavni zletni dnevi na Vidov in naslednji dan. 2. in 3. junija bo nastopila srednješkolska mladina iz vse drinske banovine, teden kasneje bodo tekme sarajevske župe, 16. in 17. junija pa bo dan deca in naraščaja. Glavni dnevi bodo pričeli 27. junija ter bodo do vključno 29. junija. 24. junija bo podelila iz Sarajeva na grob kralja Petra Osvoboditelja štafeta z gorečim bako, da jo položi v Oplencu na grob. Štafetni tek bo pričel zgodaj jutraj iz Sarajeva in ga bo najavil 21. strel iz topa. Izhodišče teka je Principov most. Ko bo

dorpela štafeta na cilj, bodo topovi ponovno zagrneli 21-krat v znak, da je Sokolstvo položilo na grob kralja Petra gorečo bako v spomin in počastitev. Obenem bo štafeta v Oplencu izročila Nj. Vel. kralju povabilo na sarajevski zlet in pozdrave Sokolstva.

Sokol Središče ob Dravi. Na velikonocni ponedeljek nam je vrla sokolska godba nudila izreden užitek s koncertom. Središka sokolska godba deluje že 28 let, že dolgo vrsto let pod vodstvom kapelnika br. Kocjana in je tudi izven območja mariborske sokolske župe dobro znana in priljubljena. Za ta koncert je izbrala samo slovanske narodne pesmi in dosegla lep aplavz. Po koncertu se je razvila prosta zabava s plesom. — Dramski odsek Sokola pridno dela. Upriporil nam je »Lepo Vido« in »Dve nevesti«. Obe igri sta dobro uspeli. Br. režiser nas je zadnje čase presenetil z novimi zastori in kulisami, ki jih je izdelala njegova spretna roka. V kratkem nam uprižore »Desetega brata« v novi predelavi.

S P O R T

Gozdni tek za žensko prvenstvo Jugoslavije

Ob 11. uri dopoldne se vrši pod pokroviteljstvom podbana g. dr. Pirkmajerja pod Cekinim gradom gozdni tek za prvenstvo Jugoslavije. Rekordno število tekmovalk, ki so prijavljene za to velevažno prireditev, se bo borilo za ponosni naslov državnega prvaka. Glavno besedo bodo imela pri tem seveda naša slovanska dekleta, katerim tega naslova ne more nihče več iztrgati. Zagrebčanke in ostale zunanje atletinje, ako se pojavijo na startu, ne bodo nevarne ljubljankam, med katerimi se bo bila glavna in ogorčena bitka za prvenstvo družin in prvenstvo poedink. Prorokovati zmago enemu ali drugemu je odveč, ker je to pot izid popolnoma negotov, kajti oba ljubljanska kluba razpolagata s popolnoma izenačenimi družinami in nekaterimi izredno dobrimi poedinkami.

Današnji gozdni tek je zadnja prireditev te vrste v letošnji sezoni, zato naj nihče ne zamudi prilike ogledati si jo. — Start je točno ob 11. pri drsališču Ilirije.

Današnji nogometni program

Ob 10. se srečata na igrišču Ilirije v prvenstveni tekmi

Reka in Slovan,

glavna tekmeča za prvo mesto II. A razreda. Na tablici vodi sicer Reka s precejšnjim nasokom, toda Slovan je obnovil svoje jeseni še šibko moštvo z novimi močmi, od katerih si mnogo obeta — tudi to, da bodo danes pripomogle odvzeti Reki obe točki. Reka s svojo lepo povezano in tehnično dobro igro je bila doslej vsem tekmovalcem v II. A razredu superiorna in zaslužno stoji na čelu tablice. — Ob 8.30 nastopita za predtekmo Slavija in rezerva Slovana.

Popoldne ob 14. odigra prvenstveno tekmo SK Sloga in SK Zalog, ob 16. pa igrajo Juniorji Ilirije s Panonijo iz Zg. Siske. Vse te tekme se vršijo na igrišču Ilirije.

Ob 15.30 se bo na igrišču Hermesa pričela otvoritvena prvenstvena tekma podsavezne lige.

Hermes : Železničar (Maribor)

Pred to tekmo se bosta na istem igrišču srečala

Hermes II. : Disk, Domžale.

Obe tekmi ob vsakem vremenu. Dopoldne ob 10. se bosta borila na igrišču Hermesa za prvenstvo II. A razreda Jadran : Grafika.

Jadran je trenutno na drugem, Grafika pa na tretjem mestu prvenstvene tabele.

Službene objave OZDS. Zaradi odpovedi delegiranih sodnikov po službenih objavah z dne 6. t. m. se na novo določijo sodniki za naslednje današnje tekme: Maribor : Ilirija v Mariboru s. a. g. Cimperman, Hermes : Železničar in Ljubljani s. a. g. Deržaj (rezerva g. Ramovš), Litija : Zagorje s. a. g. Pevalak, Sloga : Zalog v Ljubljani s. a. g. Pfundner, Domžale : Ilirija rez. v Domžalah g. inž. Skok, Bratstvo : Ilirija na Jesenicah g. Činkovci.

Koturaški podsavez Ljubljana. (Seja upravnega odbora). Na dopis podsaveza Maribor se sklene predlagati za čestno prvenstvo dravske banovine progo Maribor—Ljubljana in termin 29. julija 1934. Za gorsko prvenstvo se sklene predlagati progo Hoče—Pohorje. Termin se določi sporazumno s prizadetimi podsavezi in savezom. — Vzame se na znanje termin medklubске prireditve »Zarje« Zg. Kašelj za dne 24. junija na progi Večve—Trojane in nazaj. Za klubsko tekmo »Sorec Dravljice se delegirajo za sodnike naslednji gg.: Batelj, Plankar, Grudnik, Gregorič, Dolničar.

Službeno iz LNP. Prvenstvena tekma Maribor : Ilirija se začne v nedeljo 8. t. m. ob 15.30 in ne ob 16., kar je bilo po motoma objavljeno včeraj. — Tajnik II. Službene objave Ljubljanskega podsaveza JSZS. Za službojočega določena pri današnjem gozdnem teku je obločen g. major Janc.

SK Ilirija (nogometna sekcija). I. moštvo potuje v Maribor ob 7. B moštvo naj se zbere pred gl. kolodvorom ob 11.30, kar igramo na Jesenicah. Jandl, Dernik, Frančot, Lah II, Pogacnik, Černač, Kveder, Ice, Grinthal, Hörtner, Doberlet, Kos Rezerva potuje v Domžale v naslednji postavi: Zivanovič, Koch, Srimšek, Gogala, Rohaček, Cvirn, Glušič, Rihter, Scagnetti, Aljančič E., Primožič, Pečan. Zbirališče ob 13.15 pred glavnim kolodvorom. Juniorji igrajo na našem igrišču proti SK Panoniji ob 16. Pol ure prej naj se javijo v garderobi: Bizovičar, Kroupa, Müller, Stavanja, Pribovešček, Aljančič O., Goršič Perc Rože, Eržen, Dežman, Erber, Vodnik, Zargi, Kogovšek. Vsi točno ob določenem času na mestih.

ZSK Hermes (predsedstvo). Dvigne se suspenz za igrača Kariza Ludovika, ker je njegova zadeva urejena.

SK Reka Tekma z Mladiko odpovedana. SK Grafika. Za prvenstvo tekmo z Jadranom naj bodo danes ob 9.30 v gostilni pri Beliču v Siskii: Gasperšič, McKina,

Katavič, Bežan I., Zagar, Usenik, Stupica, Potratro, Strohmayr, Bončar, Trobevske; rezervi: Verčnik, Martinčič, Reditelji Pipan, Bežan, Blokar.

SK Mars. Danes ob 16. morajo biti na igrišču Korotana: Zavri I., Dolinar, Ban, Lili, Zavri II.; Jenko, Vrhovec, Zupancič, Aco, Burger, Bobi, rez. Drobež III., Zigon. Reditelji Drobež I. in II., Presker, stranski sodnik g. Srah. Krašovec naj prinese opremo na igrišče.

SK Svoboda (Ljubljana). Danes točno ob 9. imajo biti na igrišču vsi nogometaši. Igrali bomo na dva gola. Pri tej priliki bomo postavili definitivno I. moštvo, ki bo nastopalo v prvenstvenih tekmah. Gospodar preskrbi opremo. Vsi in točno!

SK Sloga. Danes ob 14. igramo prvenstveno tekmo s SK Zalog na igrišču Ilirije. Na igrišču naj bodo ob 12.30: Lipovšek, Ninkovič, Trobec, Podrekar, Starman I., Umek, Lejka, Mrkvička, Praunseis, Zupancič, Soto. Rezerva: Perovič, Pip. Stranski sodnik Sumer. Reditelji: Rihter, Granič, Sloselj. Za opremo skrbi gospodar.

Tenis odsek TKD Atena vabi na vpisovanje za nastopno tenis sezono vsak torek ob 16.30 v damski sobi kavarne Emona ter vsak dan na igrišču pri oskrbniku v Tivoliju. Sezijska in vsakokratna pristojbina je česu primerna.

MK Ilirija. Vse članstvo se uljudno vabi, da se gotovo udeležijo pogreba soproge starostnega predsednika M. K. Ilirije gospe Margaret Gorjanc. Pogreb bo danes ob 14.30 izpred hiše žalosti, Miklošičeva c. 15. Zbirališče istotam četrto ure prej.

Sport v Trbovljah. Danes ob 10. se odigra nogometna tekma Olimp (Celje) : Trbovlje s predtekmo na igrišču SK Trbovlja.

Vse klube LNP, ki bi želeli tekmo letošnje sezone igrati v Kranju, naproša SK Korotan, Kranj, da mu v svrhu lažje razporeditve stavijo do 22. t. m. svoje pogoje glede odškodnine in po možnosti tudi termine. Podrobnosti pismeno. Protipogoj: revanšna tekma v tej sezoni. Naslov: Ogolec Ivan, Kranj, Kokriški predmestje 3.

Smučarji, Korosica Vas vabi! V tem smučarskem rajju je letos snega prav mnogo; najidealnejša smuka je zagotovljena še ves april in maj. Dobro in poceni oskrbo nudi Kocbekov dom na Korosici pod Ojstrico. Od 8. do 30. aprila visokoolpinski smuški tečaji pod vodstvom saveznega smuškega učitelja. Prijavnina znaša 25 dinarjev. Prijave sprejema Savinjska podružnica SPD v Celju. Dohod na Korosico je preko Celja. Avtobus Celje—Luče vozi vsak dan ob 16.40. Iz Celja vsak dan vlak ob 7.45 do Šmartnega ob Paki (na lokalni progi Celje—Velenje), z zvezo na poštni avtobus, s prihodom v Luče ob 10.25. Iz Luče na Korosico gre pešpot mimo Planinske kmetije, kjer je na razpolago udobno prenočišče, mleko, čaj. Zimska markacija vodi prav do Kocbekovega doma. V Lučah so pri vsakem avtobusu vodniki in nosači na razpolago.

Vremensko poročilo s Kofc od 6. aprila: —6, solnce, srenj, smuka prav dobra, na planini idealna.

Repertoar

DRAMA.

Začetek ob 20.

Nedelja, 8. ob 15.: INRI. Izven. Globoko znizane cene od 6 do 20 Din. — Ob 20.: Bratje Karamazovi. Izven.

Ponedeljek, 9.: Beograd nekaj in sedaj. A. OPERA.

Začetek ob 20.

Nedelja, 8.: Poljska kri. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 9.: Zaprt.

Prva repriza dramatisiranega Dostojevskskega romana »Bratje Karamazovi« bo drevi ob 20. Upriporitev tega svetovnega romana je vsekaroli praznik naše drame. Zasedba je premiorska, režija Debeveva. Predstava je izven, veljajo običajne dramske cene.

Sedeži za današnji predstavo pasijonske igre »INRI« so vsi razprodani, na razpolago so le še stolišča. Zato se pasijonska igra še enkrat ponovi, in sicer v nedeljo 15. t. m. »Poljska kri« ni le najboljša slovanska, temveč prav gotovo ena najboljših in muzikalno najvišje stoličih operet vse literature. V letošnji uprizoritvi pod taktirko ravnatelja Polića je imelo to del pri prvi vprižitviti v nedeljo v resni veliki uspeh. V glavnih vlogah nastopijo: ge. Polićeva, Spanova in Kogejeva ter ge. Gostič, Peček in Zupan. Nedeljska repriza je po znanih cenah.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE.

Začetek ob 20.15.

Nedelja, 8.: Dama na slabem glasu.

Opozarjamo na današnji reprizo izvrstne vseloigre »Dama na slabem glasu« na Sentjakobskem odru, ki jo dosega pri včerajšnji premieri tako lep uspeh. Kdor se hoče nasmejati, naj posli predstavo. Predprodaja vsotopce od 10. do 12 pri dnevni blagajni v Meštem domu in uro pred predstavo.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20.

Nedelja, 8. ob 15.: Jurček. Znižane cene. — Ob 20.: Rože v snegu. Zadrž. Globoko znizane cene (od 20 Din navzdol).

Pristopajte

k »Vodnikovim družbi«

Brežiški Sokol nekoč in danes

Ob priliki proslave 30-letnice obstoja Sokola v Brežicah bo 8. julija tam okrožni zlet. Istovestno proslavimo tudi 20-letnico zadnjega župnega zleta, ki se je vršil v Brežicah tik pred svetovno vojno, v l. 1914.

Vse članstvo in narodno meščanstvo smatra za svojo veliko dolžnost, da ta jubilej čim najslavnostnejše in najčastnejše proslavi, zavedajoč se velikega pomena sokolske ideje, ki je naša svoja najmočnejša posavsko trdnjava v Brežicah. — Z ustanovitvijo Sokola v Brežicah se je pričela prava narodna probuda, z ustanovitvijo tega viteškega društva se je visoko dvignila nacionalna zavest; s Sokolom je vzrasel neustrašen odpor proti razpasenemu nemškutarstvu. Iz ozkega kroga zavodnih in poštenih narodnjakov, zbranih pod okriljem Sokola, se je širilo pravo narodno

Gospodarstvo

Jugoslavija v luči mednarodne statistike

(Glej »Jutro« od 31. marca t. l.)

III.

Železniško omrežje.

Gleda izgraditve železniškega omrežja naša država ni tako hudo zaostala, kakor se splošno sodi. Res je, da je treba pri nas zgraditi še mnogo železnice, zlasti dobre veze z našimi pomorskimi lukami in veze v jugovzhodnem delu države, kjer je omrežje zelo redko, vendar na naše železniško omrežje glede gostote ni med najkrajšimi v Evropi. Po podatkih iz »Archiv für Eisenbahnwesen« posnemamo naslednje zanimive številke o dolžini železnice, ki odpadejo povprečno na 100 kvadratnih kilometrov površine v določeni državi (po stanju iz l. 1930.):

Država	Povprečna dolžina železnice na 100 km ² kilometrov
Belgija	36,5
Luksemburg	21,2
Švica	14,6
Anglija	14,2
Nemčija	12,4
Danska	12,3
Francija	11,6
Nizozemska	10,8
Madžarska	10,2
Čehoslovaška	9,8
Avstrija	9,8
Italija	6,8
Litavska	5,6
Poljska	5,3
Letonska	4,3
Rumunija	4,1
Jugoslavija	4,0
Estonska	4,0
Portugalska	3,7
Svedska	3,7
Španija	3,2
Bolgarija	2,8
Grčija	2,5
Finska	1,4
Norveška	1,2

Kakor vidimo, imajo med drugimi manjšo gostoto železniškega omrežja Portugalska, Španija, Svedska, Bolgarija, Grčija, Finska in Norveška. Sveda na na drugi strani ni primerljivi gostoto naših železnic z gostoto železnic v zapadnoevropskih državah.

Ker je naša država razmeroma redko naseljena, tudi dolžina železnice v primeru s številom prebivalstva ni tako majhna. Na 10.000 prebivalcev odpade največ železnice na Švedskem, namreč 27,5 km. V tem pogledu je Švedska na prvem mestu v Evropi, čeprav je tam gostota železnice glede na površino zelo slaba. Nadalje odpade na 10.000 prebivalcev v Luksemburgu 18,4 km železnice, v Estoniji 17,2 km, v Finski 15,8, v Letonski 14,9, v Danski 14,9, v Švici 14,8, v Franciji 14,7, v Norveški 14,6, v Litavski 13,2, v Belgiji 13,8, v Avstriji 12,5, v Madžarski 11,9, v Čehoslovaški 10,1, v Nemčiji 9,3, v Španiji 7,6, v Poljski 7,6, v Angliji 7,5, v Jugoslaviji 7,2, v Rumuniji 6,6, v Nizozemski 5,4, v Rusiji 5,2, v Grčiji, Portugalski in Italiji 5,1 in v Bolgariji 4,9 km. Kakor vidimo, odpade pri nas približno enaka dolžina železnice na 10.000 prebivalcev kakor v Angliji, ker je pač Anglija mnogo gosteje naseljena.

IV.

Automobilizem.

Automobilizem je pri nas v primeru z drugimi državami zelo slabo razvit, deloma zaradi slabega stanja našega cestnega omrežja, v prav znatni meri pa tudi zaradi prevelikih bremen, ki se pri nas nalagajo na avtomobilski promet. Po statistiki nemškega državnega statističnega urada (»Statistisches Jahrbuch für das deutsche Reich«) je leta 1932, odpadlo povprečno na 1 avtomobil na enakega števila prebivalcev:

Država	Povprečno število avtomobilov na 1 prebivalca
Zedinjene države	5
Kanada	9
Francija	25
Danska	30

Ugodnejši razvoj zaposlenosti

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je sestavil statistiko o gibanju članstva v mesecu marcu, iz katere je razvidno, da se razvoj zaposlenosti delavstva polagoma obrača na bolje. Od februarja na marec se je povprečno število zavarovanih članov povečalo od 70.822 na 74.106; število se je torej zvišalo za 3.284, dočim je znašal lani v istem razdobju prirastek le 2193, predlanskim pa je bil zabeležen še padec za 1669. Če primerjamo povprečno stanje v marcu s stanjem v istem mesecu preteklega leta, tedaj vidimo, da je bilo letos v marcu za 3312 članov več nego lani in celo za 1025 članov več nego pred dvema letoma. Razvoj članstva v prvem četrtletju nam kaže v primeru s prejšnjimi leti naslednja primerjava:

Članstvo	Razlika nasproti
1934	1933
januar	70.591 + 731 — 5.503
februar	70.822 + 2221 — 3928
marec	74.106 + 3312 + 1025

Kakor znano, se je padanje zaposlenosti (neupoštevajoč sezonske spremembe) ustavilo lani sredi leta, ko se je držalo približno na isti višini kakor pred enim letom. V drugem polletju na to opažamo, da je bilo v posameznih mesecih članstvo za malenkost višje nego v ustreznem mesecu prejšnjega leta. Ta višav članstva se je začel letos dvigati. V januarju letošnjega leta smo imeli samo za 731 članov več nego v lanskem januarju in še vedno za 5500 članov manj nego pred dvema letoma. V februarju se je višek članstva nasproti lanskemu februarju dvignil na preko 2000, primanjkljaj naspro-

Luksemburg	33
Anglija	33
Svedska	41
Belgija	46
Švica	50
Irska	55
Norveška	56
Nizozemska	64
Nemčija	100
Finska	106
Italija	131
Španija	131
Čehoslovaška	161
Avstrija	170
Portugalska	211
Estonska	352
Grčija	357
Litavska	493
Rumunija	547
Madžarska	566
Jugoslavija	1067
Litavska	1159
Poljska	1271
Bolgarija	1841

V naši državi odpaše preko 1000 prebivalcev povprečno na 1 avtomobil. V razvoju avtomobilizma je torej Jugoslavija med evropskimi državami na enem od zadnjih mest. Gornji podatki so, kakor rečeno, za l. 1932. Kakor znano, pa se je že lani v teku leta pri nas število avtomobilov nadalje skrbilo in je bilo vrh tega ob koncu leta mnogo vozil objavljenih, tako da lahko računamo, da pride danes v naši državi povprečno na 1 avtomobil, ki je v prometu, kakih 1800 prebivalcev, tako da smotimo prav za prav za Bolgarijo na zadnjem mestu.

V.

Stanje elektrifikacije.

Za gospodarski napredek posamezne države je gotovo v znatni meri značilno stanje elektrifikacije. Po »Statistiki električnih central Jugoslavije« (1933), ki jo je izdal Savez električnih central savske banovine skupaj s Klubom strojnih in elektroinženjerjev v Zagrebu, je bilo l. 1931. v naši državi proizvedenih 777,5 milijona kilovatih ur električne energije, to je 56 kilovatih ur povprečno na prebivalca in leto. Če to povprečno proizvodnjo električne energije na posameznega prebivalca primerjamo z ustreznimi številkami za druge države, tedaj dobimo naslednjo sliko:

Država	Produkcija elektr. energije povprečno na prebivalca in leto kilovatih ur
Kanada	1601
Švica	1238
Saarsko ozemlje	1100
Zedinjene države	942
Svedska	828
Belgija	540
Nemčija	400
Avstrija	381
Anglija	375
Francija	329
Nizozemska	271
Italija	256
Čehoslovaška	231
Rusija	73
Poljska	66
Jugoslavija	56
Rumunija	30

V pogledu elektrifikacije je torej naša država še zelo zaostala. Razvoj elektrifikacije pa je pri nas v posameznih banovinah zelo različen. Tako znaša v dravski banovini povprečna proizvodnja električne energije na prebivalca 220 kv. ur na leto in v primorski banovini 212 kv. ur, kar je razmeroma lepo število; zato pa je na jugovzhodu naše države elektrifikacija še prav v povojih, saj znaša n. pr. produkcija električne energije na prebivalca v saviški banovini le 35 kv. ur, v drinski banovini 25, v dunavski 23, v moravski 17, v zetski 12 in v varškarski celo samo 5 kv. ur.

(Nadaljevanje sledi)

in praktično delal v svoji stroki najmanj 6 let (delavska knjižica) ter pri posebnem izpitu dokazal občo izobrazbo in znanje. Kandidati, ki se prijavijo za opravljanje izpita, a nimajo listin, navedenih pod 3), smejo dokazati čas o svoji zaposlitvi s kakršnimkoli drugim verodostojnim dokazilom; 4. spričevalo o posebnem obisku strokovnih učnih zavodov; 5. potrdilo, da je plačal pri zbornici zgoraj označeno izpitno takso (potrdilo zbornice blagajne), odnosno poštni odrezek, če je bila taksa poslana po pošti.

Pismeni izpit (ključurna naloga) se bo pričel dne 1. maja t. l. ter bo trajal pet dni. Pri izdelovanju naloge sme uporabljati kandidat vse knjige, ki vsebujejo samo formule, dalje gradbeni zakon in osnutek gradbenega pravilnika. Ustni izpit se bo vršil po opravljenem pismenem izpitu.

Navodila glede prijave k izpitu o obči izobrazbi in znanju.

Prijave za pristupitev k izpitu morajo prosilci pismeno vložiti do 20. aprila t. l. pri zbornici za TOI, Beethovnova ul. 10, ki bo z rešitvijo obenem tudi odredila, kje in kdaj bo kandidat delal izpit. Prijave je treba kolkovati s 5 Din ter priložiti za rešitev prošnje kolek za 25 Din, za spričevalo pa kolek za 20 Din in kolek za 10 Din. Izpitno takso v znesku 300 Din je poslali po pošti. V prijavi je navesti točen naslov, iz katere stroke namerava kandidat delati izpit, kje je delal, odnosno bival zadnjih šest mesecev ter ji priložiti: 1. kratek svojerodno na posebnem listu popisan opis strokovne zaposlitve do izpita (učna, pomošniška doba); 2. krstni (rojstni) list; 3. da se je učil svojega obrta najmanj tri leta in praktično delal v svoji stroki vsaj že štiri leta (delavska knjižica); 4. potrdilo, da je plačal pri Zbornici zgoraj označeno izpitno takso (potrdilo zbornice blagajne, odnosno poštni odrezek, če je bila taksa poslana po pošti. Ti izpiti se bodo vršili 11. in 12. maja t. l.

Gospodarske vesti

== Pošta hranilnica v marcu. Vloge na čekovnih računih pri Poštni hranilnici so, kakor znano, v decembru dosegle rekordno višino 1158 milijonov dinarjev. Kakor druga leta, so pa čekovne vloge tudi letos v prvih mesecih zaradi sezonskih razlogov nekoliko nazadovale; v januarju so znašale 1074, v februarju 1079, ob koncu marca pa so popustile na 996 milijonov dinarjev. Lani so ob koncu marca znašale čekovne vloge le 876 milijonov, predlanskim pa 713 milijonov dinarjev, tako da so bile letos čekovne vloge ob koncu marca za 120 milijonov večje nego lani in za 283 milijonov večje nego pred dvema letoma. Hranilne vloge na knjižice so v teku marca ponovno narasle za 17 milijonov Din (v febr. za 23) in so znašale ob koncu meseca 628,7 milijona Din nasproti 467,6 milijona Din ob koncu marca preteklega leta in 385,1 milijona Din ob koncu marca 1932. — Čekovni promet se je v marcu v primeru s februarjem nekoliko dvignil in je znašal 4951 milijonov nasproti 4971 milijonov v lanskem marcu in 3864 milijonov v marcu 1932.

== Gospodarski posvetovalni odbor pri znanem ministru. Kakor poročajo iz Beograda, je bila pri konzularno - gospodarskem oddelku zunanjega ministristva ustanovljena važna institucija, tako zvani odbor za gospodarsko - finančna in socialna vprašanja. Ta odbor tvorijo poleg predstavnikov zunanjega ministristva še delegati finančnega, trgovinskega, kmetijskega in prometnega ministristva, ministristva za socialno politiko in inspekcije za državno oborožje. Naloga novega odbora bo, da prouči vsa vprašanja, ki se tičejo naših gospodarskih odnosov z inozemstvom, in sicer prvi, preden se bodo ta vprašanja končno reševala. To velja zlasti za trgovinska poznanja z drugimi državami. Novi odbor bo moral ob priliki razprav v posameznih vprašanih zaslišati miselnje predstavnikov zainteresiranih gospodarskih panog.

== Avstrijska preferenca za madžarsko pšeno. V smislu avstrijske - madžarske pogodbe o kreditnih olajšavah je Avstrija po višala preferenčni carinski popust za madžarsko pšeno od 3,20 na 7,20 šilinga za metrekilot. Kakor znano, ima tudi Jugoslavija v trgovinski pogodbi za količino 5000 ton priznano olajšavo preferenco v obliki carinskega popusta v višini 3,20 šilinga. Kakor sedaj poročajo z Dunaja, velja povišanje preference zaenkrat samo za madžarsko pšeno, pač pa ima jugoslovenska vlada pravico zahtevati enako ugodnost za jugoslovensko pšeno, seveda pa bo morala pristati na protikonecste.

== Konkurz je razglašen o imovini Alojzije Agreševce, trgovca, v Hrastniku (upravniki mase dr. Dominik Drnovšek, odvetnik v Laškem; prvi zbor upnikov pri sreskem sodišču v Laškem 16. aprila ob 9., prijavni rok do 14. maja, ugodilni rok 28. maja).

== Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Antona Salka, mizarja v Mariboru, Stralska ulica 1 (poravnalni upravitelj Aleksander Ravnikar, odvetnik v Mariboru; poravnalni rok 7. maja ob 9., prijavni rok do 2. maja).

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 7. aprila. Pretekli teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi nekoliko večji nego prejšnje tedne; znašal je 2,64 milijona Din nasproti 1,11, 1,40, 1,07 in 1,80 milijona dinarjev v zadnjih štirih tednih. Na deviznem trgu ni prišlo v teku tedna do bistvenih sprememb. Avstrijski šiling notra nadalje zelo visoko in se je večeraj na zagrebški borzi trgovati že po 9,325.

Za svobodne devize navaža večerašnje beograjsko »Narodno Blagostanje« naslednje tečaje: Curih 16,05 Din za 1 frank, Pariz 326 Din za 100 frankov, Milan 425 Din za 100 lir, London 256,50 Din za 1 funt, Newyork 49,50 Din za 1 dolar.

Na efektivnem tržišču so bili tudi pretekli teden tečaj nadalje zelo stabilni in se je vojna škoda trgovala po 313 do 315, 7-odstotno investicijsko posojilo po 71 do 73.

Devize.

Curih. Pariz 20,38, London 15,97, Newyork 309, Bruselj 72,25, Milan 26,60, Madrid 42,25, Amsterdam 208,90, Berlin 122,65, Dunaj 57,30, Stockholm 82,40, Oslo 80,30, København 71,30, Praha 12,84, Varšava 58,30, Bukarešta 3,05.

Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu.) Beograd 11,21, London 27,94, Milan 46,27, Newyork 538,15, Pariz 35,58, Praha 21,74, Curih 174,24 100 S v zlatu 128 S pad.

Elektri.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 12, Državne železnice 17,25, Trboveljska 12,25, Alpine Montan 12.

Srečke

državne razredne loterije 28. kola so prispele

One, ki se nameravajo udeležiti ligranja, opozarjamo, da si morejo nabaviti srečke v podružnicah »Jutrac«, pri podpisani hranilnici in pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani na Aleksandrovi cesti.

Zadružna hranilnica r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Kmetijski vestnik

Nekaj nasvetov za kmetijsko pospeševalno delo

V zadnjem času se po časopisju mnogo razpravlja o kmetijskem pospeševalnem delu med narodom z namenom, najti novih poti in način prilagoditve kmetijske pospeševalne službe sodobnim potrebam našega kmetijstva. Brez dvoma je koristno, to perečo zadevo razmotrivati z raznih vidikov, da se bo potem na podlagi raznih mnenj in izkustev morda dala izluščiti najboljša rešitev. V tem smislu naj mi bo dovoljeno izraziti miselnje k zadevi.

Strinjam se z mnogimi predlogi, ki so jih objavili o tem vprašanju predhodniki. Zlasti pa vidim mnogo zlatih resnic v izvajanjih g. W. Sem miselnja, da manjka v kmetijskem pospeševalnem delu razen kakovosti prav posebno še količina!

Ako vzamemo za primer katerikoli srez, vidimo, da je za prosvetno stroko, za javno varstvo itd. poskrbljeno s številnimi ljudmi, le za kmetijsko pospeševalno delo v srezu s kakšnimi 30 občinami naj zadostuje ena edina oseba, sreski kmetijski referent. To pa zato, ker v javnosti še ni prodrla prepričanje, da je za napredek kmetijstva v istem srezu potrebno nekoliko več delavcev, ako se naj dosežejo v kratkem času resnični uspehi. Ali je morda sreski kmetijski referent nekaj orjak na duhu in telesu, da bi sam, preplavljen od plohe potrebnih in nepotrebnih spisov, mogel dosežati praktične uspehe večjega obsega na tako prostorni, neizorani ledini? Kaj bi ne bilo enako nemogoče, postaviti v srez samo enega orožnika z nalogo, naj lovi tatove in skrbi za javno varnost ter rešuje spise s puško v roki?

Pri nas je sicer že zmagalo prepričanje, da se tam, kjer se pokaže potreba, nastavi učitelj, osnuje orožniška postaja in tako naprej. Žal pa še ni prodrla prepričanje, da je baš v sedanjih dobi svetovne gospodarske stiske in konkurence neodložljivo potrebno pomnožiti število organov kmetijske pospeševalne službe! Sedanja sreski kmetijski referent zaradi pisarniškega dela ne pride do pravega strokovnega udejstvovanja. Tudi še ni prodrla prepričanje, da nam je enako in še bolj kakor ostalim stanovom potrebna zbornica.

Premalo se uvažujejo kmetijstvo in njegove sodobne potrebe. Mislimo si, da je vse drugo potrebno, a kmetijstvo da se bo že rešilo samo od sebe propadanja in da bo napredovalo brez večjih žrtv in brez minimalno potrebnega števila strokovnega osebja.

Dokler se ne bodo upoštevali dobronamerni nasveti naših priznanih kmetijskih strokovnjakov, ki gredo za tem, da se kmetijska pospeševalna služba okrepi po kakovosti in količini, ne bomo dosegli onega izboljšanja, ki si ga vsi želimo!

Za najskromnejši začetek sta na vseh večjih srezih potrebna vsaj po dva kmetijska strokovnjaka, slično kakor je to urejeno pri sreskem zdravstvenem referentu, kjer rešuje večji del papirnatih službe sreski desinfektor. Vendar je to še premalo. V južni Srbiji imamo priliko videti nekaj, česar Slovenija še nima. Tam se dve do tri občine spozumejo ter nastavijo za svoje območje posebnega kmetijskega strokovnjaka kot posvetovalnega organa občinske uprave. Ta občinski kmetijski referent prisostvuje sejam občinske uprave ter pomaga s svojim koristnim nasvetom pri reševanju vseh vprašanj kmetijskega značaja. Sodeluje brezplačno pri nastalih mejnih sporih, cenitvah in podobnem. Zahaja na domove kmetov, daje nasvete, kako urejati gnojnice in zasaditi novi sadovnjak, vodi občinsko drevesnico itd. Navedeni sistem je uveden že v večjem delu vardarske banovine in menda nam ne bo potrebno še izrecno poudarjati, kako blagodejno učinkuje občinski kmetijski referent na napredek tamkajšnjega kmetijstva. In se širi zadrugištvo, ker je pri roki sposobna moč za organizacijo in vodstvo zadruga.

Po vsem tem si lahko predstavljamo, kako zelo je olajšano delovanje sreskega kmetijskega referenta, v srezu, kjer se leta lahko oslanja na občinske kmetijske referente! Tamkajšnje kmetijstvo dosega za radi tega uspehe po kakovosti in po količini. Uvajanje sistema občinskih kmetijskih referentov je našlo razumevanje pri banki upravi vardarske banovine, ki podpira tozadevna stremeljenja občin.

Kako je pa pri nas z naraščanjem? Z velikim trudom in stroški se pri nas izola mladenič za agronomo. Po končanem studiju in prakti ne more nikamor, ker pri nas ni »potrebe« za kakovostnim in količinskim izboljšanjem kmetijskega pospeševalnega dela. Oropam idealizma morda mlad agronom v druge poklice.

Absurdno je danes misliti, da bi 25 sreskih kmetijskih referentov moglo zunaj na terenu dvigniti v nekaj letih zaostalo in po večini še do mozig konservativno, zanamerno in zaradi posledic vojne obubožno kmetijstvo dravske banovine. Doneso so zahteve svetovnega in nič manj važnega notranjega trga bistveno drugačne, kakor so to bile v zlatih časih potovalnih učite-

ljev in takrat, ko smo se šli vzorno posvetov. Ti lepi časi so minili in še tako lepa pesmica o racionalizaciji in standardizaciji ne more dvigniti kmetijstva, če nimamo zadosti javnih strokovnih delavcev na razpolago.

V ogromni večini naših, finačno zelo šibkih občin ustanova občinskih kmetijskih referentov trenutno ni izvedljiva. Imamo pa drugo možnost ki je izvedljiva v večjem delu občin dravske banovine in ki je izvedljiva brez novih denarnih žrtv in po kateri bi naše občine vendarle dobile svoje občinske kmetijske strokovnjake.

Ko se bodo po uredbi o občinskih uslužbenih nastavljal občinski tajniki, takrat bi bilo zelo umestno, da se da prednost na ta mesta absolutom kmetijskih šol, ki so v prvi vrsti poklicani za to!

Znan nam je lep primer občin, ki je takoj po izvršeni zloži prejšnjih majhnih občin namesto prejšnjih šestih tajnikov nastavila kot tajnika inženjerja agronoma. In kaj se je zgodilo? Dotična zdaj velika občina posluša danes tako lepo, da je naravnost vpor vsem ostalim občinam v srečo! V tej občini pa posluša tudi občinski kmetijski odbor, ki ni le na papirju, kakor vidimo na žalost to v velikem številu občin! Občinski kmetijski odbori stoje pred ogromnimi nalogami in bo gotovo le v korist kmetijstvu občine, ako jim bo pomagal s strokovnimi nasveti agronom občinski tajnik.

Na občinske tajnike agronome v srezu se bo potem tudi lahko oslanjal sreski kmetijski referent z vsem svojim delom in šele takrat lahko pričakujemo večjih uspehov kmetijske pospeševalne službe! E. S.-S.

Beseda o pospeševanju kmetijstva

Zadnje čase sem se je zelo pogosto čitalo in razpravljalo v časopisju o raznih predlogih in načrtih za preosnova in pospeševanje kmetijstva. Kdor je sledil tem razvajanjem, je prišel do zaključka, da so pri kmetijskih strokovnjakih naziranja zelo različna. To seveda ne more imeti kakih enotnih uspehov.

Da se vsa ta nasprotujoča si mnenja spravijo na enotno osnovo, je potrebno, da skličejo odločilni čimtelji zadevno anketo in zadevo vsestransko proučijo, kajti sicer se bo še mnogo prahu dvignilo glede perečega vprašanja, zakaj so danes kmetijski pionirji na srezih privezani k papirjem, namestu da bi šli med narod in tam delovali kot strokovnjaki, v kar so poklicani. Sicer se dobijo tudi taki, ki rajši pisarijo vse mogoče reči, potrebne ali nepotrebne. Vem za primer, da je bil kmet popolnoma zbežan od samih papirjev. Kmet ne čita razdosti in zato so papirnatu ukrepi v večini brez uspeha. Vse kaj drugega je, če se mu govori z živo besedo in se mu po možnosti tudi kaže. Zdaj velja prav nasprotno: pisari se na vse mogoče načine, tako da ni nastala v spisih pravcata tekma. Če to še skupaj zračunamo, vidimo, da ni uspeha, vsaj pravega ne. Preosnova je torej nujno potrebna. Zeleti bi bilo, da poseže vmes tudi JNS in stavi svoje konkretne predloge.

Nadaje omenjam, da bi lahko tudi razna društva na deželi mnogo storila za pospeševanje kmetijstva. Na primer v sokolskih četah bi se morala vršiti kmetijska predavanja, ker je poleg telesne vzgoje potrebna pač tudi kmetijska prosvetna vzgoja za blagor kmetijskega stanu. Predavatelji bi morali biti seveda v kmetijstvu zadosti poučeni ljudje, kadar ni poklicnih strokovnjakov. Biti bi pa moral v vsem tem neki sistem.

Pri stanju, kakor je zdaj, ko je kmetijski pionir navezan na pisarniške posle, ni misliti na večje uspehe. Zato je pač neobhodno potrebno, da se število kmetijskih strokovnjakov pomnoži, kakor je že g. J. S. povedal v »Jutru«. Misel, da bi se sedanjim kmetijskim referentom dala posestva, na katerih bi fizično in duševno delali, kakor je predlagal g. ing. M. P. v »Domovini«, pa ni izvedljiva, ker bi na ta način bil kmetijski pionir še mnogo bolj preobložen, kar ni treba posebej poudarjati. Če kdo ne verjame, naj pride na srez gledat za teden dni. Drugič pa tudi za to ne, ker bi taka posestva stala ogromne vsote in bi bila vsakozki pasivna. S pomnožitvijo strokovnjakov pa bi bilo vse vprašanje v glavnem rešeno. Brez žetev ni uspehov. Na tistih posestvih, bi naj seveda bili kmetijski strokovnjaki visokošolci z »motiko v eni in s kmetijsko statistiko v drugi roki. Ne vem, če bi se kmetijska statistika kaj izpremenila in če bi imel kmet večje koristi, kakor jih ima zdaj.

Iz vsega je razvidno, da je najbolje, če ostanemo pri starem, samo sredstva in možnosti naj se nadomestimo kmetijskim pionirjem, pa bo šla ladja lepo po začrtani poti naprej. V tem oziru moramo posnemati v kmetijstvu napredne države, ki za svoje kmetijstvo žrtvujejo ogromne vsote. R. K.

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA odda potom ofertalne licitacije v zakup hotel in bar zv. »Palas«

z opremo, na imetju svojega dolžnika g. Talvi-a Leona, inž. tu, kateri hoteli stoji v Beogradu v ulici Topličin venac.

Ponudbe naj se pošljejo do 12. aprila t. l. Državni hipotekarni banki (oddelek za manipulacije z nepremičninami) v zapечатni kuverti z navedbo, da je ponudba za hotel »Palas«.

Poblizja pojasnila daje bančni oddelek za manipulacije z nepremičninami vsak delovni dan od 8.4 do 12 ure.

NARODNI MAGACIN SPLOŠNA TEKSTILNA D. D.

Ljubljana, Mestni trg 17

VAM NUDI TUDI NOVO DOŠLO SPOMLADANSKO BLAGO PO ZELO NIZKIH CENAH KAKOR

Trikolin za obleke	Din 18.—	Kontenina	Din 6.50
Frotir za obleke	20.—	Šifon	7.—
Rips pralni	22.—	Platno za rjuhe	19.—
Eponge v vseh barvah	30.—	Zefiri	7.75
Creppe Marocaine	48.—	Gradi za madrace	23.—

KAKOR VSE OSTALO MANUFAKTURNO BLAGO.

3785

Inšpektorje in zastopnike

s fiksumom in provizijo, za mesto in okolico, s takojšnjim nastopom išče
zavarovalnica »ANKER«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Začetniki se poučijo. 3773

Če ne veste kaj bi

na večer in ob drugem prostem času

Vam svetujemo,

da čitate naslednje romane, ki Vam bodo s svojo napeto, prav kinematografsko vsebino razgroll domišljijo in Vam nudili prijetnega odmora duha v fantastičnih osebah in krajih sveta.

V zalogi so naslednji »Jutrovi« romani

Pater Kajetan	broš. Din 20.—
Zvestoba do groba	> 30.—
Onkraj pragozda	> 20.—
Misterija	> 20.—
Roman zadnjega cesarja Habsburžana	> 30.—
Roman treh src	> 30.—
Rdeča megla	> 20.—
Hektorjev meč	> 20.—
Lov na ženo	> 20.—
Ugrabljeni milijoni	> 30.—
Milijonar brez denarja	> 20.—
Železna cesta	> 30.—
Rdeča kokarda	> 30.—
Zlati panter	> 20.—
V krempljih inkvizicije	> 40.—
Seržant Diavolo	> 40.—
Mojze	> 30.—
Gusar v oblakih	> 20.—
Belfegor	> 20.—
Potopis do Bitolja in Ohrida	> 10.—
Zgodovina gostiln v stari Ljubljani	> 10.—
Tarzan I. in II. del vsak po Blagajna Velikega vojvode	> 10.—
Lucifer	> 20.—
Tigrovi zobje	> 20.—
Papežinja Fausta	> 30.—

Knjige so broširane. Kdor želi prejeti vezano knjigo, naj nakaže za vsako knjigo Din 8.— več.

Knjige razpošilja uprava »Jutra« v Ljubljani poštne prosto proti predplačilu iznosov. Iznose nakažite po poštni položnici, ki jo dobite v vsakem poštnem uradu, na štev. 11.842. Na zadnjo stran srednjega dela položnice napišite naslov romana, ki ga želite, in pa svoj točen naslov.

Potnik

ki potuje že več let redno za prvo-

razredno podjetje v dravski banovini

sprejme zastopstvo

za dober predmet. — Dopise na oglasni

oddelek »Jutra« pod šifro »Specerija«.

ZA SVOJO DRUŽINO SKRbite,

če gledate na to, da je Jutrova naročnina vedno pravočasno plačana, ker sicer Vaša zavarovalna pogodba za nezgode pri zavarovalnici »JUGOSLAVIJA« miruje.

RAZUMEN TRGOVEC NE UGIBA

kje bo oglaševal, ker ve, da ima le dnevnik z vedno poštenim malim oglasnikom maso kupnomočnih čitateljev.

RODITELJEM

priporočamo za rodbinske ude, ki so bledih lic, slabih živcev

in ki nimajo teka

Energin

ZA JAČENJE
KRVI,
ŽIVCEV,
TEKA

Odrasli 3 likerske kupice na dan; деца 3 male žličice na dan.
ENERGIN v lekarnah: steklenica Din 35.— R. S. Br. 3787/32.

Tvrda »SATURNUS«, d. d., Moste pri Ljubljani, naznanja pretno vest, da je umrl njen dolgoletni upravni svetnik, gospod

dr. Janko Brejc

bivši prvi predsednik deželne vlade za Slovenijo, odlikovan z redom sv. Save I. razreda z lentjo, odvetnik, častni član mnogih slov. občin na Koroškem l. t. d.

Pogreb blagega rajnika bo v nedeljo, dne 8. aprila, ob pol 17. popoldne izpred žalnega doma, Bogiščičeva ulica štev. 4 na Mirju.

Za naše podjetje prezaslužnemu pokojniku ohranimo trajno hvaležen spomin.

3772

XV. MILANSKI MEDNARODNI

vzorčni velesejem

od 12. aprila do 27. aprila 1934.

Največji italijanski velesejem za razvoj mednarodnih trgovskih zvez. Veliki popusti pri voznini za osebe in blago.

Pojasnila daje:

Fiera di Milano, Via Domodossola, Milano. — Zastopstvo v Zagrebu, Kačičeva ulica 6 a-II. in vsi uradi »Putnika« v Jugoslaviji. 3080

ZAHVALA

Za mnogoštevilne dokaze toplega sočestvovanja in sožalja, ki smo jih prejeli ob prerani smrti našega nad vse ljubljenega očka, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

JOSIPA TONIJA

mesarja, posestnika in meščana ljubljanskega

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje se tem potom vsem prav prirčno zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, zdravnikom g. dr. Kraju in dr. Jemcu za vso njuno pozornost in skrbno nego, nadalje županu ljubljanskega g. dr. Dinku Pucu, podžupanu g. prof. Evgenu Jarcu in celokupnemu zastopstvu občinskega sveta, starešini jugoslovenskega gasilskega saveza g. Josipu Turku, Sokolu I., zastopnikom raznih oblasti, društev in korporacij, Zvezi mesarskih združenj, Združenju mesarjev, Zvezi obrtnih zadrug, Obrtniškemu društvu, Pomočniškemu zboru, ravnateljstvu Mestne klavnice ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so dragega nam pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti. Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek, dne 13. t. m., ob 6. uri zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 8. aprila 1934.

Žalujoči ostali.

Pristopajte k „Jadranski straži“

ZA OPANKE IN ČEVLJE GUMASTI
USNJEJEN PODPLAT
„REKORD“

Izdeluje v najboljši kakovosti in po
ugodni ceni »REKORD«

PRVA JUGOSL. TOVARNA GUME
J. G. Čuljković, Leskovac.

Zahtevajte ponudbo!

NAJNOVEJŠI
VZORCI

ZA POMLADNE
PLAŠČE

RAVNOKAR
DOSPELI

BOGATA IZBIRA

Hranilne knjižice in prepise prvovrstnih ljubljanskih denarnih zavodov jemljemo do preklica zopet v račun.

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

KRALJEVSKA BANSKA UPRAVA DRAVSKE BANOVINE
sporoča tužno vest, da je 6. t. m. umrl v Zagrebu gospod

dr. Brejc Janko

bivši poverjenik za notranje posle v Narodni vladi in prvi predsednik Deželne vlade za Slovenijo

Zaslužnega pokojnika bosta obdržala narod in država
v trajnem in hvaležnem spominu.

II. II.

22

Krinka proti krinki

Roman

Zvečer so popili šampanjca da malokdaj toliko... Vsak trenutek se je kdo ob kakem posebnem vrisu saksofona prestrašeno zdržnil. Vse je imelo samo eno željo: z razposajeno veselostjo prikriti tajni strah, ki je glodal duše...

Govorica se je bila začela pri vratih kabine št. 13. Nekdo je bil menda videl, kako je iz te kabine mahoma planil neki steward z mrtvaškokobedim obrazom in krvavimi rokami. Ne da bi opazil tega »nekoga«, je steward z očmi polnimi groze odhitel mimo njega, mrmraje: »... umor... umor... Kje je dr. Jeffers?«

Dr. Jeffers je bil ladijski zdravnik. Ta »nekdo«, o katerem ni bilo niti znano, ali je bil možki ali ženska, je izprva ves osupel zljal za stewardom, in udje so mu bili kakor ohromeli od njegovih strašnih besed. Nato je pa začul izza priprtih vrat kabine rahlo ječanje.

Tedaj je ta »nekdo« zbral ves svoj pogum, ki ga že tako ni bilo. Bog si ga vedi koliko, in pogledal skozi vežo. Videl je nekaj tako strašnega, da ga je ves zbrani pogum še tisti mah minil in je zbežal, kakor da bi mu gorelo za petami.

Kaj je bil videl? Na tleh kabine št. 13 je ležalo mlado dekle. Ležalo je zleknjeno in držalo v rokah nekaj svetlega... morda nakit, morda srebrno zrcalce ali glavnik...

To mlado dekle je bilo »nekomu« popolnoma neznano; prisegel bi bil, da je še ni videl med potniki. Obleženo je bilo v preprosto belo obleko.

A bela obleka je bila vsa okrvavljena.

Dekletov obraz je bil bel kakor marmor; oči so bile zaprte.

Ta »nekdo« je trdil, da je bilo dekle mrtvo. Obenem je pa trdil, da je slišal ječanje.

Mrtvi navadno ne ječijo.

Toda govornici je očividno bolj prišlo govoriti o »mrtvi«. Sploh, ta govornica! Naj je bila še tako neverjetna, vendar se je širila čedalje bolj. Bolj ko se je oddaljevala od resnice, bolj je rasla, podobno kakor senca, ki postaja tem večja, čim bolj se oddaljuje od luči.

Nihče ni vedel, kdo je ta »nekdo«, ki je bil vse videl. Vsi stewardi so le zmajevali z glavami.

Kabina št. 13?

Ali! Kabina št. 13 vobče ni bila oddana... Prazna je bila... Kabina št. 13 je bila navadno prazna, ker ni nikogar posebno mikalo, da bi se seznanil s to nesrečno številko. Bila je tudi čisto na koncu hodnika, in ves čas vožnje ni bil še nihče opazil, da bi kdo bival v njej.

Pa govornica se ni menila za te tehtne ugovore. Da, govornica je šla delj in je trdila, da je izvršil ta umor nekdo, ki je »neviden«. Na žalost se ni manjkalo ljudi, ki so ponavljali ta nezmisel. In kar je bilo še huje — zdaj so vsi vedeli:

Skrivnostni tat je postal morilec...

Kdo bo prihodnji? Ta strah je vznemirjal vse, čeprav ga nihče ni hotel pokazati.

Baje je bil med damo v št. 13 in nevidnim zločincem pravi boj. Ni mu hotela drage volje predati svojega nakita. Bodoale je menda razsodilo preprič. Zdaj je baje mrtva. A jaz tega ne verjamem. Neviden zločinec? Ali se ne zdi to tudi vam dokaj... močno?

V kabini št. 13 ne potuje nihče. Saj je tudi moja kabina na tistem hodniku. Ves čas vožnje še nisem videl, da bi bil kdo stopil iz kabine št. 13. Nezmisel! Da, tudi jaz sem slišal o tem... Samo da nekoliko drugače. Gospodična je bila baje ustreljena. Svinčenka je priletela od zadaj.

Saj bi bil moral kdo slišati strel. Tako debele pa stene in vrata vendarle niso!

Seveda, nihče ni ničesar slišal!...

Praviho tudi, da je držala nesrečnica v skrčeni roki še biserno ogrlico neprecenljive vrednosti...

»Baje samo del ogrlice. Menda se je v boju pretrgala... Večino biserov je morilec pograbil.«

»Vse to je fantazija...«

»Vidite, gospodična Mildred Dickensova pravkar govori s kapitanom. Vsa prepadena je, rdeče lise ima na obrazu. Gotovo je slišala, kaj pripovedujejo in izprašujejo kapitana. Ha, kapitan se smeje... z glavo maje... in prvi krmar se takisto smeje... zdaj se smejejo vsi trije. Kapitan je najbrže iztresel eno svojih šal. To vam je gentleman!«

»Če bi bila stvar resnična, se kapitan ne bi tako smejal...«

»Gotovo ne.«

Ta pogovor sem slišal med lady Aucklandovo in dr. Winderwaldom. Gledal sem za njima, ko sta krenila v igralno sobo. Lady Aucklandova je nekam živčno stopicala, in dr. Winderwald je korakal tako ravno in napeto, kakor da bi si nalašč prizadeval, da bi bil videti pogumen.

Niž ni pomagalo. Govornica je bila močnejša od vseh teh ljudi. Povsod po ladji je bilo tako. Senca je bila vsepričujoča. Pošastno se je napihovala kakor preteč oblak in se razblinila, kakor hitro si jo hotel prijeti. Povsod je bila in nikjer je ni bilo. Imela je tisoč različnih spak in obrazov.

Nikoli še ni bilo videti pri večerji toli malo lišpa. Roke, ki so se pri plesu oprijemale druga druge, so bile brez prstanov, in uhliji so sramežljivo skrivali svojo goloto za plavimi in črnimi kodri.

Nihče ni hotel obujati pošastnemu neznancu skomin. Nihče se ni hotel izpostaviti prijemu morilske roke, ki je prežala nekje v temi...

Videl sem Younga v palmovem oknjaku, kako je zamišljen srkal svoj cobar. Tiho sem mu stopil od zadaj za hrbet in mu pogledal čez ramo. Njegov kozarec je bil prazen, le nekaj kosov ledu se je še lesketalo na dnu kakor kupček velikanskih demantov. Young je še vedno sesal slamico, čeprav je bil zdavnej posrkal zadnjo kapljico.

Segel sem izza njegovega ramena, da bi mu vzel kozarec iz roke. A Young se je prestrašen zdržnil, in kozarec se je razbil na tleh...

LEPE GRUDI

cvrste in normalne polnosti dosežete v 4 do 5 tednih pri NERAZVITIH GRUDIH ali kadar prsa usahnejo zaradi bolezni ali otroške postelje z zunanjo uporabo gariture »JOLIFEMME« po prof. dr. med. Bieru. Pri tem se ne okrepe telo in boki. Naraven, popolnoma uspešen in z najmanjšo nevarnostjo prepravlja 135 Din. PRI MLAHVIH IN MEHKIH prsih zadobite s prepravitom »JUNO« (po slajni omeni in priboriliu dr. med. Funkeja in dr. med. H. Mayerja) zopet elastičnost in čvrstost. Garantirano 70 Din. — Originalne SCHRODER-SCHENKE razpošilja »OMNIA«, oddelek 13, Zagreb, Gunduličeva 81. Poštmina pri plačilu v naprej 6 Din, po povzetju 12 Din. 1995

Taninski

KOSTANJEV LES

kupujemo po najvišji ceni

proti takojšnjemu plačilu. Ponudite na poštni predal 1 Celje.

PERJE

Kokoške, purje, gosje, račje, navadno, s strojem čiščeno in čehano.

Vzorci se pošiljajo brezplačno in in franko.

Dobavljajo se v vsaki množini

E. Vajda, Čakovec

Telefon šte. 59, 60, 3, 4.

CENE PERJA ZELO ZNIZANE. ZAHTEVAJTE CENIK IN VZORCE, KI JIH DOBITE BREZPLAČNO!

Dražbeni oklic

Podpisano sodišče bo prodajalo v spodaj napovedanih dnevih nepremičnin last zavezane stranke Szapary Ladislava, veleposestnika v Murski Soboti in sicer kakor sledi:

Dne 23. aprila 1934 ob 12. uri na licu mesta v Vaneči vl. šte. 10 gozd v cen. vredn. 4902 Din. Najmanjši ponudek 3268 Din.

Dne 23. aprila 1934 ob 11. uri na licu mesta v Bokreči vl. šte. 23 hiša, vinograd in njivo cen. vredn. 97.460 Din. Najmanjši pon. 64.973 Din.

Dne 24. aprila 1934 ob 9. uri na licu mesta v Vučji Gomili vl. šte. 154 gozd v cen. vredn. 1.021.800 Din. Najmanjši ponudek 691.200 Din.

Dne 28. aprila 1934 ob 9. uri na licu mesta v Krajni vl. šte. 1 gozd v cen. vredn. 37.476 Din. Najmanjši ponudek 24.984 Din.

Dne 30. aprila 1934 ob 8. uri v Murski Soboti sami vl. šte. 801, 826, 1, 808 grad in park ter druga poslopja, pristava, travniki in njive. Skupna cen. vredn. 2.094.645 Din 25 p. Najmanjši ponudek 1.396.431 Din.

Dne 1. maja 1934 ob 8. uri v Murski Soboti sami vl. šte. 801, 826, 808, 1, 93 gospodarska poslopja, travniki, pašniki. Skupna cen. vrednost 1.709.312 Din 50 p. Najmanjši ponudek 1.139.544 Din.

Pritiklini ni. Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča, zlasti pa radi vrstnega reda skupin, ki pridejo na dražbo v Murski Soboti.

Sresko sodišče v Murski Soboti,

odd. IV., dne 26. marca 1934.

3215

ZAHVALA

Ob tragični smrti mojega iskreno ljubljenega soproga, gospoda

ANTONA KOŠENINE

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku, vsem darovalcem vencev in vsem, ki so na kakršenkoli način izrazili svoje sočustvovanje. Zlasti se zahvaljujem č. duhovščini, načelniku gasilske čete v Gaberju g. K. Golograncu za ganljiv nagrobni govor, vsem ostalim gasilec, godbi iz Trnovelj, dimnikarski zadrugi in Ljubljani za venec ter dimnikarjem in ostalim obrtnikom od blizu in daleč, ki so v tako častnem številu spremili pokojnika na zadnji poti.

Celje, dne 5. aprila 1934.

3766 M. KOŠENINA, vdova, in ostalo sorodstvo.

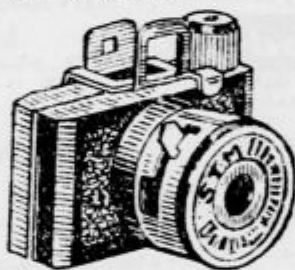
Močni kangarni
za fine obleke
Velika izbira
Ugodne cene
R. MIKLAUC
Pri škofu
272 Ljubljana

VRTNE SOLNČNIKE

izdeluje:
BELA FETTMANN
Zagreb,
Masarykova c. 9.
Prevezena tudi pre-
vleke. — Zadrževanje
brezplačni ilustraci-
ni cenik! 121

ULKA-KAMERA

je najmanjši fotografski aparat in se lahko nosi v
repu torbice. Ima dve svetilke izredne jasnosti
in je težak samo 70 gramov.

Cena kompletnemu aparatu: navadna izdelava 69
Din, fino pocetr. 84 Din, ročica (8 posnetkov) Din
9,50; etni iz oena 22 Din. — Depo za Beograd:
T. Subašić i Komp., Beograd, Knez Mihajlova 25
Generalni depo Ulka-kamera: Beograd, Knez Mihajlo-
va 18, posl. pret. 94. — Pošlje se po povzetju pri-
slovi pošiljino. Brez strokovnega znanja doseže
lahko vsak najlepše slike! 3717

Zahtevajte od svojega čevljarja

da vam opremi vaše čevlje samo z

„REKORD“

najtrpežnejšo gumasto peto. Elasticiteta gumi-pete »REKORD« vam omogoča prijetno hojo, a prihranite pri njeni uporabi 50%. Poskusite in prepričajte se!

PLJUČNE BOLEZNI SO OZDRAVLJIVE!

Pljučna tuberkuloza, sušica, kašelj, suhi kašelj, sluznati kašelj, nočno po-
tenje, bronhijalni katar, katar v grlu, zaslinjevanje, bruhanje krvi, na-
duha, astmatično hropenje, bodljaji itd., se dajo ozdraviti!!

Pred uporabo Po uporabi

Zahtevajte takoj mojo knjigo »Nova umetnost hra-
njenja, ki je že mnoge rešila.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere lahko črpate mnogo
potrebne. Kogar torej mučijo bolečine, kdor se
hoče na nagel način temeljito in brez nevarnosti
iznebiti svojih bolezni, naj piše še danes! Ponovno
naglašam, da dobite moje pojasnilo povsem brez-
plačno, brez vsake obveznosti z svoje strani, in bo
vaš zdravnik gotovo pristal na ta od prvovrstnih
profesorjev kot odlično priznan

NOVI NAČIN HRANJENJA.

Zaradi tega je v vašem interesu, da takoj pišete, pa
boste od našega tamošnj. zastopstva takoj postreženi

Črpajte pouk in okrepljeno voljo do življenja iz knjige izkušnega zdravnika. — Ona vsebuje
okrepilo in življenjsko uteho in se obrača na vse bolnike, ki se zanimajo za sedenje stanje znano
svega ozdravljenja pljuč. Pošto nabirajte misli:

GEORG FULGNER, BERLIN-NEUKÖLN, Ringbahnstr. Nr. 24, Abt. 490.

SPOLNE + BOLEZNI

SIFILIS, KAPAVICO, BELI TOK

zamorete izčisti brez strupenih injekcij (vbrizgavanj), brez živga srebra in salvarzana,
tisočim žen in moških se imajo zahvaliti za svoje ozdravljenje (trajno) na priroden način
preparatu

»EROS — G. 5« BREZ OVIRE V IZVRŠEVANJU POKLICA

Silajna priznanja; tisoč zahvalnic. »Vig-tabe« deluje z najmanjšo zanesljivo in zelo naglo
učinek je v istini presenetljiv. Prof. Herry se je izjavil o njem, da »delo pravo čudo«
Uporaba je za zdravljenje neškodljiva. Cena Din 120.—, za posebno močno in zastarele
slučaje Din 200.— Uspeh zalažen. V nasprotnem slučaju vrnemo denar. Razpošilja
diskretno: c. m. Beatekova laboratorij Beča 85. — Nucle. Beatekova ul. 101 I. č. 60

3766

„FITONIN“

Razna službena raziskavanja potrjujejo, da
zamorete s popolno zanesljivostjo uporabiti
»Fitonin« pri

VSEH POŠKODBAH, OKVARAH,
OPEKLINAH, HRASTAH, LIŠA-
JIH, ČIRIH, ČRNH PRISČIH, RA-
NAH PO LEŽANJU, STARIH ZA-
NEMARJENIH RANAH

na nogah, skrofuloznih ranah, odprtih oreh-
linah, odprtih hemoroidih. Steklenica 20 Din
v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici
30 Din. — Poštno knjižico šte. 14 pošlje
brezplačno »Fitonin« dr. z o. z., Zagreb, 1-78.
Reg. pod br. 1281 od 28. julija 1933.

VENDAR samo

»SCHNEIDER«

GLAZBILA

ker so najpopolnejša in najcenejša,

pravijo tisoče in tisoče mojih strank

Violine od Din 71.- dalje. — Havajske gitare,

Gitare — 148.- — klavirske harmonike,

Mandoline — 98.- — saksofoni, troblje in t. d.

Harmonike — 75.- — po najnižjih cenah

NAJVEČJA DOMAČA STROKOVNO

ODPREMNA TVRDKA GLAZBILA

KRALJEVSKI DVORNI DOBAVITELJ

F. SCHNEIDER

PROIZVOD GLAZBIL IN POTREBŠČINA

ZAGREB, Nikoličeva ul. 12/1

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

POUČNI CENIK

VELIKA IZBERA

SVILE

v vseh modnih
barvah, gladka in
vzorčasta, različne
kakovosti, za
obleke, bluze in
perilo

R. Miklauc

Pri „škofu“

Ljubljana

3142

VATO

v tablah in za odeje.

Preden krijetje svoje

potrebo, zahtevajte

moje vzorce in cenik!

ARBEITER

Maribor 29

GOLA Ž

EKSTRAKT

poznaajo vsi sladokusci

in ga povsod zahtevajo

»Ekstrakt družba«

Ljubljana

Gospodstva c. 8

Premog

drva in

KARBO

PAKETI

pri

IV. SCHUMI

Dolenjska cesta

Telefon 29-51

KONJSKA STRUNA

(Rosshaar)

Zimo za žimnice (madrace) najboljše kvalitete, vsake vrste

in v vsaki množini dobite vedno pri trdki

FRANC JEŠE, tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

Vzorci franko!

Ustanovljeno 1768.

Cene nizke!

MODERNO UREJENI

MLIN

v prometnem kraju, dobro uveden se iz proste roke PRODA.

Dnevna kapaciteta 1 vagon. Cena Din 650.000. Vprašanja na

oglasni oddelek »Jutra« pod »Mlin«.

3714

»red nakupom si ogledajte

veliko razstavo otroških

in igračnih vozic-

kov, stolic, bolen-

derjev, malih dvo-

koles, tritikljev,

strojev,

motorjev in dvo-

koles v prostorih

domače tovarne

»TRIBUNA« F. Batjet, Ljubljana, Karlovska

Najnižje cene! cesta 4 Ceniki franko.